

Afrapportering vedr. undersøgelse af et erstatningsansvar i anledning af VUC Syds byggeri

Indhold

1.	INDLEDNING OG SAMMENFATNING	4
1.1	Indledning	4
1.2	Sammenfatning og konklusion	4
2.	UNDERSØGELSENS GRUNDLAG OG AFGRÆNSNING	11
2.1	VUC Syd	11
2.2	Undersøgelsens baggrund og forløbet	11
2.3	Undersøgelsens personkreds	14
2.4	Den relevante periode	15
2.5	Datagrundlag og metode	15
2.6	Høring af de involverede	16
3.	RETSGRUNDLAG	20
3.1	Regler for VUC Syd	20
3.1.1	VUC Syds ledelse	20
3.1.2	Regnskab mv.	21
3.1.3	Søgsmålskompetence	22
3.2	Forvaltningsloven og offentlighedsloven	23
3.2.1	Offentlighedsloven	23
3.2.2	Forvaltningsloven	23
3.3	Ledelsesansvar	26
3.4	Forældelse	29
4.	DET FAKTUELLE GRUNDLAG	30
4.1	VUC Syds bygningsinvesteringer	31
4.2	Beslutningerne om etablering af ”Flow factory”	35
4.2.1	Indledning	35
4.2.2	Beslutning om opførelse af Innovatorium/Flow Factory	37
4.2.3	Finansiering af Innovatorium/Flow Factory	48
4.2.4	Beslutningsgrundlag bag Flow Factory og økonomi	55
4.3	Oplysninger om VUC Syds økonomi generelt i perioden	57
4.3.1	Regnskabsmæssige oplysninger	57
4.3.2	Nedskæringer i offentlige tilskud	58
4.3.3	Kursisttal	59
4.4	Personlige økonomiske relationer mellem Hans Jørgen Hansen og entreprenørfirmaet Bo Michelsen A/S	60
4.4.1	Samarbejde om Vestergade 25 i Tønder	60
4.4.2	Tildeling af entrepriser til Bo Michelsen A/S	61
4.4.3	VUC Syds håndtering af Hans Jørgen Hansens samarbejde med direktøren for Bo Michelsen A/S	62
4.5	Hans Peter Geils deltagelse i beslutninger vedrørende Flow Factory	65
5.	VURDERING OG KONKLUSION	67

5.1	VUC Syds beslutninger om bygningsinvesteringer i perioden 2014-2016	67
5.2	Opførelse af Flow Factory	69
5.3	Habilitet	72
5.3.1	Hans Jørgens Hansens samarbejde med entreprenørfirmaet Bo Michelsen A/S	72
5.3.2	Erhvervelse af byggegrund og erstatningsansvar	74
5.4	Sammenfatning af vurderingen	76

1. INDLEDNING OG SAMMENFATNING

1.1 Indledning

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (herefter "STUK") traf den 7. marts 2018 afgørelse om, at VUC Syd i forhold til væsentlige punkter og i alvorlig grad havde overtrådt og på daværende tidspunkt fortsat overtrådte den gældende lovgivning for institutioner. Som konsekvens heraf gav Styrelsen VUC Syd en række påbud og pålagde VUC Syd at tilbagebetale tilskud for i alt 1,2 mio. kr., jf. § 50, stk. 2, og § 52 i lov om institutioner for almen- og almen- og almen voksenuddannelse m.v.

Ultimo august 2018 blev det konstateret, at VUC Syd ikke havde tilstrækkelig likviditet til udbetaling af lønninger for august 2018. STUK medvirkede derfor til en økonomisk redningsplan for institutionen, som bl.a. indebar ydelse af et statsligt likviditetslån. Der bestod på denne baggrund en formodning om, at årsagen til VUC Syds økonomiske krise bl.a. skulle findes i for høje kapacitets- og finansieringsomkostninger (dvs. bygninger og lån) set i forhold til et reduceret indtægtsgrundlag.

På baggrund af STUK's afgørelse af 7. marts 2018 anmodede STUK Kammeradvokaten om at foretage en undersøgelse samt vurdere, om der var grundlag for at rejse krav mod den tidligere ledelse. Det følger således af § 23 i lov om institutioner for almen- og almen- og almen voksenuddannelse m.v., at undervisningsministeren kan træffe beslutning om at anlægge retssag mod bestyrelsesmedlemmer, ledere, revisorer eller andre i anledning af tab påført institutionen.

Formålet med nærværende undersøgelse er at afdække, hvorvidt den tidligere ledelse på VUC Syd har handlet ansvarspådragende eller kritisabelt i forbindelse med de økonomiske dispositioner i relation til investering i fast ejendom, som ledelsen har været involveret i, under perioden 2014 til 2018. Undersøgelsens fokus er at afdække beslutningsgrundlaget bag i) ejendomsinvesteringer i VUC Syd i perioden 2014 til medio 2018 i relation til de omhandlede forhold og ledelsens vidensniveau, og ii) foretage en vurdering i lyset af reglerne på området af, om der er grundlag for at udtale kritik eller søge beløb erstattet af den tidligere ledelse, samt hvorvidt der efter omstændighederne er grundlag for en supplerende politianmeldelse.

1.2 Sammenfatning og konklusion

Denne undersøgelse har til formål at afdække, hvorvidt den tidligere ledelse i VUC Syd gennem sine dispositioner i perioden 2014-2018 har handlet ansvarspådragende og påført VUC Syd et tab, der kan danne grundlag for et erstatningskrav, jf. § 23 i lov om institutioner for almen- og almen- og almen voksenuddannelse m.v.

Det kan konstateres, at det ikke har været muligt at modtage tilstrækkeligt og fyldestgørende materiale direkte fra VUC Syd om de bygningsmæssige dispositioner, baggrunden for disse samt den ledelsesmæssige og bestyrelsesmæssige behandling heraf. VUC Syd oplyste i den forbindelse bl.a., at størstedelen af det relevante materiale måtte antages alene at

kunne findes i ustrukturerede arkiver og e-mail-servere for de brugerkonti, som tilhørte de tidligere medlemmer af VUC Syds ledelse samt i de involverede personers samt nøglemedarbejderes hukommelse.

På den baggrund er gennemført en dataindhentning og gennemgang via et søgeværktøj samt udført interview af en række nøglemedarbejdere. Der har endvidere været gennemført en høring af den tidligere ledelse af VUC Syd.

Undersøgelsen har omfattet 382.483 dokumenter m.v., som er undergivet en gennemgang og udsøgning. Anvendelse af søgeværktøjer kræver imidlertid et vist dokumentationsmæssigt niveau og en vis kontekstuel information, hvis ikke der skal foretages en manuel gennemgang af alle dokumenter for løbende at afgrænse udsøgningen efter anvendte søgetermer og søgestrategier. Det gælder særligt områder som det foreliggende, hvor der er tale om et betydeligt antal dokumenter og dispositioner over en længere årrække, og hvor de involverede personer kun i ringe grad kan forventes at bidrage med kontekstuel information. Den nødvendige information har imidlertid været begrænset.

Undersøgelsen har efter en indledende gennemgang af det tilrådighedsstående materiale navnlig været fokuseret på den tidligere ledelse af VUC Syds beslutninger vedrørende køb af en grund fra Haderslev Kommune og opførelse af bygningen "Flow Factory" i 2014-2015.

Denne afgrænsning skyldes bl.a., at materialet fra perioden er ganske begrænset og sparsomt, samt at de øvrige bygningsmæssige investeringer i perioden efter de foreliggende oplysninger havde til formål at erstatte eksisterende utidssvarende faciliteter. Der er således ikke ved en indledende gennemgang af det indsamlede og tilgængelige materiale fundet forhold, som giver grundlag for nærmere vurdering af ledelsens erstatningsansvar som følge af uforsvarlige forhold i relation til disse øvrige byggerier.

I nyere retspraksis udvises en forsigtighed med under en erstatningssag at tilsidesætte et forretningsmæssigt skøn, der er udøvet af en bestyrelse og direktionen ved varetagelsen af en given virksomheds forretning, og der er ikke i retspraksis holdepunkter for at antage, at domstolene vil anlægge en skærpet ansvarsnorm i forhold til dette udgangspunkt for bestyrelsen og direktionen i en selvejende institution. Det gælder i hvert fald, når der er tale om, at ledelsen træffer beslutninger, som ligger inden for den pågældende institutions sædvanlige virksomhed. Et erstatningsansvar forudsætter således, at det enten kan godtgøres, at bestyrelsen og direktionen har handlet i strid med en lovreguleret adfærdsnorm af betydning for det realiserede tab, eller at det kan godtgøres under en retssag, at beslutningerne var uforsvarlige i et omfang, som er ansvarspådragende. Endelig vil den ovennævnte forsigtighed ikke gælde, hvis det kan påvises, at bestyrelsen eller direktionen har handlet helt eller delvis i egen personlig interesse og ikke i institutionens.

Undersøgelsen har derfor efter en indledende gennemgang været fokuseret på dispositioner, som fremstod risikofyldte, hvor ledelsen handlede ulovligt, eller hvor der kunne rejses spørgsmål om, hvorvidt medlemmer af ledelsen varetog andre interesser en institutionens.

Opførelsen af bygningen "Flow Factory" blev konstrueret med henblik på helt ny, uprøvet aktivitet, og bygningen erstattede ikke en hidtidig normal aktivitet. "Flow Factory" blev oprindeligt opført udelukkende med henblik på at huse den nye uddannelse "HF Flow" - en ny undervisningsform, der ikke tidligere var afprøvet. HF Flow-uddannelsen skulle

udvikles af VUC Syd, og indebar bl.a. en række særlige og pladskrævende krav til undervisningsfaciliteterne. Bygningen er desuden placeret i umiddelbar nærhed af VUC Syds eksisterende hovedbygning i Haderslev, og VUC Syd har efterfølgende afviklet og solgt bygningen, hvorfor bygningen fremstår unødvendig, og der er realiseret et konstaterbart tab.

Det gennemgåede materiale viser desuden, at der et antal gange over en kort periode blev truffet beslutninger om udvidelser af de økonomiske rammer for byggeriet af ”Flow Factory” i ganske væsentligt omfang. Dette var i øvrigt over en periode, hvor VUC Syd kunne forvente besparelser og kunne forvente en afmatning i antallet af nye årselever. Endelig kunne der – jf. det anførte nedenfor – rejses spørgsmål om, hvorvidt medlemmer af ledelsen i beslutningsprocessen kunne have varetaget andre hensyn end institutionens.

Bygningen ”Flow Factory” er opført på Christian X’s vej i Haderslev, som nævnt ved siden af VUC Syds hovedbygning, Lighthouse (som stod færdig i 2013). Beslutningen om opførelsen blev oprindeligt truffet i 2012, hvor der blev afsat kr. 12,5 mio., ekskl. moms og grundkøb, til opførelse af det byggeri, som senere fik navnet Flow Factory. I løbet af perioden fra 2012 til 2015 steg udgifterne til opførelsen af Flow Factory til kr. 33,715 mio., ekskl. moms og grundkøb. Denne stigning skete i takt med, at den tidligere ledelse i VUC Syd ad flere omgange besluttede at udvide projektet både i forhold til størrelse og funktion. Byggeriet, der indledningsvis var planlagt til at skulle indeholde den kreative linje på VUC Syds HF-uddannelse, havde et oprindeligt areal på ca. 480 m². Projektet voksede imidlertid i perioden 2013 – 2015, således at det endelige byggeri opnåede et samlet areal på 1.700 m², idet bestyrelsen traf beslutninger om, at byggeriet skulle indeholde flere funktioner end oprindeligt tiltænkt.

Bygningen, der stod færdig den 1. oktober 2016, endte således med at have et godkendt anlægsbudget på ca. 40 mio. kr. inkl. grundkøb (ekskl. moms). VUC Syd solgte ultimo 2019 Flow Factory til 14 mio. kr.¹ Ved salget af bygningen realiserede VUC Syd således et tab i forhold til det godkendte anlægsbudget på ca. 26 mio. kr. Uddannelsen HF Flow blev igangsat i august 2016, men blev allerede lukket i juli 2018 grundet en meget lav ansøgning til uddannelsen.

Det kan konstateres, at beslutningsgrundlaget vedrørende beslutningerne i relation til Flow Factory ud fra det fremsøgte materiale fremstår mangelfuldt og ikke komplet. Tilsyneladende er beslutningerne alene baseret på en række kortfattede notater udarbejdet af VUC Syds direktion til brug for bestyrelsens løbende behandling af sagen, og det er ikke muligt at fremsøge de bagvedliggende beregninger, eventuelle notater og referater fra møder. Materialet, som lå til grund for bestyrelsens beslutninger vedr. etablering af Flow Factory, består i det væsentligste af kortfattede notater uden henvisning til kilder, baggrundsmateriale e.l., herunder særligt hvilke undersøgelser, der ligger til grund for de konklusioner, der drages omkring det forretningsmæssige behov for opførelsen af Flow Factory, herunder oprettelsen af uddannelsen HF Flow.

Bestyrelsesmødereferater, som har været tilgængelige i datagrundlaget, vedrørende de møder, hvor byggeriet er behandlet, er desuden meget kortfattede henset til karakteren og de økonomiske konsekvenser af beslutningerne. Det fremgår

¹ Det fremgår af købsaftalen vedrørende salg af ejendommen, punkt 20, at sælger oplyser, at ejendommen ikke er momsregistreret, og at en eventuel momsforpligtelse er køber uvedkommende. Der er således ikke beregnet moms af købesummen.

således bl.a. ikke, at bestyrelsen har stillet spørgsmål i forbindelse med opførelsen af Flow Factory eller vedrørende HF Flow-uddannelsen, herunder særligt i forbindelse med de væsentlige forøgelse af anlægsbudgettet, der blev vedtaget i løbet af 2013 til 2015.

Institutionen har som nævnt oplyst, at der ikke findes oplysninger i institutionens systemer, som det er muligt at søge frem – ud over referaterne fra bestyrelsesmøderne samt enkelte notater bilagt disse referater. Det har endvidere kun været muligt at undersøge et begrænset antal e-mailkonti hos de tidligere ansatte hos VUC Syd, hvorimod eksterne bestyrelsesmedlemmers konti ikke har været tilgængelige. Flere af de omhandlede medlemmer af bestyrelsen har ikke ønsket at afgive oplysninger ifm. den gennemførte høring vedr. undersøgelsen. Det indebærer, at vores grundlag for at vurdere, hvorvidt der er handlet ansvarspådragende ved de gennemførte beslutninger, alene beror på de omhandlede e-mails samt bestyrelsesmødereferater og bilag.

Ved vurderingen af ledelsen i VUC Syds erstatningsansvar må det efter vores vurdering indgå, at det foreliggende materiale kun i begrænset omfang indeholder nødvendige beregninger af rentabiliteten og de involverede økonomiske risici ved elevnedgang eller svigt, hvilket rent faktisk indtraf. VUC Syds ledelse burde således efter vores opfattelse have sikret sig et mere fyldestgørende beslutningsgrundlag end det, der forefindes og er indgået i denne undersøgelse, i forbindelse med beslutningen vedrørende Flow Factory. Det ville have været relevant og naturligt, at der f.eks. blev gennemført mere udførlige analyser af påvirkningerne for VUC Syds økonomi, hvis HF Flow som ny uddannelse ikke kunne tiltrække elever, eller hvis økonomien bag fjernkurserne ændrede sig, ligesom følsomheden for VUC Syds økonomi af aktivitetsændringer var nærliggende at få belyst. Der er heller ikke i datagrundlaget fundet oplysninger om beslutningsgrundlaget for oprettelsen af HF Flow-uddannelsen samt de sonderinger af uddannelsens relevans og baggrund, som efter det oplyste blev foretaget hos det lokale erhvervsliv. Det er muligt ovennævnte materiale findes, men dette kan ikke fremsøges.

I forbindelse med opførelsen af Flow Factory blev det ved bestyrelsesmøde den 30. marts 2015 desuden besluttet, at VUC Syds e-Læringscenter skulle flyttes fra en bygning ejet af VUC Syd i Gram til Flow Factory. Der er i denne forbindelse i datagrundlaget fundet beregninger, hvoraf det fremgår, at VUC Syd på ganske få år ville opnå en betydelig besparelse i form af et reduceret transportbehov for medarbejderne, centralisering af administrationen og mindskede drifts- og vedligeholdelsesomkostninger, uagtet at dette indebar et behov for udvidelse af anlægsbudgettet med ca. 9 mio. kr. Der er dog ikke i datagrundlaget fundet yderligere dokumentation, der underbygger disse beregninger af besparelser. Det blev ultimo 2015 vedtaget, at taxametertilskuddet til fjernundervisning skulle reduceres kraftigt, uden at det – efter det tilgængelige materiale – gav anledning til, at bestyrelsen foretog en revurdering ift. byggeri, aktiviteterne i Flow Factory m.v., som netop skulle huse e-læringscentret.

Samlet set taler det efter vores vurdering for et ansvar, at bestyrelsen og direktionen efter vores opfattelse ikke i rimeligt omfang sikrede sig et mere fyldestgørende materiale som grundlag for de betydelige investeringer på et tidspunkt, hvor der allerede var tegnet betydelige investeringer i bygninger i forvejen i VUC Syd. Et mere fyldestgørende grundlag ville således bl.a. indeholde en beskrivelse af de mulige økonomiske risici forbundet med investeringen og de væsentligste faktorer, der kunne have betydning for, hvorvidt de pågældende risici ville manifestere sig. Der vil være en direkte og påregnelig sammenhæng mellem et mangelfuldt beslutningsgrundlag og det tab, som VUC Syd realiserede i forbindelse med salget af Flow Factory.

Heroverfor står imidlertid, at det i en retssag vil indgå, at en række udefrakommende faktorer også kan anses for at have haft betydelig indflydelse på, at VUC Syd ultimo 2019 var nødsaget til at realisere et tab ved salget af Flow Factory, herunder bl.a. det forhold, at der indtrådte generel afmatning og senere nedgang i antallet af kursister.

VUC Syd oplevede generelt fra 2016 et fald i kursisttallet og i mulighederne for tilskud m.v. fra kursisterne. Fra 2017 til 2018 faldt antallet af årskursister væsentligt, svarende til en aktivitetsnedgang på ca. 25 %. Det vil under en retssag på baggrund af materialet være vanskeligt at påvise, om denne udvikling kunne og burde være forudset eller indregnet af bestyrelsen, samt om det var inden for bestyrelsens påvirkelige råderum at imødegå virkningerne heraf. Dertil var der samtidig en række øvrige faktorer, som påvirkede VUC Syds økonomi i perioden, der også havde betydning for Flow Factory, herunder ændringer i taxameterordningen.

Som det fremgår i afsnit 3.3 ovenfor, vil der i retspraksis blive udvist en forsigtighed med at tilsidesætte det forretningsmæssige skøn, der foretages i forbindelse med beslutninger af denne karakter. Et erstatningsansvar vil kræve, at der kan føres et tilstrækkeligt klart bevis for, at ledelsen af VUC Syd i situationen og med den dengang foreliggende viden handlede uforsvarligt og dermed på en ansvarspådragende måde.

På denne baggrund er det vores vurdering, at der ikke under en retssag med den foreliggende dokumentation kan føres det nødvendige bevis for, at den tidligere ledelse i VUC Syd ved beslutningerne om de bygningsmæssige investeringer i perioden 2014 - 2016 har handlet uden for rammerne af det forretningsmæssige skøn, som domstolene indrømmer ledelsen ved bedømmelse af et erstatningsansvar. Der kan derfor ikke fra styrelsens side føres bevis for, at bestyrelsen har handlet ansvarspådragende og påført VUC Syd et påregneligt tab som følge af beslutningerne vedrørende opførelsen af Flow Factory. Der vil således være en ikke uvæsentlig procesrisiko forbundet med anlæggelse af en erstatningssag mod VUC Syds tidligere ledelse.

Vores vurdering og konklusion skal – som det fremgår – ses i lyset af, at det foreliggende materiale trods en omfattende gennemgang af tilgængelige e-mails m.v. er vanskeligt at gennemskue og vurdere. Undersøgelsen er generelt hindret af, at der på VUC Syd kun i meget begrænset omfang har været en dokumentationspraksis, som giver mulighed for umiddelbart at klarlægge hændelsesforløbet og beslutningsprocessen. Bevisbyrden vil under en retssag påhvile staten, og de tidligere bestyrelsesmedlemmer kan kun i begrænset omfang tvinges til at fremlægge eventuel yderligere dokumentation.

I forhold til den kritisable dokumentationspraksis bemærkes, at selv om institutionen ikke direkte er underlagt bestemmelserne i offentlighedslovens § 15 (journaliseringspligt), medfører de almindelige forvaltningsretlige regler om dokumentation for væsentlige økonomiske og forvaltningsmæssige beslutninger, at det centrale og væsentlige materiale, som har dannet grundlag for bestyrelsens beslutninger – herunder bagvedliggende notater, beregninger m.v. samt efter omstændighederne referater af væsentlige drøftelser – burde have været dokumenteret på en måde, der giver mulighed for et tilsyn. Selvom dette er kritisabelt, kan det ikke føre til en anden vurdering.

Undersøgelsen har – ud over ovenstående – givet anledning til en række spørgsmål om ledelsens inhabilitet i anledning af beslutningerne i forløbet.

Efter vores vurdering var den forhenværende direktør i VUC Syd, Hans Jørgen Hansen, grundet sin private økonomiske relation til direktøren i entreprenørselskabet Bo Michelsen A/S senest fra ultimo september 2015 inhabil i forhold til behandling af sager, der vedrørte VUC Syds kontrakter og øvrige væsentlige økonomiske dispositioner med Bo Michelsen A/S.

Efter vores opfattelse baseret på gennemgangen af datagrundlaget var samarbejdet mellem Hans Jørgen Hansen og direktøren i Bo Michelsen A/S imidlertid af en sådan karakter, at det vurderes som overvejende sandsynligt, at Hans Jørgen Hansen allerede var inhabil på tidspunktet for tildelingen af entreprisen vedrørende Flow Factory den 16. september 2015. Hans Jørgen Hansen havde således ubestridt en personlig, tæt økonomisk relation til Bo Michelsen A/S' direktør på tidspunktet for tildelingen af hovedentreprisen vedrørende opførelse af etape 2 i VUC Syds byggeri i Aabenraa den 30. november 2015.

Det var således ulovligt, at den daværende direktør for VUC Syd, Hans Jørgen Hansen, medvirkede i sagen om tildeling af entreprisen. Det var også i strid med de forvaltningsretlige regler, at dette udelukkende blev håndteret ved, at direktøren med virkning fra 1. januar 2016 ikke længere skulle deltage i beslutninger relateret til entreprisaftaler mellem VUC Syd og Bo Michelsen A/S, der herefter skulle varetages af en ledende medarbejder, som var underordnet direktøren. En sådan beslutning udgør et anliggende for den øverste ledelse, hvilket i dette tilfælde var bestyrelsen, jf. forvaltningslovens § 6, stk. 2.

Der er ikke i datagrundlaget fundet oplysninger om og i givet fald hvornår, VUC Syds bestyrelse er blevet orienteret om samarbejdet mellem Hans Jørgen Hansen og direktøren i Bo Michelsen A/S, idet det fremgår af VUC Syds afrapportering til STUK af 6. september 2017, at det var direktionen, som henvendte sig til advokaten i forhold til en vurdering af Hans Jørgen Hansens samarbejde med Bo Michelsen A/S' direktør.

Ud fra det foreliggende materiale må konkluderes, at forholdet omkring Hans Jørgen Hansens samarbejde med Bo Michelsen A/S' direktør først er blevet behandlet af bestyrelsen i 2017. Det fremgår således af referat af bestyrelsesmødet den 12. september 2017, at bestyrelsen på dette møde drøftede Hans Jørgen Hansens private samarbejde med direktøren for Bo Michelsen A/S, *"herunder at direktøren ikke har orienteret bestyrelsen om samarbejdet. Bestyrelsen udtrykte stor utilfredshed over ikke at være blevet orienteret om samarbejdet af Hans Jørgen Hansen i november 2015, og at direktøren dermed har svigtet sin loyalitetspligt overfor bestyrelsen."*

Det er imidlertid ikke muligt ud fra det foreliggende materiale at påvise, at VUC Syd som direkte konsekvens af inhabiliteten er påført et økonomisk tab, hvorfor forholdet ikke kan medføre en anden vurdering af erstatningsspørgsmålet end ovenfor.

Det er også vores vurdering, at bestyrelsesformand Hans Peter Geil ikke kunne vurdere sin egen inhabilitet og i udgangspunktet kunne være inhabil i forhold til at deltage i bestyrelsen for VUC Syds beslutninger vedrørende erhvervelse af byggegrunden til Flow Factory fra Haderslev Kommune i samme periode, hvor han var borgmester i kommunen.

Det fremgår af referat af bestyrelsesmøde af 24. marts 2014, at bestyrelsen besluttede at give direktøren Hans Jørgen Hansen mandat til forhandlinger om køb af ejendom og grund til Flow Factory fra Haderslev Kommune. Det fremgår endvidere af referatet, at Hans Peter Geil ikke deltog i behandlingen af dette dagsordenspunkt.

Det fremgår bl.a. af en e-mail af 28. oktober 2014 fra Hans Peter Geil til en ledende medarbejder hos VUC Syd, at Hans Peter Geil på dette tidspunkt selv vurderede, at han ikke var inhabil i forbindelse med godkendelsen af VUC Syds bud på grunden ejet af Haderslev Kommune. Hans Peter Geil begrundede dette med, at han "var inhabil i kommuneregi".

Det fremgår af notat af 17. juni 2015 udarbejdet til bestyrelsesmødet den 23. juni 2015, at det var konstateret, at Haderslev Kommune i forbindelse med godkendelse af VUC Syds skitseprojekt havde undladt at sende en planlagt delnedrivning af en eksisterende bygning i offentlig høring. Desuden var det efter notatet juridisk tvivlsomt, om beslutningen i byrådet formelt kunne gennemføres uden ændring i "masterplanen" og lokalplanen. Det fremgår, at VUC Syd derfor pr. 9. juni 2015 formelt havde fremsat et krav om erstatning af projekteringsudgifterne på 2,16 mio. kr.

På bestyrelsesmødet den 23. juni 2015 blev det besluttet, at VUC Syd skulle afgive et revideret og væsentligt højere bud på køb af grundstykket svarende til 2.100 kr. pr. m² (5,8 mio. kr. ekskl. moms i alt). Dette udgjorde en væsentlig forhøjelse fra det hidtidige bud på kr. 1.500 pr. m². Af referatet fra mødet fremgår, at Hans Peter Geil deltog i mødet, og det fremgår ikke, at han ikke medvirkede ved behandlingen af punktet.

Af et fortroligt notat af 31. august 2015 udarbejdet af direktionen til bestyrelsesmødet den 16. september 2015 fremgår, at direktionen bl.a. indstillede, at erstatningskravet på projekteringsomkostninger på kr. 2,1 mio. mod Haderslev Kommune skulle frafalde som led i en samlet løsning. Det fremgår endvidere, at ovennævnte forhøjelse var sket efter en forhandling med Haderslev Kommune om en model, hvor grundkøbet og handlen blev annulleret, og kommunen gennemførte et nyt udbud lidt længere nordpå uden den bevaringsværdige bygning. Indstillingen blev behandlet og vedtaget på bestyrelsesmødet den 16. september 2015. Det fremgår af referatet, at Hans Peter Geil deltog i mødet, og det fremgår ikke, at han ikke skulle have medvirket ved behandlingen af punktet.

Det er vores vurdering ud fra det foreliggende materiale, at Hans Peter Geil, som på daværende tidspunkt var borgmester i Haderslev Kommune, var inhabil ved deltagelse i beslutningen om at forhøje buddet til Haderslev Kommune den 23. juni 2015, og ved den endelige beslutning den 16. september 2015 om bl.a. at frafalde det rejste erstatningskrav over for Haderslev Kommune. Det forhold, at Hans Peter Geil tilsyneladende efter sine egne oplysninger havde erklæret sig inhabil i Haderslev Kommune (i "kommuneregi") medførte ikke, at han uden videre har kunnet deltage i beslutningen om forhøjelse af buddet og frafald af erstatningskravet mod kommunen hos VUC Syd. Under hensyn til bestyrelsesformandens rolle i hhv. VUC Syd og i Haderslev Kommune og sagens karakter finder vi endvidere ikke, at det forhold, at der er tale om en kommune og en selvejende institution, kan føre til et andet resultat.

Under alle omstændigheder skal spørgsmålet om, hvorvidt en person er inhabil, afgøres af myndigheden og ikke den enkelte selv – i dette tilfælde af bestyrelsen, jf. forvaltningslovens § 6, stk. 2. Det var således alene bestyrelsen som skulle foretage en vurdering af Hans Peter Geils inhabilitet, og bestyrelsesformanden måtte ikke medvirke heri, jf. forvaltningslovens § 6, stk. 3. Der foreligger ikke materiale, der dokumenterer, at bestyrelsen er forelagt eller har truffet beslutning

herom. Hans Peter Geils deltagelse i de pågældende beslutninger har derfor været i strid med reglerne. Der er dog ikke grundlag for at antage, at denne medvirken vedrørende budet og et eventuelt erstatningsansvar har påført VUC Syd et påregneligt økonomisk tab.

STUK har bedt mig karakterisere de i afsnittet beskrevne forholds betydning. De nævnte forhold kan efter min opfattelse betragtes som særdeles kritisable i forhold til de krav til VUC Syds ledelse, som styrelsen som tilsynsmyndighed med rette efter den relevante lovgivning kan forvente, at en direktion og bestyrelse for en selvejende institution inden for den offentlige forvaltning, som VUC Syd, lever op til.

2. UNDERSØGELSENS GRUNDLAG OG AFGRÆNSNING

2.1 VUC Syd

VUC Syd er en selvejende institution inden for den offentlige forvaltning, der tilbyder uddannelse for unge og voksne. VUC Syd havde i den relevante periode i alt ca. 300 medarbejdere, og ca. 8.000 kursister er hvert år tilmeldt enkelte fag eller hele forløb hos VUC Syd. VUC Syd består af afdelinger i Haderslev, Aabenraa, Tønder og Sønderborg. Derudover tilbyder VUC Syd fjernundervisning samt kurser til virksomheder og ledige tilmeldt jobcentre.

VUC Syd er omfattet af lov om institutioner for almengymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v. Det følger af lovens § 1, stk. 4, at institutionen i sit samlede virke under et og i samarbejde med andre uddannelsesinstitutioner skal medvirke til at sikre et nationalt sammenhængende og effektivt uddannelsessystem, herunder opfyldelse af nationale uddannelses- og institutionspolitiske mål. Det følger endvidere af § 29, at institutionen i sit virke som selvejende institution skal være uafhængig, og at institutionens midler alene må komme institutionens formål til gode. Ved ”uafhængig” forstås, at institutionen skal indrette sin virksomhed alene med henblik på at varetage institutionens egne interesser til gavn for elever og kursister, og at institutionen ikke må indgå i et styret fællesskab eller på anden måde være styret af uvedkommende eller udefrakommende interesser.

Institutionen skal således være uafhængig af personer, andre institutioner, virksomheder, selskaber, foreninger m.fl., og det omfatter såvel erhvervsdrivende som ikke-erhvervsdrivende. Udtrykket ”*institutionens formål*” omfatter formål, der ligger inden for det overordnede formål, som institutionen har efter dens godkendelse, og som ligger inden for institutionens vedtægtsbestemte formål.

2.2 Undersøgelsens baggrund og forløbet

STUK traf den 7. marts 2018 afgørelse om, at VUC Syd i forhold til væsentlige punkter og i alvorlig grad havde overtrådt og på daværende tidspunkt fortsat overtrådte den lovgivning, som gælder for institutionen. Styrelsen traf derfor afgørelse om at give VUC Syd en række påbud samt pålægge VUC Syd at tilbagebetale tilskud for i alt 1,2 mio. kr., jf. § 50, stk. 2, og § 52 i lov om institutioner for almengymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v.

STUK's afgørelse om at pålægge VUC Syd en række påbud samt tilbagebetale tilskud svarende til 1,2 mio. kr. var begrundet i, at:

- VUC Syds procedurer for opgørelse af studieaktivitet og optag af elever ikke var tilstrækkeligt præcis, og at VUC Syd på vegne af en anden institution havde indberettet fjernundervisningstilskud, modtaget statstilskud og efterfølgende afregnet for aktiviteten med den pågældende institution, selv om der ikke var hjemmel til at indgå sådanne aftaler.
- VUC Syd i udpræget grad havde udvist manglende sparsommelighed, herunder i forbindelse med leasingaftaler, sponsorater, udbud og byggeri, medarbejder- og pædagogiske dage afholdt i udlandet, studieture for bestyrelsen, kunstnerisk udsmykning og opkøb af kunst, indretning af direktørens kontor, samt at der var foretaget dispositioner af enkeltpersoner i forbindelse med indgåelse af sponsorater og indkøb af møbler m.v., som ikke var berettiget.
- VUC Syd ikke havde tilrettelagt sin administration og forvaltning af udgifter m.v. på en måde, der sikrede et betryggende kontrolmiljø, korrekt kontering og løbende opfølgning fra bestyrelsens side.
- Ydermere var det Styrelsens vurdering, at faglige og pædagogiske kompetencer for et større antal af undervisere ikke fuldt ud opfyldte gældende regler.
- STUK vurderede ligeledes i sin afgørelse, at VUC Syds daværende revisor havde tilsidesat sin forpligtelse til at foretage revisionen i overensstemmelse med god offentlig revisionskik, jf. revisionsbekendtgørelsens § 3. Dette medførte, at VUC Syd i umiddelbar forlængelse af STUK's påtænkte afgørelse afsatte sin revisor.

Ultimo august 2018 blev det konstateret, at VUC Syd ikke havde tilstrækkelig likviditet til udbetaling af lønninger. Staten v/STUK medvirkede derfor til en økonomisk redningsplan for institutionen, som bl.a. indebar ydelse af et statsligt nødlån og afskrivning af betydelige dele af institutionens gæld.

I forlængelse heraf meddelte STUK i en pressemeddelelse den 11. september 2018, at det var Styrelsens opfattelse, at både den siddende, men i særdeleshed den tidligere, bestyrelse hos VUC Syd havde bragt VUC Syds videreførelse i fare.

På den baggrund indsatte STUK som tilsynsmyndighed et midlertidigt styre, som skulle erstatte den siddende bestyrelse i VUC Syd.

Forud for afsættelsen af den tidligere ledelse i VUC Syd havde STUK anmodet Kammeradvokaten om at indlede en undersøgelse af de dispositioner, hvor den tidligere ledelse af VUC Syd havde udvist manglende sparsommelighed, med henblik på at afdække, hvorvidt der var grundlag for at gøre et erstatningsansvar gældende.

Undersøgelserne vedrørte således indledningsvis afholdelse af pædagogiske dage, deltagelse i ProAM og studieture, indkøb af kunst, leasing af biler m.v. i perioden 2014-2018.

På den baggrund udarbejdede Kammeradvokaten den 31. maj 2018 et udkast til notat om erstatningsansvar for direktion og bestyrelse i VUC Syd vedrørende en række konkrete dispositioner, herunder afholdelse af pædagogiske dage, deltagelse i ProAM og studieture til udlandet. I udkastet til notatet fremgår det, at det var Kammeradvokatens vurdering, at der på det foreliggende grundlag kunne rejses krav mod ansvarlige medlemmer af ledelsen i VUC Syd for institutionens økonomiske tab i anledning af afholdelsen af pædagogiske dage, ProAM og studieture, men at der var en risiko for, at kravene allerede var forældede. Ved supplerende notat af 26. juni 2018 udarbejdede Kammeradvokaten yderligere et notat til Styrelsen vedrørende forældelsesspørgsmålet. Heraf fremgår det, at samtlige forhold vedrørende pædagogiske dage, ProAM og studieture var forældede med undtagelse af udgifterne til deltagelse i ProAM afholdt i 2016 og 2017.

Efter at have modtaget yderligere materiale i sagen udarbejdede Kammeradvokaten den 20. maj 2019 endnu et notat med vurdering af, om der på baggrund af det nye materiale var tilvejebragt det fornødne grundlag til, at STUK kunne iværksætte søgsmål mod bestyrelsesmedlemmer, ledelse, revisorer eller andre i anledning af tab påført institutionen i forbindelse med afholdelse af pædagogiske dage, deltagelse i ProAM og studieture m.v. Kammeradvokaten vurderede i denne forbindelse, at Kammeradvokaten fortsat ikke havde modtaget tilstrækkeligt af det efterspurgte materiale fra VUC Syd til, at Kammeradvokaten endeligt kunne konkludere, hvorvidt der var grundlag for at rejse krav om erstatning hos den tidligere ledelse i anledning af afholdelse af pædagogiske dage, deltagelse i ProAM og studieture m.v.

Herefter udestod spørgsmålet om, hvorvidt der kunne være grundlag for at rejse et erstatningskrav mod den tidligere ledelse af VUC Syd i anledning af en række ledelsesmæssige beslutninger om anvendelse af midler til investering i fast ejendom, eller hvorvidt der er grundlag for at udtale kritik af ledelses dispositioner i denne forbindelse.

På den baggrund igangsatte STUK v/Kammeradvokaten supplerende undersøgelser vedrørende den tidligere ledelses disposition vedrørende investering i fast ejendom samt udbygning af VUC Syds eksisterende ejendomsportefølje i perioden 2014-2018.

Den supplerende undersøgelse er gennemført via direkte dataindhentning hos VUC Syd og gennemgang via et avanceret søgeværktøj til brug for gennemgang af e-mailkonti, Relativity, jf. nærmere herom under punkt 2.5.

På baggrund af de indledende undersøgelser samt drøftelser med relevante medarbejdere hos VUC Syd blev det aftalt med STUK, at undersøgelsen skulle afgrænses til alene at vedrøre beslutningsgrundlaget for opførelsen af bygningen Flow Factory (tidligere "Innovatorium") på havnen i Haderslev.

Dette skyldes, at beslutningen om investeringerne i bygningsmassen med undtagelse af bygningen, Flow Factory, ud fra datagrundlaget vurderes at være gennemført med henblik på at varetage berettigede forretningsmæssige hensyn hos VUC Syd, herunder navnlig begrundet i stigende kursistal og behov for udskiftning i de eksisterende bygninger med uhen-sigtsmæssig indretning og/eller ringe bygningsmæssig stand. Videre anvendes bygningerne i forbindelse med udførelsen

af VUC Syds kerneaktiviteter. Herudover bemærkes det, at datagrundlaget vedrørende de resterende bygningsinvesteringer har været sparsomt henset til den tidsmæssige afgrænsning af undersøgelsen.

Herudover indeholder undersøgelsen en afdækning af henholdsvis den daværende direktør Hans Jørgen Hansens og daværende bestyrelsesformand Hans Peter Geils habilitetsmæssige stilling i forbindelse med beslutningerne vedrørende opførelse af fast ejendom.

2.3 Undersøgelsens personkreds

På baggrund af oplysninger modtaget fra VUC Syd har undersøgelsen omfattet følgende personkreds:

- Fhv. direktør Hans Jørgen Hansen (6. maj 1982 – 30. september 2017)
- Fhv. bestyrelsesformand Hans Peter Geil (1. januar 2007 – 30. april 2018)
- Fhv. bestyrelsesmedlem Kim Anker Hansen (19. februar 2007 – 11. september 2018)
- Fhv. bestyrelsesmedlem John Lauridsen (24. marts 2014 – 30. april 2018)
- Fhv. bestyrelsesmedlem Tage Petersen (24. marts 2014 – 30. april 2018)
- Fhv. bestyrelsesmedlem Marita Geinitz (24. marts 2014 – 11. september 2018)
- Fhv. bestyrelsesmedlem Thomas Andresen (24. marts 2014 – 30. april 2018)

Herudover har undersøgelsen omfattet en række tidligere medarbejdere hos VUC Syd.

Undersøgelsen har således ikke omfattet medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer eller elevrepræsentanter.

Tidligere direktør, Hans Jørgen Hansen, tiltrådte på VUC Syd den 6. maj 1982 og fremsendte sin opsigelse til VUC Syds bestyrelse den 14. juni 2017. Bestyrelsen godkendte opsigelsen ved bestyrelsesmøde den 12. september 2017. Hans Jørgen Hansen fratrådte endeligt sin stilling den 30. september 2017.

Hans Jørgen Hansen har i den relevante periode ejet selskabet HJH Holding 2016 ApS, CVR.nr. 37407984, fra den 28. januar 2016 og frem, hvor han ligeledes har været registeret direktør. HJH Holding 2016 ApS ejede fra den 29. januar 2016 og frem til den 22. maj 2016 100 % af anparterne i selskabet HJHSRA ApS, CVR.nr. 37405590. Den 23. maj 2016 blev 50 % af anparterne afhændet til SLR HOLDING ApS, som er 100 % ejet af direktøren i entreprenørfirmaet Bo Michelsen A/S.

VUC Syd har ved e-mail af 21. maj 2019 til Kammeradvokaten oplyst, at beslutningen om at ændre Hans Jørgen Hansens titel til ”direktør” ligger forud for 2011.

Hans Peter Geil har i den relevante periode været borgmester i Haderslev kommune og har også forud herfor siddet i kommunalbestyrelsen i Haderslev kommune.

2.4 Den relevante periode

Nærværende undersøgelse tager udgangspunkt i perioden 2014-2018, hvorefter der blev indsat en ny midlertidig ledelse hos VUC Syd, idet der særligt i denne periode er blevet foretaget massive investeringer i bygningsmasser, herunder køb og opførelse af Flow Factory.

Det skal for god ordens skyld bemærkes, at der for fuldstændighedens skyld i undersøgelsen er indgået enkelte dokumenter i form af bestyrelsesmødereferater med tilhørende notater hidrørende fra perioden før 2014.

2.5 Datagrundlag og metode

Nærværende undersøgelse har baseret sig på skriftligt materiale modtaget fra VUC Syd samt oplysninger indhentet i forbindelse med møder med VUC Syd samt STUK.

Der er til brug for vores undersøgelse modtaget kopi af e-mailkonti for Hans Jørgen Hansen samt en række øvrige tidligere medarbejdere hos VUC Syd. De undersøgte e-mailkonti er arbejdsmailkonti til brug for ledelsesarbejdet hos VUC Syd. Den resterende del af ledelsen hos VUC Syd har anvendt e-mailkonti, som ikke har været ejet eller hostet af VUC Syd. Det skal derfor bemærkes, at undersøgelsen af de ledelsesmedlemmer, som ikke har haft en e-mailkonto i VUC Syd-regi, har været begrænset af datagrundlaget.

En e-mailkonto tilhørende en tidligere vicedirektør hos VUC Syd har ikke været genstand for undersøgelsen, da vedkommende fratrådte sin stilling allerede i 2015.

Herudover er der blevet indhentet en række bestyrelsesmødereferater. Kammeradvokaten har den 21. marts 2019 fået oplyst, at referater af VUC Syds bestyrelsesmøder fra 28. marts 2011 og frem ligger offentligt tilgængelige på instituttens hjemmeside. Bilag til bestyrelsesmøderne er imidlertid ikke at finde på hjemmesiden. En række af bilagene er dog fundet i forbindelse med gennemgangen af de ovennævnte e-mailkonti, idet det dog af hensyn til manglende datadisciplin ikke er muligt endeligt at afklare, hvorvidt der findes bilag, som ikke har været en del af undersøgelsen.

En del af bestyrelsesmødereferaterne indeholder underskriftsblade, som de tilstedeværende bestyrelsesmedlemmer har underskrevet.

Videre er der indhentet offentligt tilgængelige oplysninger, eksempelvis af historiske tinglysningsoplysninger, tingbogsudskrifter, oplysninger fra det centrale virksomhedsregister, m.v. Endelig er der anvendt oplysninger fra tidligere undersøgelser samt øvrige oplysninger tilsendt fra VUC Syd, eksempelvis oplysninger fra VUC Syds bankforbindelser, notater, årsrapporter etc.

Den 8. februar 2019 fremsendte VUC Syd en særdeles omfattende mængde dokumenter fysisk til Kammeradvokaten. Efter gennemgang af dokumenterne modtaget den 8. februar 2019 fra VUC Syd anmodede Kammeradvokaten den 5. april 2019 VUC Syd om at fremsende yderligere materiale til brug for sagen, herunder oplysninger vedrørende

finansieringen af Flow Factory samt oplysninger om direktørens deltagelse i virksomhedsdriften. Kammeradvokaten har efterfølgende været i dialog med VUC Syd vedrørende modtagelse af yderligere materiale vedrørende Hans Jørgen Hansens deltagelse i virksomhedsdriften samt materiale vedrørende interne beslutningsprocesser i forbindelse med opførelse af Flow Factory.

Kammeradvokaten modtog den 18. februar 2020 en række yderligere dokumenter, herunder en række notater vedrørende opførelsen af bygningen Flow Factory. Det modtagne materiale udvider datagrundlaget, idet notaterne dog alene i begrænset omfang indeholder en beskrivelse af ovennævnte forhold.

Gennemgangen af ovennævnte e-mailkonti er gennemført ved anvendelse af IT-søgeværktøjet, Relativity. Undersøgelsen foretaget i Relativity omfatter 382.483 dokumenter. På baggrund af undersøgelsens opdrag og de i indledningen nævnte fokusområder er der ud fra Relativitets særlige søgefunktioner udarbejdet relevante søgeord, som er anvendt til fremsøgning af relevante e-mails og filer for perioden 1. januar 2014 og frem. De fremsøgte e-mails og filer er efterfølgende gennemgået og vurderet i forhold til det valgte opdrag.

Den 19. november 2019 deltog en række medarbejdere fra VUC Syd i møde med Kammeradvokaten. På mødet forklarede medarbejderne mundtligt om deres kendskab til den tidligere ledelse, herunder den tidligere direktion og bestyrelses beslutningsprocesser om bl.a. investeringer i bygningsmasser. Under mødet blev det blandt andet oplyst, at den tidligere ledelses etablering af bygningen, Flow Factory (på daværende tidspunkt kaldet "Innovatorium"), hovedsageligt blev foretaget, fordi direktionen, med tidligere direktør Hans Jørgen Hansen i spidsen, ønskede at udvikle en ny pædagogisk uddannelse, HF Flow, der hidtil ikke var afprøvet. På baggrund af bl.a. disse oplysninger blev det besluttet, at nærværende advokatundersøgelse særligt skulle fokusere på beslutningsgrundlaget, der førte til etableringen af bygningen, Flow Factory.

Efter nærmere drøftelser med VUC Syd var der ikke mulighed for at gennemføre yderligere relevante interviews.

2.6 Høring af de involverede

Som følge af undersøgelsens karakter har Kammeradvokaten efter aftale med STUK den 26. maj 2020 udsendt høringsbreve til dele af den tidligere ledelse af VUC Syd. Høringsbrevene blev udsendt til undersøgelsens personkreds, jf. nærmere herom i pkt. 2.5.

I de fremsendte høringsbreve er den tidligere ledelse blevet orienteret om, at STUK i forbindelse med en igangværende tilsynssag vedrørende VUC Syd har bedt Kammeradvokaten om at undersøge den tidligere ledelse af VUC Syds dispositioner foretaget i perioden fra 1. januar 2014 og frem.

Det fremgik af høringsbrevene, at formålet med undersøgelsen er at vurdere, hvorvidt der måtte være grundlag for at gøre et retligt ansvar gældende overfor den tidligere ledelse i VUC Syd i anledning af de ledelsesmæssige dispositioner indtil indsættelsen af det midlertidige styre. Herudover blev den tidligere ledelse i høringsbrevet orienteret om, at datagrundlaget for Kammeradvokatens undersøgelse består af fire e-mailarkiver tilhørende dele af den tidligere ledelse, en længere

række bestyrelsesmødereferater samt en mængde bilag til bestyrelsesmøderne, herunder interne notater, rapport, m.v., som har indgået som en del af den tidligere ledelses beslutningsgrundlag, jf. nærmere herom under pkt. 2.6.

Kammeradvokaten havde på baggrund af det materiale, som ligger til grund for Kammeradvokatens undersøgelse og endelige konklusion udarbejdet en foreløbig beskrivelse af faktum, der som en del af høringen blev fremsendt til centrale medlemmer af den tidligere ledelse i VUC Syd med henblik på gennemførelse af en høring vedrørende de faktiske omstændigheder.

Formålet med høringen var således at give mulighed for at fremkomme med kommentarer samt korrigere fejl og misforståelser for at give det bedst mulige grundlag for Kammeradvokatens vurdering.

Faktumbeskrivelsen indeholdt dels en beskrivelse af det hændelsesforløb omkring opførelsen af bygningen ”Flow Factory”, som Kammeradvokaten har lagt til grund for sin undersøgelse, dels en redegørelse for de økonomiske forhold hos VUC Syd, som Kammeradvokaten har lagt til grund for sin undersøgelse af dispositionerne i perioden fra 2014 og frem til ledelsens afgang.

Afslutningsvist indeholder faktumbeskrivelsen et overblik over faktum og hændelsesforløb vedrørende den tidligere direktør, Hans Jørgen Hansens, samarbejde med ejer og direktør af entreprenørvirksomheden Bo Michelsen A/S i den ovennævnte periode.

Kammeradvokaten har modtaget høringssvar fra følgende medlemmer af VUC Syds tidligere ledelse:

- Hans Peter Geil
- Kim Anker Hansen
- Hans Jørgen Hansen
- Marita Geinitz
- Thomas Andresen
- Hans Jensen Juhl

De fremsendte høringssvar giver ikke anledning til bemærkninger udover, at Hans Peter Geil vedrørende sin deltagelse i en række beslutninger i forbindelse med VUC Syds erhvervelse af en grund fra Haderslev Kommune til brug for opførelse af Flow Factory har anført, at han – til trods for at dette ikke er ført til referat – ikke mener at have deltaget i beslutninger hverken hos VUC Syd eller hos Haderslev Kommune, hvor han som borgmester i Haderslev Kommune måtte være inhabil, jf. nærmere herom i pkt.5.2.

Nedenfor følger en kort resumering af de relevante modtagne høringssvar:

- Høringssvar fra Hans Peter Geil dateret den 4. juni 2020. Hans Peter Geil oplyser, at han er ret overbevist om, at han ikke har deltaget i nogen beslutninger vedrørende VUC Syds erhvervelse af en
-

byggegrund fra Haderslev Kommune, hvor Hans Peter Geil på daværende tidspunkt var borgmester. Hans Peter Geil oplyser, at han har forladt lokalet i tilfælde, hvor der har været punkter i hvis behandling, han måtte være inhabil.

- Hans Peter Geil anfører, at bestyrelsen i VUC Syd på intet tidspunkt modtog en orientering fra den tidligere direktør, Hans Jørgen Hansen, om hans private samarbejde med direktøren for entreprenørfirmaet Bo Michelsen A/S. Hans Peter Geil oplyser endvidere, at han ej hellere blev mundtligt orienteret om samarbejdet. Hans Peter Geil oplyser dog, at tildelingen af entreprisopgaver til Bo Michelsen A/S skete på baggrund af udbud samt efter indstilling fra VUC Syds bygherrerådgiver.
- Vedrørende VUC Syds generelle økonomiske situation bemærker Hans Peter Geil, at VUC Syd i årene 2014 – 2017 havde overskud. VUC Syds årsregnskaber var i denne periode behørigt revideret af VUC Syds daværende revisor samt godkendt af Rigsrevision uden anmærkninger. Hans Peter Geil oplyser, at alle udvidelser af VUC Syds bygningsportefølje er godkendt ved aktstykke til Finansloven, og at der ikke er indkommet bemærkninger fra STUK, Undervisningsministeriet, Rigsrevisionen eller Finansministeriet i forbindelse med gennemførelsen af disse udvidelser. På denne baggrund har bestyrelsen godkendt beslutningerne vedrørende byggerierne, der alle haft en finansieringsgrad under 30%.
- Hans Peter Geil anfører videre i sit høringssvar, at bestyrelsen i VUC Syd i 2017 indsendte en genopretningsplan til STUK med angivelse af, hvorledes lærerne kunne få opgraderet deres pædagogiske kompetencer over en 2-årig periode og således kunne opfylde kravene til undervisningskompetencer og derved undgå afskedigelse. STUK afviste dette, hvilket medførte, at det midlertidige styre senere stod i samme problem, men ikke kunne afskedige de pågældende under hensyn til den gældende lovgivning på området. Forholdet medførte et realiseret tab for VUC Syd i 2018 på 30,1 mio. kr.
- Høringssvar fra Kim Anker Hansen, dateret den 30. juni 2020. Indledningsvist bemærker Kim Anker Hansen i sit høringssvar, at han ikke forstår det fokus, som undersøgelsen har på opførelsen af Flow Factory, idet Kim Anker Hansen anfører en række overordnede lønsomhedsbetragtninger vedrørende fjernundervisning før og efter reduktionen af bygningstaxameter. Kim Anker Hansen bemærker, at det er væsentligt at være opmærksom på den økonomiske udvikling i perioden 2017-2018, herunder ledelsens ansvar for ændringen af årsresultatet i 2018 fra et overskud på 8,2 mio. kr. til et underskud på 345,9 mio. kr. Kim Anker Hansen fremkommer i forlængelse heraf med en række betragtninger vedrørende elevtilvæksten hos VUC Syd i den berørte periode, herunder at denne væsentligt blev påvirket af FGU-reformen.
- Kim Anker Hansen har ingen bemærkninger til det faktum, som Kammeradvokaten har lagt til grund for undersøgelsen.

- Vedrørende udviklingen i VUC Syds bygningsportefølje anfører Kim Anker Hansen, at VUC Syds bygninger i flere tilfælde var slidte og utidssvarende i forhold til undervisningen, ligesom kursisttallet i perioden 2010-2017 steg væsentligt, hvorfor det var nødvendigt at igangsætte fornyelse af bygningsporteføljen.
- Vedrørende ledelsen af VUC Syd i den relevante periode anfører Kim Anker Hansen, at hverken STUK, Rigsrevisionen eller VUC Syds tidligere revisor, har haft alvorlige kritikpunkter rettet mod VUC Syds ledelse. Kim Anker Hansen rejser i den forbindelse kritik af STUK som tilsynsmyndighed, idet Kim Anker Hansen mener, at STUKs kritik af VUC Syd i pressen, afsættelse af VUC Syds tidligere revisor, lang tids manglende afklaring vedrørende tilbagebetaling af taxametertilskud samt passivitet vedr. værdiansættelse af VUC Syds bygninger samt suspension og afskedigelse af VUC Syds ledelse har været medvirkende til at skabe den negative situation for VUC Syd. I forhold til VUC Syds konkrete situation henviser Kim Anker Hansen endvidere til, at en række grundlæggende betingelser for VUC Syd blev ændret i den pågældende periode, herunder afskaffelse af bygningstaxametertilskud for fjernundervisningslever, besparelser på uddannelsesområdet samt indførelse af FGU-reformen.
- Høringssvar fra Hans Jørgen Hansen, dateret den 4. juni 2020. Hans Jørgen Hansen anfører, at han ikke har adgang til sagens dokumenter og derfor ikke har mulighed for at kommentere på den faktumbeskrivelse, som Kammeradvokaten har fremsendt.
- Høringssvar fra Marita Geinitz, dateret den 8. juni 2020. Marita Geinitz anfører i sit høringssvar, at hun ikke har fundet faktuelle fejl i det faktum, som Kammeradvokaten har lagt til grund for undersøgelsen. Marita Geinitz anfører videre, at VUC Syds revisor indtil 2018 ikke har stillet tvivl ved driften af VUC Syd i form af anmærkninger eller opmærksomhedspunkter, hvilket er det, hun som bestyrelsesmedlem har rettet sig efter.
- Høringssvar fra Thomas Andresen, dateret den 9. juni 2020. Thomas Andresen anfører i sit høringssvar, at han ikke har fundet grundlag for at korrigere det faktum, som Kammeradvokaten har lagt til grund for undersøgelsen. Thomas Andresen bemærker, at han som bestyrelsesmedlem har ageret ud fra de oplysninger, som han modtog fra ledelsen, samt på det økonomiske grundlag, som direktionen og den daværende revisor stillede til rådighed. Thomas Andresen anfører videre, at det ikke kan udelukkes, at årsagen til VUC Syds økonomiske vanskelighed er de strukturelle omlægninger, som blev foretaget i perioden, herunder FGU-reformen samt fjernelse af bygningstaxametertilskud for fjernundervisningslever.
- Høringssvar fra Hans Jensen Juhl, dateret den 8. juni 2020. Hans Jensen Juhl anfører, at han ikke i årevis har haft adgang til sagens dokumenter og derfor ikke har mulighed for at kommentere på den faktumbeskrivelse, som Kammeradvokaten har fremsendt.

3. RETSGRUNDLAG

3.1 Regler for VUC Syd

VUC Syd er som nævnt omfattet af lov om institutioner for almen- og almen voksenuddannelse m.v. Det følger af lovens § 1, stk. 4, at institutionen i sit samlede virke under et og i samarbejde med andre uddannelsesinstitutioner skal medvirke til at sikre et nationalt sammenhængende og effektivt uddannelsessystem, herunder opfyldelse af nationale uddannelses- og institutionspolitiske mål. Det følger endvidere af lovens § 29, at institutionen i sit virke som selvejende institution skal være uafhængig, og at institutionens midler alene må komme institutionens formål til gode.

3.1.1 VUC Syds ledelse

Efter § 16 i lov om institutioner for almen- og almen voksenuddannelse m.v. ledes institutionen af en bestyrelse, som i udgangspunktet består af 6-10 medlemmer. Flertallet af medlemmer skal være udefrakommende, primært fra den enkelte institutions lokalområde. Bestyrelsens funktionsperiode er på 4 år og følger normalt valgperioden for kommuner. I henhold til lovens § 18 har bestyrelsen den overordnede ledelse af institutionen. Det fremgår af VUC Syds vedtægter, at bestyrelsen varetager den overordnede ledelse af institutionen. Bestyrelsen fastlægger institutionens målsætning og strategi for uddannelserne og tilknyttede aktiviteter på kort og på langt sigt samt godkender budget og regnskab. Bestyrelsen udarbejder endvidere institutionens vedtægt. Bestyrelsen er over for undervisningsministeren ansvarlig for institutionens drift, herunder for forvaltningen af de statslige tilskud.

I henhold til institutionsvedtægtens §§ 12 og 14 er der fastsat en forretningsorden for VUC Syds bestyrelse, hvoraf det ligeledes fremgår, at bestyrelsen har det overordnede ansvar for alle den selvejende institutions anliggender samt er ansvarlig for at sikre et tilstrækkeligt informationsgrundlag i forhold til varetagelse af bestyrelseserhvervet.

Bestyrelsen kan træffe beslutning om konkret delegering af bestyrelsens kompetence. Institutionens leder (VUC Syds direktør) har med reference til bestyrelsen den overordnede og daglige ledelse af alle dele af institutionens virke samt ansvar for, at bestyrelsen orienteres om samtlige forhold af væsentlig betydning for institutionen.

Det følger således af § 24 i lov om institutioner for almen- og almen voksenuddannelse m.v., at direktøren har den daglige ledelse af institutionen og er ansvarlig for institutionens virksomhed over for institutionens bestyrelse. Det betyder, at direktøren blandt andet har ansvaret for, at institutionens virksomhed er i overensstemmelse med de mål for udvikling af institutionen, som bestyrelsen har fastlagt, og for overholdelse af institutionens budget.

Institutionens direktør påser efter § 24, stk. 2,

- a) at uddannelserne gennemføres i overensstemmelse med gældende regler,
- b) at de undervisningsmæssige forhold er forsvarlige,
- c) at det af bestyrelsen godkendte budget overholdes, og
- d) at institutionens virksomhed i øvrigt er i overensstemmelse med bestyrelsens beslutninger og retningslinjer.

Det fremgår endvidere af institutionsvedtægtens § 15, at institutionens direktør varetager den daglige ledelse af institutionen og er ansvarlig for virksomheden over for bestyrelsen. Direktøren skal efter retningslinjer fastsat af bestyrelsen årligt til bestyrelsen afgive forslag om det årlige budget og planlægningen af institutionens uddannelser og tilknyttede aktiviteter.

VUC Syds direktør har således det overordnede ansvar for såvel det faglige, pædagogiske og organisatoriske plan. Efter § 19, stk. 2, i lov om institutioner for almen gymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v., kan bestyrelsen fastsætte retningslinjer for direktørens virksomhed og kan bemyndige direktøren til i et nærmere bestemt omfang at udøve beføjelser, der er tillagt bestyrelsen.

Det følger af vedtægtens § 16, at institutionen tegnes af bestyrelsens formand og institutionens direktør i forening. I overensstemmelse hermed fremgår det forretningsordenens punkt 2, at direktøren med reference til bestyrelsen har den overordnede og daglige ledelse af alle dele af institutionens virke samt ansvar for, at bestyrelsen orienteres om samtlige forhold af væsentlig betydning for institutionen, jf. forretningsordenens punkt 3. Bestyrelsens beslutninger optages i et referat, der underskrives af samtlige bestyrelsesmedlemmer.

Et bestyrelsesmedlem samt direktøren, der ikke er enig i bestyrelsens beslutning, har ret til at få sin mening ført til referat, jf. forretningsordenens § 5, stk. 3.

Ud over direktøren omfattede VUC Syds direktion tre sidestillede vicedirektører: En med ansvar for uddannelsesstyring, en med ansvar for økonomi og administration og en med ansvar for udvikling.

VUC Syds ledelse bestod derudover tidligere af en kommunikationschef, seks uddannelsesledere, en udviklingsleder, en leder af digitale læremidler, en ressourceleder samt tre driftsledere for henholdsvis vejledning og studieadministration, it & bygninger samt Kulturcafé².

3.1.2 Regnskab mv.

Efter § 2 i bekendtgørelse 2015-05-27 nr. 714 om budget- og bevillingsmæssige forhold og energieffektivisering ved institutioner for almen gymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse og institutioner for erhvervsrettet uddannelse var institutionerne som omfattede VUC Syd omfattet af de statslige budget- og bevillingsregler, som er fastsat i Budgetvejledningen, og som vedrører statsfinansierede selvejende institutioner.

Af § 3 fremgik endvidere, at hvis et bygge- eller anlægsprojekt var iværksat uden forelæggelse for Finansudvalget, jf. afsnit 2.11.5.4 i Budgetvejledning 2014, og den samlede totaludgift efter iværksættelsen viser sig at overskride den fastsatte forelæggelsesgrænse, skulle institutionens bestyrelse eller institutionernes bestyrelser straks efter konstatering af

² I henhold til oplysninger fra VUC Syds hjemmeside er ledelsen indskrænket i forhold til tidligere.

overskridelsen orientere undervisningsministeren om overskridelsen og baggrunden herfor med henblik på orientering af Finansudvalget.

Af budgetvejledningen (2016) fremgik:

”2.11 Statsfinansieret selvejende institution

2.11.5.4 Bygge- og anlægsprojekter

En statsfinansieret selvejende institution kan iværksætte materielle bygge- og anlægsprojekter, hvis det enkelte projekts totaludgift udgør under 60 mio. kr. Iværksættelse af bygge- og Kapitel 2 Dispositioner over givne bevillinger Budgetvejledning 2016 75 anlægsprojekter med en totaludgift på 60 mio. kr. eller derover forudsætter Finansudvalgets tilslutning. Forelæggelse for Finansudvalget sker, når projektforslaget er afklaret. Såfremt der i forbindelse med investeringer i materielle anlægsaktiver fastsættes en levetid, der afviger fra de af Moderniseringsstyrelsen fastsatte økonomiske levetider, kræver dette Moderniseringsstyrelsens godkendelse forud for iværksættelse af investeringen. Hvis et bygge- eller anlægsprojekt er iværksat uden forelæggelse for Finansudvalget, og den samlede totaludgift efter iværksættelsen viser sig at overskride 60 mio. kr., orienteres Finansudvalget.”

3.1.3 Søgsmålskompetence

Det følger af § 23 i lov om institutioner for almengymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v., at:

”Beslutning om at anlægge retssag mod bestyrelsesmedlemmer, ledere, revisorer eller andre i anledning af tab påført institutionen kan træffes af bestyrelsen eller af undervisningsministeren.”

Efter forarbejderne svarer hjemlen til reglerne i lov om erhvervsdrivende fonde og lov om fonde og visse foreninger. Forarbejderne berører alene erstatningssøgsmål i anledning af tab, som er påført institutionen.

Søgsmålsadgangen tænkes normalt kun anvendt i grovere tilfælde og indebærer ikke en skærpelse af bestyrelsesmedlemmers ansvars- og hæftelsesforhold. Uden for bestemmelsen falder tilfælde, hvor udenforstående eller ansatte har lidt et tab på grund af udvist adfærd fra personer med tilknytning til institutionen. Det bemærkes for god ordens skyld, at en tilsvarende bestemmelse findes i lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse, jf. § 12 i lovbekendtgørelse nr. 954 af 28. november 2003.

3.2 Forvaltningsloven og offentlighedsloven

3.2.1 Offentlighedsloven

Tilsvarende er institutionen i den omhandlede periode – bortset fra bestemmelserne i §§ 11-12 og §§ 15- 17 - omfattet af offentlighedsloven, jf. offentlighedslovens § 3, stk. 1, nr. 1. Af forarbejderne, jf. til lovens 1, stk. 5, fremgår således bl.a. følgende:

”Bestemmelserne erstatter de ved § 1, nr. 1, § 3, nr. 2, og § 10, nr. 15, i lov 590 af 24. juni 2005 ophævede bestemmelser i § 6 i lov om institutioner for uddannelsen til studentereksamen, jf. lovbekendtgørelse nr. 1070 af 27. oktober 2005, § 16 i lov om institutioner for uddannelsen til højere forberedelseksamen, jf. lovbekendtgørelse nr. 1071 af 27. oktober 2005 og den nyaffattede § 12 i lov om almen voksenuddannelse og om voksenuddannelsescentre, jf. lovbekendtgørelse nr. 402 af 28. maj 2004.

Den 1. januar 2007 overgår de nuværende amtskommunale gymnasieskoler, hf-kurser og voksenuddannelsescentre (VUC) til at blive statslige selvejende institutioner, som er omfattet af denne lov. Disse institutioner, vil - i kraft af deres hidtidige status som amtskommunale institutioner - ved overgangen til selveje være godkendt af undervisningsministeren til at udbyde den undervisning og uddannelse, som de pr. 1. januar 2007 var godkendt til at udbyde, jf. § 14, stk. 4, i lov nr. 590 af 24. juni 2005. Nye statslige selvejende institutioner oprettes af undervisningsministeren. Institutionernes navn og formål fremgår af vedtægten, herunder hvilken eller hvilke uddannelser den pågældende institution udbyder

Det følger af lov nr. 590 af 24. juni 2005, jf. lovens § 1, nr. 13, § 3, nr. 7 og § 10, nr. 31, at de statslige selvejende institutioner vil være selvejende institutioner inden for den offentlige forvaltning og dermed blandt andet omfattet af forvaltningsloven og offentlighedsloven samt ombudsmandsloven. Lovforslaget opretholder denne status for institutionerne. Institutionerne er ikke omfattet af fondsretten eller fondsretlige principper.”

Der henvises herved til Offentlighedsloven med kommentarer (2014), M. Ahsan, side 126 ff.

Henvisningen til §§ 15 – 17 indebærer, at institutionen ikke er omfattet af journaliseringspligten, men alene af notatpligten. Institutioner, der udøver traditionel administrativ virksomhed, bør dog – som udslag af en god forvaltningsskik – alligevel journalisere ind- og udgående post.

3.2.2 Forvaltningsloven

VUC Syd er – som anført ovenfor – omfattet af lov om institutionerne for almengymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v. Af lovens § 1, stk. 5, fremgår, at Voksenuddannelsescentre er selvejende institutioner inden for den offentlige forvaltning. VUC Syd er således omfattet af forvaltningslovens regler, jf. denne lovs § 1, stk. 1.

Forvaltningslovens kapitel 2 indeholder regler om inhabilitet. Reglerne gælder for enhver, der virker inden for den offentlige forvaltning, jf. lovens § 3, stk. 1. Baggrunden for reglerne om speciel inhabilitet er et ønske om at tilvejebringe sikkerhed for og tillid til, at de afgørelser, der træffes af den offentlige forvaltning, ikke påvirkes af uvedkommende hensyn³. Det følger af forvaltningslovens § 2, stk. 2, at forvaltningslovens regler om inhabilitet ikke alene gælder i forbindelse med afgørelsessager, men derudover ”også for behandlingen af sager om indgåelse af kontraktforhold eller lignende privatretlige dispositioner.”

Lovens § 3, stk. 1, oplister de former for interessekollision, der kan begrunde inhabilitet:

”Den, der virker inden for den offentlige forvaltning, er inhabil i forhold til en bestemt sag, hvis

- 1) vedkommende selv har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald eller er eller tidligere i samme sag har været repræsentant for nogen, der har en sådan interesse,*
- 2) vedkommendes ægtefælles, beslægtede eller besvogrede i op- eller nedstigende linje eller sidelinjen så nær som søskendebørn eller andre nærtstående har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald eller er repræsentant for nogen, der har en sådan interesse,*
- 3) vedkommende deltager i ledelsen af eller i øvrigt har en nær tilknytning til et selskab, en forening eller anden privat juridisk person, der har en særlig interesse i sagens udfald,*
- 4) sagen vedrører klage over eller udøvelse af kontrol- eller tilsynsvirksomhed over for en anden offentlig myndighed, og vedkommende tidligere hos denne myndighed har medvirket ved den afgørelse eller ved gennemførelsen af de foranstaltninger, sagen angår, eller*
- 5) der i øvrigt foreligger omstændigheder, som er egnede til at vække tvivl om vedkommendes upartiskhed.”*

Forvaltningslovens § 3, stk. 1, nr. 3, vedrører tilknytning til en privat juridisk person. Derimod medfører tilknytning til en juridisk person, der ejes af det offentlige, ikke inhabilitet som følge af bestemmelsen i nr. 3. Bestemmelsen i nr. 3 finder heller ikke anvendelse på tilknytning til en offentlig, selvejende institution, der er oprettet ved eller i henhold til lov, jf. FT 1985/86, tillæg A, sp. 119. I disse tilfælde må habilitetsvurderingen derfor ske i medfør af opsamlingsbestemmelsen i nr. 5, jf. Forvaltningsloven med kommentarer, N. Fenger, side 190.

Bestemmelsens nr. 5 kan betragtes som en opsamlingsbestemmelse. Bestemmelsen kan efter omstændighederne for eksempel omfatte tilfælde, hvor vedkommende er nære venner med eller omvendt har et konstaterbart uvenskab over for en part i sagen⁴, eller hvor vedkommendes overordnede er part i sagen.

Om interessen har en sådan karakter og styrke, at den kan bevirke inhabilitet, afhænger i øvrigt af en konkret vurdering, jf. forvaltningslovens § 3, stk. 2. Det afgørende i inhabilitetsvurderingen er, hvorvidt den pågældendes forhold ud fra en generel vurdering er egnet til at vække en vis tvivl om vedkommendes upartiskhed.

³ Justitsministeriets vejledning nr. 11740 af 4. december 1986 om forvaltningsloven, pkt. 20.

⁴ Justitsministeriets vejledning nr. 11740 af 4. december 1986 om forvaltningsloven, pkt. 18.

Det følger af Vejledning nr. 11740 af 4. december 1986 til Forvaltningsloven, punkt 19, er det således anført, at:

”Den omhandlende vurdering er objektiv i den forstand, at personens individuelle forhold med hensyn til risikoen for, at netop denne vil lade sig påvirke af uvedkommende, er uden betydning. Er den pågældende interesse f.eks. af økonomisk art, er det således uden betydning, om den pågældende som følge af sine private økonomiske forhold må anses som mere eller mindre tilbøjeligt til at lade sig påvirke af udsigten til økonomisk tab eller vinding. Særligt med hensyn til betydningen af afgørelsens karakter bemærkes, at der i forhold til afgørelser er mere generel karakter i almindelig ikke vil være helt det samme behov for at antage speciel inhabilitet som i forhold til konkrete afgørelser”.

I overensstemmelse hermed følger det af § 3, stk. 3, at den, der står under påvirkning af interesser af den karakter, der er nævnt i § 3, stk. 1, som udgangspunkt ikke må deltage eller træffe beslutninger ved sagens behandling. Det skyldes, at det må antages, at de pågældende omstændigheder medfører fare for, at der under sagens behandling vil blive inddraget uvedkommende hensyn. Forbuddet gælder på samtlige af sagsbehandlingens stadier og enhver form for medvirken. Forbuddet omfatter således også afgivelse af indstillinger, fagkyndige udtalelser etc.

En kommunes generelle politiske, ideologiske eller forretningsmæssige interesser vil således i almindelighed ikke begrunde inhabilitet, jf. eksempelvis Ombudsmandens udtalelse i FOB 1986 44, jf. FOB 1987 253, vedrørende inhabilitet for elprisudvalgets medlemmer.

Det er jævnligt forekommende, at kommunalbestyrelser udpeger kommunalbestyrelsesmedlemmer til at sidde i selskabs- eller foreningsbestyrelser eller lignende for dér at varetage kommunale interesser. En sådan udpegning vil bl.a. kunne ske, hvor kommunen har en ejerandel i den pågældende enhed, eller hvor enhedens vedtægter foreskriver, at et eller flere medlemmer af ledelsen skal udpeges eller indstilles af vedkommende kommunalbestyrelse.

I den kommunalretlige praksis inden forvaltningslovens vedtagelse antoges et sådant repræsentationsforhold ikke i almindelighed at bevirke, at den pågældende var inhabil i forhold til kommunalbestyrelsens behandling af en sag, hvori den pågældende forening m.v. var part eller i øvrigt berørt af. I forarbejderne til forvaltningsloven anførtes endvidere, at der ikke med § 3, stk. 1, nr. 3, var tilsigtet en ændring af denne praksis, jf. FT 1985/86, tillæg A, sp 118. I tilfælde, hvor et kommunalt bestyrelsesmedlem er udpeget af kommunalbestyrelsen eller efter dennes indstilling er indvalgt i et selskabs- eller en foreningsbestyrelse, antages dette ikke i almindelighed at bevirke, at den pågældende er inhabil i forhold til kommunalbestyrelsens behandling af en sag, hvori den pågældende forening m.v. er part eller i øvrigt berørt af, jf. eksempelvis Østre Landsrets afgørelse af 5. oktober 2001 i 22. afd.'s sag nr. B-0706-98, optrykt i UfR 2002, side 1325.

Der vil dog kunne foreligge inhabilitet, hvis sagens behandling indebærer en stillingtagen til en gensidigt bebyrdende aftale af privatretlig karakter mellem den udpegende myndighed og den private enhed. Det må nemlig i sådanne tilfælde antages, at den pågældende embedspersons stillingtagen til sagen vil kunne blive påvirket af hensynet til den overvejende økonomiske interesse af privatretlig karakter, som den private enhed har i sagens udfald, jf. Fenger, a.st., side 201.

Ombudsmandens udtalelse i FOB 2008.154 vedrører således en sag om inhabilitet hos et medlem af et provstiuvalg, som samtidig var økonomichef i en kommune, som en stift havde erhvervet en byggegrund af med henblik på opførelse af en kirke. I den konkrete sag var det aftalt, at kommunen kunne kræve byggegrunden tilbageleveret for salgsprisen, såfremt kirkebyggeriet ikke var påbegyndt (og finansieret) inden en vis frist. Kommunen ville dermed formentlig kunne tjene et stort beløb ved et efterfølgende (gen)salg af grunden til boligbyggeri. Stiftens havde på den baggrund truffet afgørelse om, at medlemmet burde have været erklæret inhabil i forbindelse med beslutningen om finansieringen af den nye kirke med henvisning til kommunens mulighed for gevinst, såfremt kirkebyggeriet ikke blev gennemført. Medlemmet klagede herefter til Ombudsmanden, som gav ham medhold i, at han ikke var inhabil ved behandling af sagen i provstiuvalget.

Ombudsmanden lagde vægt på, at kommunens interesser i sagen ikke primært var udsigten til en væsentlig fortjeneste ved gensalg af grunden, hvis kirkebyggeriet ikke blev gennemført. Tværtimod måtte kommunens interesser have en bredere og mere almen karakter og således bl.a. også omfatte interessen i at få opført en kirke. Ombudsmanden lagde herefter til grund, at der således efter det oplyste ikke var nogen inhabilitetsbegrundende interessekonflikt mellem provstiuvalgets og kommunens interesser i sagen. (J.nr. 2006-3671-709).

Spørgsmål om inhabilitet afgøres efter forvaltningslovens § 6, stk. 2, af den pågældende myndighed selv. Vedkommende må ikke selv deltage i behandlingen og afgørelsen af spørgsmålet om inhabilitet, jf. forvaltningslovens § 6, stk. 3.

Dette gælder dog ikke på områder, hvor andet er fastsat i henhold til lov. Der havde før forvaltningslovens vedtagelse i forskellige kollegialt sammensatte forvaltningsorganer udviklet sig en praksis, hvorefter det blev tilladt, at det pågældende medlem selv deltog i forvaltningsorganets behandling og undertiden også i selve afgørelsen af, om medlemmet var inhabilt. Det er derfor i bestemmelsen i § 6, stk. 3, bestemt, at reglen ikke gælder på områder, hvor andet er fastsat i henhold til lov. Se hertil f.eks. § 8, stk. 1, 2. pkt., i normalforretningsordenen for kommuner, der bygger på den betragtning, at en påstand om et medlems inhabilitet ikke bør kunne påvirke kommunalbestyrelsens sammensætning – og dermed det politiske styrkeforhold – ved afgørelsen af inhabilitetsspørgsmålet. Der henvises til Fenger, a.st. side 252 ff.

3.3 Ledelsesansvar

Det fremgår af § 20, stk. 1, i lov om institutioner for almen gymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v., at bestyrelsen er ansvarlig over for ministeren for børn, undervisning og ligestilling for institutionens drift, herunder for forvaltningen af de statslige tilskud. Bestemmelsen ændrer imidlertid ikke på, at for bestyrelsesmedlemmerne gælder dansk rets almindelige erstatningsregler. Bestyrelsesmedlemmerne hæfter således ikke personligt for institutionens økonomiske forpligtelser.

Ledelsen i VUC Syds erstatningsansvar skal derfor – med de betingelser og undtagelser, som følger af lovgrundlaget – i udgangspunktet vurderes efter de samme principper, som gælder for ledelsen i f.eks. kapitalsekskaber, herunder statsligt ejede sekskaber, og som er afledt af sekskabslovens § 361 og erhvervsfondslovens § 126. En direktion (ét eller flere medlemmer) kan herefter ifalde ansvar over for institutionen, hvis direktionen foretager tabsforvoldende handlinger eller undladelser, der kan tilregnes den pågældende som forsætlig eller uagtsom, hvis det lidte tab er adækvat og kausalt, og institutionen i øvrigt har iagttaget sin tabsbegrænsningspligt og ikke udvist egen skyld.

Udgangspunktet for vurderingen af, om ledelsesmedlemmer har handlet ansvarspådragende, er den almindelige culpa-norm, som er baseret på de konkrete opgaver og pligter, som ledelsen har, herunder efter lovgivningen, mv., og på baggrund af det enkelte ledelsesmedlems erfaring og indsigt. Direktionen anses i praksis for at have flere og mere detaljerede forpligtelser end bestyrelsen, da direktionen antages at have et mere indgående kendskab til institutionens forhold og økonomi. Bestyrelsen har dog i den forbindelse en vis forpligtelse til at kontrollere de oplysninger, som direktionen tilvejebringer, idet det dog skal bemærkes, at enkeltstående forsømmelser heraf i praksis næppe medfører ledelsesansvar for bestyrelsen.

Bestyrelsen har ansvaret for den overordnede og strategiske ledelse, hvorefter direktionen udfører hvervet under bestyrelsens instruktion og kontrol, jf. også punkt 3.1. Direktionen skal således i forbindelse med varetagelsen af selskabets anliggender følge de retningslinjer og anvisninger, som bestyrelsen har givet.

Den daglige ledelse omfatter ikke dispositioner, der efter selskabets forhold er af usædvanlig karakter eller stor betydning. Direktionens særlige ansvarsmæssige stilling kommer frem i tilfælde, hvor direktionsmedlemmer har disponeret på en måde, der ligger udenfor den pågældendes tegningsret. Det kan eksempelvis være tilfældet, hvor direktøren har ladet institutionen indgå en forpligtelse, som er af usædvanlig art eller ligger uden for de anvisninger, som bestyrelsen har givet. Når det gælder tab, som institutionen lider på baggrund af risikable forretningsmæssige dispositioner, må ansvaret afhænge af, hvorvidt bestyrelsen har tiltrådt direktionens anbefaling om at investere i bestemte forretningsområder, idet tabet i så fald følger af bestyrelsens dispositioner, idet det bemærkes, at direktionen ofte kan ses som medansvarlig.

Generelt følger det af retspraksis i sager vedrørende ledelsesansvar, at ikke enhver fejl eller et fejlskøn per definition medfører et erstatningsansvar.

Følgende fremgår eksempelvis af Højesterets afgørelse af 27. marts 2015 i sag 182/2013 og 203/2013, gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2015, side 2075 (Memory Card):

”Højesteret finder, at N1 i varetagelsen af sit hverv har levet op til sine forpligtelser som bestyrelsesformand. Det var dog en fejlurdering, at han på baggrund af bl.a. sit mangeårige tillidsfulde samarbejde med den administrerende direktør, D, godtog denne svar af 3. marts 2000 på kritikken i brevet af 1. marts 2000 fra den fratrådte koncerndirektør N2 uden at orientere de andre bestyrelsesmedlemmer og revisorerne derom.

Efter en samlet vurdering finder Højesteret imidlertid ikke, at der på grund af en enkeltstående fejl af denne karakter er grundlag for at pålægge N1 erstatningsansvar”.

Afgørelsen i Memory Card-sagen kan dog ikke tages til indtægt for, at der i retspraksis gælder et princip om, at enkeltstående fejl ikke kan medføre ledelsesansvar. Afgørelsens angivelse af ”en enkeltstående fejl” går derimod på, at der i den konkrete sag ikke var tale om flere tilfælde, hvor den tidligere bestyrelsesformand i Memory Card havde undladt at viderebringe væsentlige informationer til den øvrige del af bestyrelsen. Dette følger også af Østre Landsrets dom af 26.

juni 2019 i sag B-1390-17 (Amagerbanken)⁵, hvor bestyrelsen blev pålagt et ledelsesansvar på baggrund af ét konkret udlån.

På tilsvarende vis kan ledelsesmedlemmer, som generelt anses for at leve op til deres forpligtelser, pålægges ledelsesansvar på baggrund af konkrete dispositioner, hvor ledelsesmedlemmet må anses for ikke at have opfyldt deres forpligtelser. Den generelle varetagelse af hvervet kan dog muligvis efter omstændighederne tillægges betydning ved vurdering af ansvarsgrundlaget.

I sager om erstatningsansvar for beslutninger, der hviler på et forretningsmæssigt skøn, skal der efter retspraksis udvises en vis tilbageholdenhed, således at der efterlades plads til eventuelle fejlskøn uden at dette nødvendigvis medfører et erstatningsansvar. Højesteret formulerede i sin ledende afgørelse af 15. januar 2019 i sag 226/2015 trykt i Ugeskrift for Retsvæsen 2019, side 1907 (Capinordic Bank), en standard for vurderingen af ledelsens erstatningsansvar i sager, hvor der udøves et forretningsmæssigt skøn, idet Højesteret udtalte at:

”... der bør udvises forsigtighed med at tilsidesætte det forretningsmæssige skøn, der er udøvet af bankens bestyrelse og direktion ved bevillingen af et lån. Samme forsigtighed skal ikke udvises, hvis det må antages, at en bevilling af et lån eller en anden disposition knyttet hertil ikke alene er foretaget ud fra forretningsmæssige hensyn til banken, men også ud fra andre – og banken uvedkommende – hensyn. Højesteret finder, at der i en sådan situation må stilles skærpede krav til, at det er blevet sikret, at bankens interesser ikke er tilsidesat.”

Tilsvarende standard anvendes ligeledes af Østre Landsret ved afgørelsen i sag B-1390-17 (Amagerbanken), hvor landsretten tilsvarende fastslog, at der bør udvises forsigtighed med at tilsidesætte dette forretningsmæssige skøn, medmindre der er indgået uvedkommende hensyn i vurderingen. Landsretten henviste i den forbindelse til Højesterets dom i Capinordic-sagen.

Udgangspunktet er således i henhold til praksis fra Højesteret, at der ved beslutninger, som er forretningsmæssigt begrundet, skal udvises en vis forsigtighed med at tilsidesætte det forretningsmæssige skøn, når dette skøn alene er baseret på forretningsmæssige hensyn til institutionen. Beslutningen skal dog være truffet (i) på grundlag af alle relevante faktorer og (ii) på et tilstrækkeligt oplysnings- og beslutningsgrundlag. I den forbindelse må det antages, at ledelsen har en forpligtelse til at sikre, at beslutninger træffes på et tilstrækkeligt beslutningsgrundlag og således sikre tilvejebringelse af et sådan grundlag, hvis det ikke indledende er til stede.

Hvis beslutningen imidlertid har været båret af uvedkommende hensyn eller der er handlet i strid med lovgivningen, skal der imidlertid ikke udvises samme forsigtighed ved tilsidesættelsen. Der henvises nærmere til ”Ledelsesansvar og det forretningsmæssige skøn - konturerne af den danske version af Business Judgment Rule” af professor, dr.jur. Karsten Engsig Sørensen (Ugeskrift for Retsvæsen 2019 B. 299 ff.).

⁵ Ikke optrykt i Ugeskrift for Retsvæsen

3.4 Forældelse

Det fremgår af lovbekendtgørelse nr. 1238 af 9. november 2015 om forældelse af fordringer (herefter "forældelseslovens") § 3, at forældelsesfristen er 3 år, medmindre andet følger af andre bestemmelser. Efter forældelseslovens § 2, stk. 1, regnes forældelsesfristen først *"fra det tidligste tidspunkt, til hvilket fordringshaveren kunne kræve at få fordringen opfyldt, medmindre andet følger af andre bestemmelser"*.

Efter forældelseslovens § 3, stk. 1, og 2, er forældelsesfristen således 3 år, medmindre andet følger af andre bestemmelser. Var fordringshaveren ubekendt med fordringen eller skyldneren, regnes forældelsesfristen i stk. 1 først fra den dag, da fordringshaveren fik eller burde have fået kendskab hertil. Det betyder, at forældelsesfristen for umiddelbart konstaterbare krav som udgangspunkt regnes fra tidspunktet for den økonomiske disposition.

Ved forældelse mister fordringshaveren sin ret til at kræve opfyldelse, og samtidig bortfalder krav på rente og lignende ydelse, jf. forældelseslovens § 23.

Der henvises i øvrigt til Kammeradvokatens notat af 31. maj 2018.

Efter forældelseslovens § 10, gælder der i relation til krav, der tilkommer et selskab, en forening, en fond, eller lignende mod et bestyrelsesmedlem eller en direktør i et selskab, en treårig tillægsfrist. Bestemmelsen lyder:

"For fordringer, ... som tilkommer et selskab, en forening, en fond eller lignende mod et bestyrelsesmedlem eller en direktør i selskabet m.v., og som udspringer af den pågældendes tilsidesættelse af sine forpligtelser ved hvervets udførelse, indtræder forældelse tidligst, når der er forløbet 3 år efter hvervets ophør eller efter det tidligere tidspunkt, da fordringshaveren eller den, der i øvrigt kan gøre fordringen gældende på dennes vegne, er eller burde være blevet bekendt med de omstændigheder, hvorpå kravet støttes".

Formuleringen om, at kravet skal udspringe af den pågældendes *"tilsidesættelse af sine forpligtelser ved hvervets udførelse"*, skal efter lovforslag nr. 165 af 28. februar 2007 til lov om forældelse af fordringer (forældelsesloven) (herefter "lovforslag nr. 165 af den 28. februar 2007") forstås bredt. Hvad angår et selskabs krav mod bestyrelsesmedlemmer m.v. kan der f.eks. være tale om, at bestyrelsen har foretaget ulovlige udlodninger til sig selv, eller at direktøren har handlet ansvarspådragende i forbindelse med driften af selskabet, f.eks. ved foretagelse af risikofyldte og tabsgivende dispositioner for selskabet.

Tillægsfristen på 3 år regnes fra hvervets ophør eller - hvis dette tidspunkt er tidligere - fra det tidspunkt, hvor fordringshaveren eller den, der i øvrigt kan gøre fordringen gældende på fordringshaverens vegne, er eller burde være blevet bekendt med de omstændigheder, hvorpå kravet støttes. Sidste led indebærer efter lovforslag nr. 165 af den 28. februar 2007, at der f.eks. ikke vil kunne rejses krav mod en direktør i et selskab i indtil 3 år efter dennes fratreden for et ansvarspådragende forhold, der har fundet sted længe forinden, hvis selskabet (dette bestyrelse) allerede dengang var bekendt med forholdet.

Formuleringen ”den, der i øvrigt kan gøre fordringen gældende på [fordringshaverens] vegne” sigter for så vidt angår fuldmagtsforhold på tilfælde, hvor fordringshaveren har bemyndiget en anden til at handle på sine vegne.

Fristen begynder i disse tilfælde at løbe fra det tidspunkt, da den bemyndigede, værger mv., bliver eller burde være blevet bekendt med det forhold, der begrunder kravet. For hvad så vidt angår krav mod et bestyrelsesmedlem eller en direktør i et selskab mv., sigtes der navnlig til andre (ikke medansvarlige) bestyrelsesmedlemmer eller direktører i selskabet.

I tilfælde, hvor de almindelige forældelsesregler fører til et senere forældelsestidspunkt, er det disse regler, som gælder, jf. at forældelse »tidligst« indtræder 3 år efter hvervets ophør mv.

Suspension er en betegnelse for det forhold, at forældelsesfristen ikke løber, så længe skadelidte ikke havde og heller ikke burde have kendskab til fordringen eller skyldneren⁶, jf. forældelseslovens § 3, stk. 2. Den 3-årige forældelsesfrist begynder således først at løbe på tidspunktet for, hvornår kreditor fik eller burde have fået kendskab til fordringen⁷. Suspensionen forudsætter ukendskab til de faktiske forhold, der begrunder kravet. Som altovervejende hovedregel indtræder der ikke suspension ved retsvildfarelser, dvs. tilfælde, hvor kreditor var ubekendt med de retsregler eller med den rette fortolkning af de retsregler, som udgjorde det retlige grundlag for kravet⁸.

Suspensionen ophører, i det øjeblik kreditor faktisk får kendskab til de omstændigheder, der begrunder kravet.⁹ Det afgørende er således fastlæggelsen af, hvornår kreditor burde have skaffet sig et sådant kendskab til kravet. Dette beror på en samlet vurdering af, hvilke krav der med rimelighed kan stilles til kreditor.

4. DET FAKTUELLE GRUNDLAG

Den 30. april 2018 aflagde VUC Syd årsrapport for regnskabsåret 2017. Årsrapporten er revideret af PwC, der i revisionspåtegningen bl.a. udtrykker væsentlig usikkerhed om VUC Syds fortsatte drift.

PwC fremhævede i årsrapporten, at VUC Syd havde foretaget betydelige investeringer, hvilket havde påvirket institutionens likviditet. Pr. balancedagen den 31. december 2017 havde VUC Syd således en (aktuel) bruttogæld til bankforbindelsen (Jyske Bank A/S) på ca. 99 mio. kr., hvilken gæld delvist var finansieret via et bevilget overtræk. Til sikkerhed for gælden til Jyske Bank A/S havde uddannelsesinstitutionen stillet sikkerhed i værdipapirbeholdninger for 68 mio. kr. Herudover fremhævede PwC i årsrapporten, at der var betydelig usikkerhed forbundet med værdiansættelsen af de af institutionen ejede faste ejendommen, der i årsrapporten var aktiveret med en samlet værdi på ca. 473,5 mio. kr. Gæld til

⁶ von Eyben, Bo, m.fl.: Lærebog i Obligationsret, 3. udgave, side 189

⁷ Ibid.

⁸ von Eyben, Bo, m.fl.: Lærebog i Obligationsret, 3. udgave, side 195

⁹ von Eyben, Bo, m.fl.: Lærebog i Obligationsret, 3. udgave, side 190

realkreditinstitutter (Realkredit Danmark A/S) var passiveret med ca. 194,5 mio. kr., hvoraf gæld for ca. 15,6 mio. kr. skulle påbegyndes afdraget inden for 1 år. Jyske Bank A/S havde stillet (tabs)garanti over for Realkredit Danmark A/S for 35,5 mio. kr. Aktiveredes garantien, kunne Jyske Bank A/S (forventeligt) gøre et regreskrav gældende over for VUC Syd og kræve betaling af garantibeløbet.

Videre havde VUC Syd pr. 31. december 2017 en mellemregningsgæld til Undervisningsministeriet for ca. 24,5 mio. kr. mod ca. 83,5 mio. kr. året før. Ultimo august 2018 meddelte VUC Syd Undervisningsministeriet, at institutionen havde behov for en likviditetstilførelse, idet institutionen ellers forventeligt ikke ville kunne afholde lønomkostninger og øvrige forpligtelser. Herudover identificeredes et behov for yderligere likviditetstilførelse i de efterfølgende måneder i størrelsesordenen 20-30 mio. kr.

Den 11. september 2018 afsatte STUK ledelsen i VUC Syd og indsatte i stedet et midlertidigt styre af institutionen i henhold til § 20, stk. 3, i lov om institutioner for almengymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v. Det midlertidige styre fik til opdrag at varetage samtlige opgaver, herunder tilvejebringe et overblik over VUC Syds indtægtsgrundlag, omkostninger og likviditetsudvikling samt vurdere, om den af VUC Syd ejede bygningsmasse var tilstrækkeligt afstemt i forhold til VUC Syds aktuelle og fremtidige kapacitetsbehov.

Herudover fik det midlertidige styre til opdrag at tilvejebringe et samlet grundlag for, at STUK kunne træffe beslutning om, hvorvidt der i VUC Syd fortsat var det fornødne grundlag for varetagelse af de uddannelsesmæssige opgaver i regi af VUC Syd, og/eller om hele eller dele af de uddannelsesmæssige opgaver bedst varetoges på anden vis.

STUK har efterfølgende accepteret, efter ansøgning fra det midlertidige styre, at yde likviditetslån til VUC Syd med henblik på at sikre driften af uddannelsesinstitutionen i perioden, indtil den økonomiske situation i VUC Syd er afklaret. Der er endvidere foretaget en række dispositioner af økonomisk art for at sikre VUC Syd.

Det midlertidige styre aflagde den 22. januar 2019 sin endelige redegørelse, hvori blev udtrykt behov for en omfattende genopretningsplan for VUC Syd bl.a. med fokus på reduktion af bygningsmassen. Med henblik på at sikre de bedst mulige vilkår for en gennemførelse af en genopretningsplan for VUC Syd, blev der mellem VUC Syds kreditorer, STUK og VUC Syd opnået enighed om loyalt at samarbejde om at skabe ro og stabilitet omkring VUC Syd og institutionens situation.

4.1 VUC Syds bygningsinvesteringer

Ved aktstykke afgjort den 5. maj 2011 gav Folketingets Finansudvalg sin tilslutning til, at VUC Sønderjylland opførte et nybyggeri på havnen i Haderslev for ca. 145 mio. kr. Det daværende VUC Sønderjylland havde afdelinger i Haderslev, Gram, Sønderborg og Aabenraa samt undervisningssteder i Nordborg og Skærbæk. Institutionens hovedadministration var placeret i Haderslev, hvor VUC Sønderjylland havde til huse på 3 forskellige adresser.

Det blev bl.a. oplyst, at institutionen ejede Christiansfeldvej 31 D på ca. 2.200 m², en ejerlejlighed på Simmerstedvej 1 på ca. 2.100 m² og har lejemål i Nørregade 13 på ca. 1.200 m². I alt ca. 5.500 m². Det fremgår af aktstykket, at opdelingen

skønnedes stærkt uhensigtsmæssig og økonomisk en belastning. På grund af opdelingen manglede der basale funktioner, såsom kantine, tilstrækkelige faglokaler og fællessamlingsrum. Aktivitetsudviklingen havde også medført kapacitetsproblemer, der ikke forventes at aftage i de kommende år, hvor der kunne blive behov for yderligere lejemål allerede i 2011. Væksten skyldtes især tilgang af unge mellem 18 og 25 år, hvor de sønderjyske kommuner fortsat ligger lavt i antallet af unge, der gennemfører en ungdomsuddannelse. Der foregik derfor en målrettet indsats for at få flere unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse, samtidig med at gruppen af unge skønnedes at ville vokse frem til 2016, hvorefter der – ifølge aktstykket skete en langsom reduktion i denne målgruppe.

Af aktstykket fremgår endvidere, at der skønnedes en betydelig vækst i perioden fra 2007 til 2014 svarende til fra ca. 900 årselever til ca. 1.700 årselever. Baggrunden herfor var en stor tilgang til 2-årigt hf, til hf-enkeltfag og AVU som følge af tilgang af unge voksne. Indsatsen ville dermed være med til at understøtte den overordnede målsætning om, at 95 pct. af en ungdomsårgang skal have en ungdomsuddannelse.

Det fremgik endvidere af aktstykket, at VUC Sønderjylland havde en solid økonomi med en omsætning på 93 mio. kr., en soliditetsgrad på 68 og en likviditetsgrad på 277, hvilket var langt over gennemsnittet for uddannelsesinstitutioner. Institutionens egenkapital udgjorde med udgangen af 2010 ca. 112 mio. kr., og den forventedes at stige frem til 2012. Dette skyldtes efter aktstykket navnlig, at institutionen målrettet har sparet op til nybyggeriet. Institutionen forudsætter herefter at kunne finansiere den væsentligste del af nybyggeriet ved træk på egenkapitalen, idet de to ejede bygninger i Haderslev efter et forsigtigt skøn forventedes at kunne indbringe 30 mio. kr. Der ville herefter være behov for en låneoptagelse på omkring 40 mio. kr.

Med udgangspunkt i aktstykket blev der i perioden 2011-2016 gennemført en række større anlægsprojekter (herefter "bestyrelsens byggeprogram"), som blev vedtaget i 2010. På baggrund af oplysninger fra VUC Syd er der udarbejdet følgende oversigt over byggerierne i perioden:

Byggeri	Ibrugtagningsdato	Byggestart
Haderslev, Lighthouse	1/10-13	Juni 2011
Tønder	29/8-15	August 2014
Aabenraa fase ét	1/3-16	Medio 2015
Flow Factory i Haderslev	1/10-16	November/december 2015
Aabenraa fase to	1/8-17	Januar 2016

Om byggeriet i Tønder bemærkes, at bestyrelsen i VUC Syd på et møde den 25. marts 2013 godkendte en masterplan for etableringen af Campus Tønder på Plantagevej 37, 6270 Tønder, herunder en økonomisk ramme for byggeriet på 30 mio. kr. Byggeriet skulle placeres i tilknytning til Tønder Handelsskoles eksisterende byggeri. VUC Syds byggeri etableredes i 2 plan. Byggeriet skulle omfatte i alt ca. 2.700 m² fordelt på 2 etager. Der vil skulle tilkøbes ca. 1.800 m² grund af Tønder Handelsskole til byggeriet. Byggeriet blev udbudt i totalentreprise i et samarbejde mellem VUC Syd, Tønder Handelsskole og EUC Syd. Byggeriet blev indviet 29. august 2015

Om byggeriet i Aabenraa bemærkes, at bestyrelsen i VUC Syd på et møde den 2. december 2013 behandlede en sag om de bygningsmæssige muligheder og udfordringer for afdelingen i Aabenraa. Bestyrelsen besluttede at arbejde med muligheder for køb af naboejendommen i form af en glødelampefabrik beliggende på Nygade 12A (Lavgade 30), 6200 Aabenraa. Bestyrelsen godkendte den 24. marts 2014 en principbeslutning om gennemførelse af byggeriet i Aabenraa i 2 etaper, herunder en tidsplan for byggeriet. På baggrund af et notat af 24. august 2014 vedrørende budget for anlægsprojektet i Aabenraa vedtog VUC Syds bestyrelse i september 2014, at der i 2014-2015 skulle afsættes en anlægssum på ca. 45 mio. kr. til gennemførelse af etape 1 af byggeriet. Etape 1 udgjordes af nedrivning af glødelampefabrikken og opførelse af et nyt byggeri på i alt ca. 2.500 m². Det var en forudsætning for gennemførelse, at der forelå bindende tilsagn fra Realkredit Danmark om en realkreditbelåning på yderligere 83 mio. kr. i den samlede bygningsmasse. 1. etape blev ibrugtaget i november 2015.

Byggeriets etape 2 skulle bestå af en sammenbygning af det nye byggeri og renovering af den eksisterende afdeling på Nygade 20. Sammenbygningen medførte yderligere ca. 600 m², som med de eksisterende faciliteter udgjorde et samlet areal på ca. 6400 m², svarende til ca. en fordobling af de hidtidige faciliteter. I et notat af 17. marts 2015 redegjorde direktionen i den forbindelse for økonomien i dette. I forbindelse med ibrugtagning af 1. etape vedtog bestyrelsen leje af 410 m² pavillon frem til færdiggørelsen af byggeriets 2. tape. Byggeriet blev taget i brug den 1. august 2017.

Finansieringen af byggerierne er behandlet et antal gange på bestyrelsesmøder. På bestyrelsesmøde i september 2014 behandlede bl.a. et notat fra direktionen af 24. august 2014 om den samlede økonomi forbundet med byggeprojekterne, om hvorledes disse kunne finansieres. Notatet indeholder beregninger af institutionens forventede nettogæld og gældsprocent, når projekterne var gennemført ultimo 2016. Tilsvarende redegjorde direktion i notat af 17. marts 2015 for den samlede økonomi forbundet med projekterne samt hvorledes projekterne skulle finansieres. Notatet indeholder beregninger af institutionens forventede nettogæld og gældsprocent, når projekterne var gennemført ultimo 2016.

Bestyrelsen blev endvidere på mødet den 30. marts 2015 orienteret om institutionens nettofinansieringsbehov ultimo 2016 ved afslutningen af bestyrelsens byggeprogram. I direktionens notat af 7. september 2015 – behandlet på bestyrelsesmødet den 16. september 2015 – blev redegjort for et forslag til yderligere realkreditlån samt de økonomiske konsekvenser heraf.

I direktionens notat af 7. september 2015 vedrørende optagelse af yderligere realkreditlån behandlede institutionens nettofinansieringsbehov ultimo 2016 ved afslutning af bestyrelsens byggeprogram. Det fremgår bl.a. af notatet, at

”Institutionens nettofinansieringsbehov ultimo 2016 er beregnet til 96,6 mio. kr. og bestyrelsen besluttede på mødet den 30. marts 2015, at hjemtage realkreditlån hos Realkredit Danmark, som har givet et forhånds-lånetilsagn på 100 mio. kr.... Institutionens nettogæld forventes at udgøre 147,5 mio. kr. ved udgangen af 2016. Nettogælden skal sammenholdes med værdien af institutionens samlede aktiver på i alt ca. 526 mio. kr. ved udgangen af 2016, hvilket medfører en gældsprocent på 28,0 %. Det forventes endvidere, at der vil kunne gennemføres en årlig gældsafvikling på 24 mio. kr. i årene frem til udgangen af 2020, svarende til en samlet afvikling på 96 mio. kr. fra 2017 – 2020. Institutionens nettogæld udgør herefter 51 mio. kr. ved udgangen af 2020. I 2023 vil restgælden på den samlede realkreditbelåning udgøre 68 mio. kr., hvilket svarer til institutionens aktuelle beholdning af obligationer og aktier. ”

Af notatet fremgår endelig, at den årlige gældsafvikling fra 2017 – 2026 ville udgøre ca. 24 mio. kr. årligt, og sammenholdt med årlige bygningsafskrivninger på ca. 12 mio. kr. ville det således ifølge notatet være et krav, at der præsteredes et årligt overskud på minimum 12 mio. kr. til finansiering af afdrag på lån.

I forslaget til budget for 2016 var indarbejdet et betydeligt besparelsesforslag som følge af konsekvenserne af finansloven for 2016 og dels et politisk forlig om finansiering af EUD. Besparelserne var beskrevet i et notat af 16. november 2015 vedrørende handleplan for omstilling og besparelser. Besparelsesforslaget og budgettet blev vedtaget på bestyrelsesmødet i VUC Syd den 30. november 2015. I den forbindelse fremgår det, at der den 1. januar 2016 trådte ændringer af de økonomiske vilkår for fjernundervisning i kraft.

På bestyrelsesmødet den 20. juni 2017 blev bestyrelsen bl.a. orienteret om en række mulige økonomiske følgevirkninger af etablering af FGU for VUC syd. Bestyrelsen traf endvidere – på baggrund af forlæg fra direktionen i notat af 8. juni 2017 – beslutning om omlægning af realkreditlån.

VUC Syds betydelige investering i fornyelse af sin bygningsportefølje har haft en indvirkning på institutionens økonomiske situation. I den senere periode 2014-2016 gennemførte VUC Syd anlægsprojekter i Tønder, Aabenraa og Haderslev for mere end 163 mio. kr. Heraf blev det forventet, at anlægsudgifterne i perioden 2015-2016 ville udgøre 142,3 mio. kr.

Indtil regnskabsaflæggelsen for 2018 havde VUC Syds økonomiske resultater imidlertid været positive. I 2018 realiserede VUC Syd imidlertid et samlet underskud svarende til 345,9 mio. kr., som udover et driftsunderskud på ca. 30,1 mio. kr. ifølge oplysningerne i årsrapporten for 2018 primært kunne henføres til ekstraordinære nedskrivninger af værdien af VUC Syds bygningsmasse, m.v., svarende til i alt 311,6 mio. kr. Nedskrivningerne var begrundet i, at VUC Syds nyopførte og nyrenoverede ejendomme hidtil havde været medtaget i regnskabet efter et regnskabsprincip, hvor de materielle anlægsaktiver var medtaget til kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger. Af årsrapportens afsnit om anvendt regnskabspraksis for 2014 – 2016 fremgår denne praksis beskrevet, ligesom det fremgår, at den regnskabsmæssige værdi af materielle anlægsaktiver gennemgås årligt for at afgøre, om der er indikation af værdiforringelse ud over det, som udtrykkes ved normal afskrivning.

Under hensyn til de betydelige bygningsmæssige investeringer har undersøgelsen være fokuseret på, om det kunne godtgøres, at beslutningerne om disse var uforsvarlige. Ved undersøgelsens indledning kunne det imidlertid umiddelbart konstateres, at det ikke var muligt at modtage tilstrækkeligt og fyldestgørende materiale direkte fra VUC Syd om de bygningsmæssige dispositioner samt den ledelsesmæssige og bestyrelsesmæssige behandling heraf. VUC Syd oplyste i den forbindelse bl.a., at størstedelen af materialet måtte antages at kunne findes i ustrukturerede e-mail-servere for de brugerkonti, som tilhørte de tidligere medlemmer af VUC Syds ledelse.

På den baggrund er gennemført en dataindhentning og gennemgang via et søgeværktøj. Undersøgelsen har omfattet 382.483 dokumenter. Anvendelse af søgeværktøjer kræver imidlertid fortsat et vist dokumentationsmæssigt niveau, hvis ikke der skal foretages en manuel gennemgang af alle dokumenter. Det er således nødvendigt løbende at afgrænse udsøgningen efter anvendte søgetermer og søgestrategier. Det gælder særligt områder som det foreliggende, hvor der er tale om

et betydeligt antal dokumenter og dispositioner over en længere årrække, og hvor de involverede personer kun i ringe grad kan forventes at bidrage med kontekstuel information.

Undersøgelsen har efter en indledende gennemgang af det tilrådgivningsstående materiale navnlig været fokuseret på den tidligere ledelse af VUC Syds beslutninger vedrørende køb af en grund fra Haderslev Kommune og opførelse af bygningen ”Flow Factory” i 2014-2015.

Årsagen til denne afgrænsning er dels, at det på baggrund af de indledende undersøgelser blev konstateret, at det tilgængelige materiale vedrørende VUC Syds øvrige bygningsinvestering i forbindelse med ”bestyrelsens byggeprogram” på grund af begrænsninger i datagrundlaget var sparsomt, dels at det dog fremgik af det tilgængelige materiale, at de øvrige bygningsinvesteringer i ”bestyrelsens byggeprogram” primært blev foretaget med henblik på at styrke VUC Syds eksisterende undervisningsaktiviteter, idet en del af disse bygninger blev opført i stedet for utilstrækkelige faciliteter. Det tilgængelige materiale for vurdering af bygningsinvesteringerne før 2015 er således begrænset, og de foretagne interview af tidligere medarbejdere med viden om byggeprojekterne indikerer – bortset fra Flow Factory – at investeringerne primært bestod i udskiftning af utilstrækkelige bygninger.

Det kan omvendt konstateres, at etableringen af Flow Factory i sin endelige form skete med henblik på at huse HF Flow, der på dette tidspunkt var en fuldstændig uoprettet uddannelsesform. Bygningen er opført i umiddelbar nærhed af VUC Syds eksisterende hovedbygning på Haderslev havn, og det er indtrykket fra de gennemførte interviews, at HF Flow uddannelsen var særligt pladskrævende og krævede særlige faciliteter, men kunne være afprøvet i eksisterende faciliteter.

Hertil kommer reglerne om forældelse, jf. afsnit 3.4. Da staten umiddelbart vil indtræde i VUC Syds krav mod den tidligere ledelse, vil det under en retssag skulle godtgøres, at tillægsfristens begyndelsestidspunkt ikke er væsentligt tidligere end tidspunktet for de daværende ledelsesmedlemmers fratreden. Under hensyn til det begrænsede og usammenhængende materiale vedr. dispositionerne i perioden før 2015 vil der være en vis risiko for, at dette bevis ikke kan løftes.

På baggrund af den indledende gennemgang blev det således aftalt at fokusere undersøgelsen på ”Flow Factory”.

4.2 Beslutningerne om etablering af ”Flow factory”

4.2.1 Indledning

Flow Factory er en nyere bygning, som blev opført af VUC Syd. Bygningen stod færdig den 1. oktober 2016. Bygningen har adresse på Christian X's vej, 6100 Haderslev ved siden af VUC Syds hovedbygning Lighthouse (som stod færdig i 2013). Flow Factory skulle ifølge datagrundlaget huse HF Flow, som var en ny undervisningsform, som ikke tidligere var afprøvet på VUC Syd eller i Danmark i øvrigt.

Efter det oplyste fra VUC Syd var det direktør Hans Jørgen Hansen, som stod bag denne nye undervisningsform, som skulle være en innovativ HF-uddannelse med et stærkt samarbejde med det lokale erhvervsliv. Der foreligger ikke i datagrundlaget konkrete oplysninger om godkendelsesproceduren vedrørende HF Flow-uddannelsen, idet det dog fremgår af

referat af møde i uddannelsesudvalget hos VUC Syd den 16. november 2015, at Hans Jørgen Hansen gav uddannelsesudvalget ”en orientering om arbejdet med den nye projektorienterede HF og den nye bygning af samme navn”.

Af referatet fremgår det, at:

”Fundamentet til byggeriet er gået i gang, og skal stå færdigt august 2016. Den nye hf bliver en nyskabende projektorienteret form i et aktivt samarbejde med virksomheder, der kan levere projekter og ideer ind. Pt er der lavet 10 partnerskaber, primært lokale, men også udefra. Målet er 20-25 virksomheder der kan bidrage med egne problemstillinger som projektgruppen kan arbejde med. Virksomhederne kan derefter frit bruge ideerne i deres videre arbejde. Den projektorienterede form får til huse i stueplan på 700 m2, med et optag på 50 kursister årligt i alt 100. I forbindelse med projektet er der et samarbejde med Apple.

Der er indledt et samarbejde med UC Syd for at skabe en klynge af relaterede uddannelsesforløb.

Udvalget drøftede dette nyskabende tiltag, og fandt det spændende og relevant. Til næste møde inviteres projektlederne ind for at give en status og indblik i deres arbejde med udviklingen af projektet.”

I henhold til referatet af mødet den 16. november 2015 blev orienteringen taget til efterretning.

Det fremgår ligeledes af referat af møde i Uddannelsesudvalget den 29. februar 2016, at Hans Jørgen Hansen sammen med en medarbejder fra VUC Syd gav udvalget en orientering om arbejdet med den nye projektorienterede HF-uddannelse. Det fremgår af referatet, at der forventedes et optag på uddannelsen svarende til 50 kursister med start i august 2016.

Det blev forklaret på mødet, at uddannelsen skulle have fokus på digital teknologi og appudvikling, og at der var indgået aftaler med 18 partnervirksomheder, der skulle stille opgaver til kursisterne. Videre blev der redegjort for, at uddannelsen ville have til huse i Flow Factory, der ligeledes skulle rumme fjernundervisning og ”et innovationsmiljø til ekstern brug”. Hans Jørgen Hansens orientering blev taget til efterretning af Uddannelsesudvalget.

Uddannelsen HF Flow blev igangsat i august 2016, men blev allerede lukket i juli 2018 grundet en meget lav efterspørgsel på uddannelsen.

Videre blev det i forbindelse med udviklingen af ideen omkring Flow Factory ultimo marts 2015 besluttet, at VUC Syds e-Læringscenter skulle flyttes fra en bygning ejet af VUC Syd i Gram til Flow Factory.

Der er i denne forbindelse i datagrundlaget fundet beregninger, hvoraf fremgår, at VUC Syd ville opnå en betydelig besparelse i form af et reduceret transportbehov for medarbejderne, centralisering af administrationen og mindskede drifts- og vedligeholdelsesomkostninger. Der er imidlertid ikke i datagrundlaget fundet yderligere dokumentation, der underbygger disse beregninger.

4.2.2 **Beslutning om opførelse af Innovatorium/Flow Factory**

Det fremgår af referat af bestyrelsesmødet mandag den 19. november 2012:

”10. Forslag om anlægsprojekt vedrørende tilbygning og køb af grund

Der henvises til vedlagte notat af 12. november 2012 om forslag til anlægsprojekt vedrørende tilbygning og køb af grund.

Bilag:

Notat af 12. november 2012 vedrørende tilbygning og køb af grund

Vedtaget som indstillet i notat af 12. november 2012.” [original fremhævning]

I notat af 12. november 2012 - som formentlig er udarbejdet af en ledende medarbejder hos VUC Syd til brug for bestyrelsesmødet - anføres følgende:

”Med henblik på at skabe og understøtte et kreativt studiemiljø inden for design og innovation foreslås det, at der skabes mulighed for at etablere separate fysiske rammer i Haderslev målrettet den kreative linje på hf. Rammerne vil ikke kunne etableres indenfor den eksisterende bygningsmasse, da denne allerede er fuldt ud disponeret til den almindelige aktivitet inden for fagzonerne kultur, sprog og science.

Ledelsen har på denne baggrund undersøgt alternative udvidelsesmuligheder. Der har været afholdt et møde med Haderslev Kommune, hvor forskellige løsningsmodeller har været drøftet. Der foreligger nu et skitseforslag til en udvidelse af bygningsmassen på maksimalt 700 m² i form af et byggeri i et plan beliggende på vest siden af hovedbygningen (Red. Lighthouse). For at sikre overholdelse af bebyggelsesprocenten, samt minimumskrav til antal p-pladser, medfører forslaget behov for at der tilkøbes yderligere 4.000 m² grund af Haderslev Kommune”.

Det fremgik videre af notatet, at det forventede anlægsbudget ville være 16,5 mio. kr. inkl. grundkøb, ekskl. moms.

På baggrund af notatet vedtog bestyrelsen at erhverve en grund fra Haderslev Kommune på ca. 4.000 m², samt at gå videre med anlægssagen vedrørende denne tilbygning, når mindst en af de eksisterende bygninger i Haderslev var afhændet eller udlejet.

Projektet vedrørende Flow Factory/Innovatorium i Haderslev blev behandlet igen på mødet i maj 2013.

Det fremgår således af referat af bestyrelsesmødet mandag den 27. maj 2013:

”6. Projektering af innovatorium i Haderslev

Bestyrelsen behandlede senest sagen på mødet den 19. november 2012, sag nr. 10. Der henvises til vedlagte notat af 13. maj 2013, samt de vedlagte situationsplaner for byggeriet.

Bilag:

Notat af 13. maj 2013 vedrørende projektering af innovatorium

Situationsplan for byggeriet

Vedtaget som indstillet i notat af 13. maj 2013.” [original fremhævning]

I notatet af 13. maj 2013, som formentlig er udarbejdet af en ledende medarbejder hos VUC Syd, fremgår det, at VUC Syd med overtagelse pr. 1. juni 2013 havde erhvervet yderligere 4.000 m² grund fra Haderslev Kommune svarende til en købspris på 4,5 mio. kr. ekskl. moms.

ZENI Arkitekterne havde i forlængelse heraf udarbejdet en revideret situationsplan for tilbygningen, som skulle huse den innovative HF-uddannelse (der senere fik navnet ”HF Flow”). Det fremgik heraf, at byggeriet dels indeholdt et såkaldt innovatorium til undervisningsbrug, samt tekniske faciliteter i form af bl.a. ekstra depotplads. Det samlede antal m² udgjorde 480 m².

I forlængelse heraf blev anlægsbudgettet revideret, således at de samlede anlægsudgifter udgjorde 9,6 mio. kr. ekskl. moms og grundkøb, svarende til samlet 14,1 mio. kr. ekskl. moms.

I forhold til anlægsbeløbet på 9,6 mio. kr. bemærkes det, at det fremgår af notat af 13. maj 2013, at dette byggeri, der ligeledes var tiltænkt til at skulle indeholde den kreative linje på HF-uddannelsen, indledningsvist var planlagt til ca. 480 m². Det var indledningsvist planlagt, at byggeriet skulle placeres på en 4.000 m² stor grund, som VUC Syd erhvervede fra Haderslev Kommune til en pris på 4,5 mio. kr. eks. moms. Grundet den tidsmæssige begrænsning af datagrundlaget, er det ikke muligt at fremskaffe yderligere oplysninger om planerne for dette byggeri.

Direktøren indstillede på den baggrund, at der blev afsat en anlægssum på 9,6 mio. kr. til etablering af byggeriet på havnen.

Indstillingen blev som anført ovenfor vedtaget af bestyrelsen på bestyrelsesmødet den 27. maj 2013.

Næste gang projektet blev behandlet af bestyrelsen var på det konstituerende møde i VUC Syds bestyrelse mandag den 24. marts 2014.

Der fremgår følgende af referatet:

”11. Etablering af et innovatorium i Haderslev

Bestyrelsen godkendte på mødet den 27. maj 2013, jf. pkt. 6 på dagsordenen, et forslag til projektering af et innovatorium i Haderslev. Forslaget indebar bl.a. etablering af lokaler til undervisningsbrug, samt tekniske faciliteter i form af bl.a. ekstra depotplads.

Der er nu udarbejdet et alternativt forslag til etablering af et innovatorium. Der er kort redegjort for forslaget i vedlagte notat af 14. marts 2014, og tegninger vil blive fremlagt på mødet.

Indstilling:

Direktøren indstiller,

at direktøren bemyndiges til at indgå forhandlinger om køb af ejendom og grund, som beskrevet i notat af 14. marts 2014.

Bilag:

Notat af 14. marts 2014 vedrørende etablering af innovatorium i Haderslev

Vedtaget som indstillet.

H.P. Geil deltog ikke i behandlingen af sagen.” [original fremhævning]

Bestyrelsesformanden Hans Peter Geil var på daværende tidspunkt borgmester i Haderslev Kommune, hvilket må antages at være årsagen til, at han ikke deltog i behandlingen af sagen vedrørende køb af grund fra Haderslev Kommune.

Det bilagte notat er formentlig udarbejdet af en ledende medarbejder hos VUC Syd til brug for bestyrelsesmødet. Det skal for god ordens skyld bemærkes, at notatet er fejldateret, således at det fremgår, at det er udarbejdet 14. marts 2013.

Det fremgår af notatet, at det i det oprindelige forslag var forudsat en placering af Innovatoriet på grundstykket mellem VUC og Skate City, men at ledelsen efterfølgende vurderede, at placeringen ikke var optimal som følge af den relativt korte fysiske afstand mellem de 2 byggerier. Videre fremgår det:

”Ledelsen har på denne baggrund overvejet alternative placeringsmuligheder. På østsiden af VUC's bygning ligger en ubenyttet bygning, som ejes af Haderslev Kommune, og som tidligere har fungeret som havnekontor. Bygningen er bevaringsværdig, men trænger til en omfattende renovering. VUC har fået udarbejdet et skitseforslag, hvor bygningen ombygges og udvides til en samlet størrelse på 800m². Der vil bl.a. kunne etableres et multirum på 210m², oplægsrum samt faciliteter i form af pedelværksted, depot- og teknikrum.

Den beskrevne løsning medfører, at der ud over selve bygningen også vil skulle tilkøbes yderligere grund af Haderslev Kommune, svarende til i størrelsesorden ca. 1.000 m².

Der er endnu ikke foretaget en konkret opgørelse af anlægsøkonomien forbundet med projektet, men det forventes at nettoudgiften kan rummes inden for den tidligere godkendte anlægssum.”

På bestyrelsesmødet i VUC Syd den 4. september 2014 blev sagen omkring etablering af Innovatorium igen drøftet. Af referatet fra mødet fremgår det, at den indstilling, som fremgik af et vedlagt notat af 26. august 2014, blev taget til følge.

Bestyrelsesreferatet indeholder ikke oplysninger om, at Hans Peter Geil ikke deltog i behandlingen af dette punkt.

Det fremgår af notat af 26. august 2014, som formentligt er udarbejdet af en ledende medarbejder hos VUC Syd, at

”VUC har nu fået udarbejdet et nyt skitseforslag, jf. vedlagte underbilag, hvoraf det fremgår, hvorledes en ny bygning kunne placeres på grunden ved den tidligere havnebygning.

Innovatoriet har et samlet areal på 775 m², og forslaget medfører behov for tilkøb af i alt 2.700 m² grund af Haderslev Kommune inkl. den ubenyttede bygning. Det aktuelle forslag indebærer, at innovatoriet bliver fritliggende på grunden, og ikke sammenbygges med den gamle bygning. Såfremt projektet realiseres, vil havnebygningen skulle restaureres, og vil kunne indrettes til bl.a. specialarbejdspladser.

Der er endnu ikke udarbejdet et konkret budget for projektet, men det forventes at udgiften til etablering af innovatoriet vil udgøre i størrelsesorden 11,6 mio. kr., og reovering af havnebygningen forventes at medføre en udgift på ca. 3 mio. kr. Den samlede udgift til projektet forventes dermed at udgøre 14,6 mio. kr. Hertil kommer køb af grundstykket af Haderslev Kommune.”

På den baggrund indstillede Hans Jørgen Hansen, at der blev afsat 4.050.000 kr. i 2014 til køb af grundstykke på 2.700 m² på Haderslev Havn, og at han som direktør fik mandat til at afgive bindende købstilbud.

Efterfølgende blev projektet behandlet på møde i VUC Syds bestyrelse mandag den 24. november 2014.

Her godkendte bestyrelsen et forslag om køb af grundstykket fra Haderslev Kommune med henblik på etablering af Innovatorium.

I et underliggende notat af 17. november 2014, der formentlig er udarbejdet af en ledende medarbejder hos VUC Syd, blev bestyrelsen orienteret om status i sagen, herunder at der på baggrund af en e-mailkorrespondance mellem direktionen og bestyrelsen var blevet afgivet købstilbud på grunden. Købstilbuddet var vedlagt 3 skitseforslag vedrørende etablering af Innovatoriet, idet notatet af 17. november 2014 indeholdt en nærmere redegørelse for de fremsendte skitseforslag.

Det fremgår endvidere af notatet af 17. november 2014, at bestyrelsen havde godkendt, at der blev afgivet et bindende købsbud på 5,4 mio. kr., jf. mailkorrespondance mellem direktion og bestyrelse den 29. oktober 2014.

Vedrørende baggrunden for forhøjelsen af købsbud fremgår det af notatet, at:

”Grunden har nu været udbudt til salg, og Haderslev Kommune har sat mindsteprisen til 2.000 kr. pr. m2, svarende til en pris på 5,4 mio. kr. ekskl. moms¹⁰. Prisbud herunder vil ikke blive betragtet som konditions-mæssige, og bestyrelsen har på denne baggrund godkendt, at der afgives et bindende købsbud på 5,4 mio. kr., jf. mailkorrespondance mellem direktion og bestyrelse den 29. oktober 2014.”

Af notatet fremgår endvidere tre skitseforslag, og at VUC Syd havde meddelt, at de ønskede følgende forslag realiseret:

”Den bevaringsværdige bygning bliver med sit murværk indarbejdet i en ny bygningskrop på i alt 950 m2. Den bevaringsværdige bygning står dermed fortsat intakt med sine mure, og kan genkendes som en historisk bygning i området, og samtidig er den med til at give den nye undervisningsbygning karakter og tilknytning til stedet og dets historie.

Den samlede bygning opføres med en gulvkote i 2,5 meter, hvilket gør den væsentligt mere sikker i forhold til ekstremt højvande.

Endelig kan der skabes et urbant byrum omkring kanalen.”

Videre fremgår det af notatet, at:

”Sagen forventes behandlet i byrådet ultimo november måned 2014.

Der er endnu ikke udarbejdet et konkret budget for projektet, men det forventes at udgiften til etablering af innovatoriet vil udgøre i størrelsesorden 15 mio. kr., og hertil kommer udgiften til køb af grundstykket af Haderslev Kommune. Den samlede udgift til projektet forventes dermed at udgøre ca. 20,4 mio. kr.

Der vil senere blive udarbejdet en konkret anlægssag inkl. økonomi vedrørende projektet.”

Referat af møde i VUC Syds bestyrelse mandag den 30. marts 2015.

”2. Forslag om flytning af elæringscentret fra Gram til Haderslev

Der er i vedlagte notat af 13. marts 2015 redegjort for et forslag om flytning af VUC Syds elæringscenter fra Gram til Haderslev med henblik på en fremtidig placering i innovatoriet, jf. sag nr. 3 på dagsordenen nedenfor. Der er i notatet endvidere redegjort for de økonomiske konsekvenser ved forslaget.

Direktøren indstiller,

¹⁰ Der er ikke i datagrundlaget fundet oplysninger om baggrunden for, at udbudsprisen på grunden stiger fra 1.500 kr./m² til 2.000 kr./m².

at elæringscentret med virkning fra 1. august 2016 flyttes fra Gram til Haderslev, og at bygningen i Gram sættes til salg.

Bilag:

- Notat af 13. marts 2015 om flytning af elæringscentret fra Gram til Haderslev

Vedtaget som indstillet. Bygningen i Gram kan alternativt udlejes.” [original fremhævning]

Af det bilagte notat af 13. marts 2015 fremgår det bl.a., at bestyrelsen på mødet den 24. november 2014 havde valgt et skitseforslag, som medførte et skønnet anlægsbudget svarende til 20,4 mio. kr. inkl. grundkøb (antageligt ekskl. moms). Det fremgår herefter af et budgetskeam i notatet over projektets anlægsudgifter, at anlægsudgifterne for et Innovatorium på 900 kvadratmeter ville udgøre ca. 28,1 mio. kr. ekskl. moms og grundkøb.

Det kan ikke på baggrund af hverken notater eller referater ses, på hvilken baggrund det skønnede anlægsbudget på 20,4 mio. kr. steg til 28,1 mio. kr. inkl. grundkøb, ekskl. moms, for opførelse af et tilsvarende areal svarende til 900 kvadratmeter.

Det fremgår videre af notatet, at ledelsen i forlængelse af bestyrelsens godkendelse af opførelse af Innovatoriet med et areal på 900 kvadratmeter gjorde sig en række overvejelser omkring samtænkning af Innovatorium med VUC Syds eksisterende aktiviteter.

På den baggrund blev det af ledelsen foreslået, at eLæringscenteret blev flyttet fra en bygning i Gram til Innovatorium.

Det fremgår bl.a. af notatet af 13. marts 2015, at:

”Der er i det seneste skitseforslag vedrørende innovatoriet forudsat opførelse af et nyt byggeri på ca. 900 kvadratmeter til undervisningsbrug. En flytning af eLæringscentret med henblik på en fremtidig placering i innovatoriet medfører behov for etablering af ca. 75 arbejdspladser, svarende til et behov på yderligere 600 kvadratmeter. Der vil således være behov for at opføre et nyt byggeri på i alt 1.500 m²”.

Det blev vurderet, at flytningen af eLæringscenteret ville medføre et behov for opførelse af yderligere 600 kvadratmeter, dvs. at Innovatoriet i alt ville blive 1.500 kvadratmeter, svarende til en meromkostning på ca. 9 mio. kr. ekskl. moms i henhold til beregningsskema i notat af 13. marts 2015.

Det fremgår videre af notatet, at der ved flytning af eLæringscentret fra Gram til Haderslev kunne opnås et driftsmæssigt effektiviseringspotentiale på 2,8 mio. kr. årligt, som en konsekvens af en række besparelser, herunder i forhold til transport, administrationsudgifter, m.v.

Dertil tilføjes det i notatet, at:

”den årlige besparelse vil dermed kunne finansiere kvadratmeterforøgelsen på yderligere 600 kvadratmeter i løbet af lidt over 3 år. Hertil kommer indtægten fra et eventuelt salg af bygningen i Gram, som ikke er medtaget i beregningen. Bygningen er i 2010 erhvervet af Staten for 2,5 mio. kr. og har et samlet areal på 1.400 m²”.

I forbindelse med bestyrelsesmøde den 30. marts 2015 blev således på baggrund af notatet af 13. marts 2015 vedrørende forslag om flytning af eLæringscentret fra Gram til Haderslev truffet beslutning om at flytte eLæringscenteret til det nye Innovatorium med virkning fra 1. august 2016.

Endeligt blev det foreslået, at den eksisterende bygning i Gram blev udbudt til salg. Effektiviseringspotentialet på 2,8 mio. kr. fremgår ligeledes af dette notat.

På samme bestyrelsesmøde den 30. marts 2015 blev anlægssagen vedrørende etableringen af Innovatoriet i Haderslev behandlet. Det fremgår således af referatet:

”3. Anlægssag vedrørende etablering af innovatorium i Haderslev

Bestyrelsen godkendte på mødet den 4. september 2014, sag nr. 7, et forslag om køb af grund med henblik på etablering af innovatorium i Haderslev. Bestyrelsen blev endvidere orienteret om skitseforslagene vedlagt købstilbuddet på mødet den 24. november 2014, sag nr. 4. Byrådet har den 27. januar 2015 accepteret VUC Syds tilbud på køb af grund.

Der er i vedlagte notat af 24. marts 2015 redegjort for de konkrete anlægsgiffter ved opførelsen af et innovatorium på i alt 1.700 m², som også kan huse elæringscentret, som aktuelt har til huse på afdelingen i Gram, jf. sag nr. 2 på dagsordenen.

Endvidere vedlægges et skitseforslag af 24. marts 2015.

Indstilling:

Direktøren indstiller,

- *at der i 2015- 2016 afsættes en anlægssum som anført i vedlagte notat af 24. marts 2015 til etablering af et nyt innovatorium i Haderslev.*

Bilag:

- *Notat af 24. marts 2015 om etablering af innovatorium mv.*
 - *Skitseforslag af 24. marts 2015*
-

Vedtaget som indstillet. *[original fremhævning].*

Det fremgår af notatet af 24. marts 2015, at VUC Syd i løbet af februar måned har gennemført et udbud vedrørende valg af totalrådgiver til projektet, og på baggrund heraf er ZENI Arkitekter primo marts måned valgt som totalrådgiver.

Det fremgår ikke af bestyrelsesmaterialet, hvorledes Innovatoriet blev 1.700 m², idet det af notat af 13. marts 2015 fremgår at det påtænkte Innovatorium udgør 900 m² med tillæg af 600 m² til husning af eLæringscenteret.

Det fremgår herefter blot af notatet af 24. marts 2015, at ZENI Arkitekter har udarbejdet et nyt skitseforslag, som viser et samlet byggeri på 1.700 m² i 3 plan.

Notatet indeholdt videre konkrete beregninger over udgifterne til byggeriet:

Beløb i 1.000 kr. ekskl. moms	Udgift
Innovatorium på 1.000 m ²	
Køb af 2.700 m ² grund	5.400
Grund- og tilslutningsudgifter	250
Håndværkerudgifter inkl. uforudsete udgifter	20.379
Rådgiverudgifter	2.074
I alt	28.103
Opførelse af yderligere 600 m ²	
Håndværkerudgifter inkl. uforudsete udgifter	
Rådgiverudgifter	
I alt	9.012
Totaludgifter ved etablering af i alt 1.700 m ²	37.115

"Som det fremgår af tabellen, vil udgiften til etablering af et innovatorium på 1.100 kvadratmeter medføre en anlægsudgift på 28,1 mio. kr. inkl. udgiften på 5,4 mio. kr. til køb af areal på 2.700 kvadratmeter. I anlægssummen indgår bl.a. udgifter til delvis nedrivning, afstivning samt renovering af den eksisterende bevaringsværdige bygning på grunden.

Opførelse af yderligere 600 kvadratmeter medfører en udgift på 9 mio. kr. Det fremgår af sag nr. 2 på dagsordenen, vedrørende forslag om flytning af læringscenteret fra Gram til Haderslev, at der kan opnås et driftsmæssigt effektiviseringspotentiale på ca. 2,8 mio. kr. årligt, som en konsekvens af flytningen. Den årlige besparelse vil dermed kunne finansiere kvadratmeterforøgelsen på yderligere 600 kvadratmeter i løbet af

lidt over 3 år. Hertil kommer indtægten fra et eventuelt salg af bygningen i Gram, som ikke er medtaget i beregningen. Bygningen er i 2010 erhvervet af Staten for 2,5 mio. kr. og har et samlet areal på 1.400 m². Grunden på østsiden af VUC Syds eksisterende byggeri på havnen er købt af Haderslev Kommune primo 2015, og der er efter udbud valgt totalrådgiver til projektet primo marts måned 2015. Selve byggeriet forventes at kunne gå i gang medio 2015, og stå færdigt til ibrugtagning 1. august 2016.

Indstilling

Direktøren indstiller,

at der afsættes en anlægssum på 37.115.000 kr. inkl. udgift til køb af grund til etablering af et nyt innovatorium i Haderslev i 2015-2016.”

Som det fremgår ovenfor, blev direktørens indstilling vedtaget.

Sagen omkring opførelsen af Innovatoriet blev ligeledes behandlet på bestyrelsesmødet den 23. juni 2015, idet det havde vist sig, at bygningen indeholdende det gamle havnekontor var bevaringsværdigt i en sådan grad, at dette medførte uforudsete udfordringer i forhold til det godkendte projekt udført af ZENI Arkitekter.

Følgende fremgår af referat af møde i VUC Syds bestyrelse tirsdag den 23. juni 2015:

”4. Opførelse af innovatorium i Haderslev

Byrådet i Haderslev har på mødet den 27. januar 2015 accepteret VUC Syds skitseforslag, samt tilbud på køb af grund på 2.700 m² grund på havnen med henblik på opførelse af et innovatorium på 1.700 etagekvadratmeter til innovativ læring og projektorienteret arbejde, og som også skal huse VUC Syds elæringscenter med virkning fra 1. august 2016.

Bestyrelsen godkendte på mødet den 30. marts 2015, sag nr. 3, et anlægsbudget vedrørende byggeprojektet.

Det har efterfølgende vist sig, at det godkendte forslag medfører væsentlige bygningsbevaringsmæssige udfordringer, som gør det vanskeligt at realisere det beskrevne projekt.

Der er i vedlagte notat af 17. juni 2015 redegjort nærmere for sagen, herunder indstilling med forslag til en mulig løsning. Der vedlægges endvidere en revideret situationsplan af 16. juni 2015.

Indstilling:

Indstillingen fremgår af vedlagte notat af 17. juni 2015.

Bilag:

Notat af 17. juni 2015 vedrørende innovatorium i Haderslev

Situationsplan af 16. juni 2015

Vedtaget som indstillet i notat af 17. juni 2015". [original fremhævning]

Det fremgår af notatet af 17. juni 2015, at der var en række udfordringer vedrørende den bevaringsværdige bygning på grunden.

Haderslev Kommune havde i forbindelse med godkendelsen af VUC's skitseprojekt undladt at sende den planlagte delnedrivning i offentlig høring. Kommunens sagsbehandling i maj/juni havde efterfølgende vist, at den undladte høring kunne indklages til Kulturstyrelsen, og at en eventuel klage ville have opsættende virkning.

Desuden var det juridisk tvivlsomt, om beslutningen i byrådet formelt kunne gennemføres uden ændring af masterplan og lokalplan. VUC Syd havde derfor den 9. juni 2015 formelt fremsat krav om erstatning af projekteringsudgifter, såfremt projektet ikke kunne realiseres som påtænkt. Kravet udgjorde 2,16 mio. kr.

Haderslev Kommune ville således genudbyde grunden, men til en højere pris, idet den pris, som VUC Syd oprindeligt havde erhvervsret grunden til, indeholdt en renoveringsforpligtigelse vedrørende den bygning, som allerede lå på grunden. Merudgiften for køb af grunden udgjorde samlet 1.688.000 kr., dog fratrukket 1,5 mio. kr., der var afsat til nedrivning, afstivning og renovering af den bevaringsværdige bygning. Herved udgjorde den reelle merudgift alene 188.000 kr.

Direktøren indstillede således,

"at direktøren bemyndiges til at afgive bindende købstilbud på grundstykke på 2.780 kvadratmeter på Haderslev Havn til en pris på 2.100 kr. pr. kvadratmeter, svarende til en samlet udgift på 5.838.000 kr. ekskl. moms,

at det samlede anlægsbudget fastholdes på den af bestyrelsen, godkendte anlægssum på 37.115.000 kr. af 30. marts 2015,

at kravet mod Haderslev Kommune opretholdes, såfremt den nye grund ikke erhverves til den nævnte pris, og at den nye bygning på havnen får navnet Flow Factory."

Som anført ovenfor blev indstillingen taget til følge af bestyrelsen.

Det bemærkes i denne forbindelse, at som bestyrelsesreferatet er formuleret, deltog Hans Peter Geil i behandlingen af dette punkt.

Sagen vedrørende Innovatorium blev ligeledes behandlet på bestyrelsesmøde i VUC Syd den 16. september 2015.

Af referat af mødet onsdag den 16. september 2015 fremgår følgende:

”5. Status på køb af grund og nyt byggeri i Haderslev

Bestyrelsen behandlede på mødet den 23. juni 2015, sag nr. 4, et forslag til køb af grund på Haderslev Havn med henblik på opførelsen af den nye bygning "Flow Factory".

Der er i vedlagte notat af 31. august redegjort for forløbet omkring køb af grund, samt resultat af licitationen på hovedentreprisen.

Indstilling:

Indstillingen fremgår af vedlagte notat af 31. august 2015.

Bilag:

Notat af 31. august 2015 om status på køb af grund i Haderslev samt licitationsresultat vedrørende hovedentreprisen

Vedtaget som indstillet i notat af 31. august 2015 for så vidt angår 1. og 3. at i indstillingen udgår.” [original fremhævning]

Det fremgår af notatet af 31. august 2015, at VUC Syd som følge af bestyrelsens beslutning den 15. juli 2015 havde afgivet bud på 5,838 mio. kr., ekskl. moms for grunden, og at VUC Syd på denne baggrund havde underskrevet en købsaftale med Haderslev Kommune.

Det blev i forlængelse heraf foreslået, at VUC Syd frafaldt det varslede erstatningskrav mod kommunen. Dette skyldtes i henhold til notatet, at VUC Syd og Haderslev Kommune var nået til enighed om, at grundkøbet og handlen annulleredes, og at kommunen herefter skulle gennemføre et nyt udbud af et areal på 2.780 m² beliggende lidt længere mod øst, og at den bevaringsværdige bygning dermed ikke længere indgik i udbuddet og VUC's byggeprojekt.

Haderslev Kommune udbød i forlængelse heraf grunden til salg primo juli 2015 med budfrist den 15. juli 2015. VUC Syd afgav herefter, jf. bestyrelsens beslutning, bud på 5,838 mio. kr. ekskl. moms.

VUC Syd erhvervede på den baggrund grunden, hvorfor det blev indstillet, at VUC Syd frafaldt sit krav om erstatning mod Haderslev Kommune, da forholdet omkring erhvervelse af grunden officielt var på plads.

Baggrunden for, at kravet på merudgiften svarende til 188.000 kr., jf. notat af 17. juni 2015, ikke blev fastholdt mod Haderslev Kommune, fremgår ikke af datagrundlaget, ligesom eventuelle merudgifter forbundet med Haderslev Kommunes fejl ikke lader til at være opgjort.

Videre fremgik det vedrørende licitation af hovedentreprisen, at:

”For at sikre mest mulig fremdrift i tidsplanen er pæleramningen forud for selve byggeriet udbudt i en selvstændig entreprise. Opgaven er tildelt Arkil A/S, som afgav det laveste bud på 0,891 mio. kr.

Resten af byggeriet har været udbudt i hovedentreprise med budfrist den 31. august 2015. Der har været i alt 6 hovedentreprenører prækvalificeret til opgaven. Billigste bud er afgivet af Bo Michelsen A/S, som det forslås at indgå aftale med.

Den samlede anlægssum viser sig dog at overskride det af bestyrelsen vedtagne anlægsbudget på i alt 31,7 mio. kr. ekskl. grundkøb med 2 mio. kr. svarende til en samlet anlægssum på 33,7 mio. kr.

På denne baggrund indstillede direktøren:

”at anlægssummen udvides med 2.000.000 kr. til i alt 33.715.000 kr., eller

at udbuddet af hovedentreprisen annulleres og sendes i fagentreprise med henblik på at undersøge, om der herved kan opnås en mere konkurrencedygtig pris, og

at kravet mod Haderslev Kommune på 2.160.692 kr. frafalder.”

Indstillingen blev som anført ovenfor taget til efterretning af bestyrelsen.

Det bemærkes i denne forbindelse, at som bestyrelsesreferatet er formuleret, deltog Hans Peter Geil i behandlingen af dette punkt.

Det skal endvidere i forbindelse med indgåelse af entrepriseaftale med Bo Michelsen bemærkes, at bestyrelsen efterfølgende blev opmærksom på, at direktøren Hans Jørgen Hansen havde et privat ”samarbejde med direktøren for Bo Michelsen A/S, hvilket direktøren ikke havde orienteret bestyrelsen om”, jf. referat af mødet i VUC Syds bestyrelse tirsdag den 12. september 2017. Mere herom under punkt 5.1.

4.2.3 *Finansiering af Innovatorium/Flow Factory*

På bestyrelsesmøde den 4. september 2014 behandlede VUC Syds bestyrelse som punkt nr. 6 finansiering af byggeprojekter i 2014-2016.

Følgende fremgår således af referatet:

”Der gennemføres i 2014-2016 en række nye anlægsprojekter. Der er i vedlagte notat af 24. august 2014 redegjort for den samlede økonomi forbundet med projekterne, samt hvorledes projekterne vil kunne

finansieres. Der er endvidere foretaget beregning af institutionens forventede nettogæld og gældsprocent, når projekterne er gennemført ultimo 2016. Forelægges til orientering.

Bilag:

Notat af 24. august 2014 vedrørende finansiering af byggeprojekter.

Taget til efterretning.” [original fremhævning]

Af det vedlagte notat af 24. august 2014 fremgår det bl.a., at ” VUC Syd gennemfører i løbet af 2014 – 2016 anlægsprojekter i Tønder, Aabenraa og Haderslev svarende til en forventet anlægsudgift på i alt 163 mio. kr.”

Notatet indeholder videre en redegørelse for finansieringen af projekterne, herunder institutionens forventede nettogæld ved afslutningens bestyrelsesbyggeprogram.

Således fremgår følgende af notatet:

”Eksisterende aktiver i form af bygninger, grunde samt udstyr og inventar

Der er i tabellen nedenfor redegjort for den regnskabsmæssige værdi af bygninger og grunde pr. 30. juni 2014.

Beløb i 1.000 kr. ekskl. moms	Værdi
Haderslev	213.871
Aabenraa (inkl. glødelampefabrik)	25.335
Sønderborg	56.692
Tønder	4.753
Gram	3.357
I alt	304.008
Værdi af udstyr og inventar	37.068
Aktiver i alt	341.076

VUC Syds samlede aktiver har som det fremgår ovenfor en regnskabsmæssig værdi på i alt 341 mio. kr.

Institutionens samlede gæld kan tilsvarende opgøres således medio 2014:

Beløb i 1.000 kr. ekskl. moms	Gæld
Kassekredit	-35.376

Realkreditgæld (løbetid 13 år, 2%)	-108.588
Obligationsbeholdning inkl. aktier	65.690
I alt nettogæld	-78.274

Institutionen har en samlet aktivbeholdning i 2014 på 341,1 mio. kr. og nettogælden udgør 78,3 mio. kr., hvilket svarer til en samlet gældsprocent på ca. 23%.

Udgifter til kommende anlægsprojekter i 2014 - 2016

Der vil i løbet af perioden 214 – 2016 kunne forventes en række yderligere anlægsudgifter til en række nye byggeprojekter, jf. tabellen nedenfor:

Beløb i 1.000 kr. ekskl. moms	Udgift
<i>Haderslev</i>	
Etablering af amfiscene	2.190
Indretning af musiklokale i Haderslev	1.000
Opførelse af innovatorium i Haderslev	19.000
<i>Tønder</i>	
Etablering af nyt VUC inkl. inventar	40.000
<i>Aabenraa</i>	
Om- og tilbygning i alt inkl. inventar	100.603
<i>I alt</i>	<i>162.793</i>

Den samlede udgift til nye anlægsprojekter i 2014 – 2015 udgør dermed i alt 162,8 mio. kr.

Ændringer i likviditet i 2014 – 2016 og finansieringsbehov

Der forventes følgende likviditetsmæssige forskydninger/overskud i 2014 – 2016:

Beløb i 1.000 kr. ekskl. moms	Æn- dring
<i>2014</i>	
Overskud (resten af året)	20.000
Afskrivninger (resten af året)	9.000
<i>2015</i>	
Overskud	30.000
Afskrivninger	18.000

2016	
Overskud	20.000
Afskrivninger	18.000
I ændring i likviditet (overskud)	115.000

Der forventes i perioden 2014 – 2016 et samlet likviditetsmæssigt overskud på 115 mio. kr., som vil kunne anvendes til løbende finansiering af udgifterne til nye anlægsprojekter på i alt 162,8 mio. kr., jf. ovenfor. Nettofinansieringsbehovet udgør dermed 47,8 mio. kr.

Nettofinansieringsbehovet ved afslutning af bestyrelsens byggeprogram ultimo 2016 kan opgøres således:

Beløb i 1.000 kr. ekskl. moms	Ændring
Udgift til nye anlægsprojekter i 2014 - 2016	-162.793
Forventet overskudslikviditet i 2014 - 2016	115.000
Nettoudgift	-47.793
Gæld kassekredit	-35.376
Nettofinansieringsbehov ultimo 2016	-83.169

Det forventes, at institutionen ved udgangen af 2016 har finansieret 115 mio. kr. ud af de samlede anlægsudgifter på 162,8 mio. kr. via overskudslikviditet, og at nettofinansieringsbehovet inkl. eksisterende træk på kassekredit således udgør 83,2 mio. kr. ved udgangen af 2016.

Finansiering og forventet gæld

Nettoudgiften på 83,2 mio. kr. kan finansieres ved hjemtagelse af et tilsvarende nyt realkreditlån. Realkredit Danmark har således med udgangspunkt i de foreliggende projektbeskrivelser for anlægsprojekter i 2014 - 2016 givet et lånetilsagn på minimum 100 mio. kr. i de fremtidige bygninger.

Institutionens samlede gæld ultimo 2016:

Beløb i 1.000 kr. ekskl. moms	Ændring
Optagelse af nyt realkreditlån	83.169
Eksisterende realkreditlån	108.588
Beholdning af obligationer og aktier	-65.690
Nettogæld	126.067

Institutionens nettogæld forventes at udgøre 126 mio. kr. ved udgangen af 2016. Nettogælden skal sammenholdes med værdien af institutionens samlede aktiver på i alt ca. 504 mio. kr. ved udgangen af 2016, og der er således tale om en gældsprocent på 25%.

Det forventes endvidere, at der vil kunne gennemføres en årlig gældsafvikling på 20 mio. kr. i årene frem til udgangen af 2020, svarende til en samlet afvikling på 80 mio. kr. fra 2017 – 2020.

Institutionens nettogæld udgør herefter 46 mio. kr. ved udgangen af 2020.” [original fremhævning]

Som det fremgår af notat af 24. august 2014, var det således indledningsvist VUC Syds forventning, at finansieringen af blandt andet opførelsen af Flow Factory skulle ske gennem en kombination af likvide midler samt realkreditbelåning med effektiv gældsafvikling, således at institutionens samlede gæld allerede i 2020 ville være nedbragt til 46 mio. kr.

Der blev fulgt op på ovenstående redegørelse for finansiering af byggeprojekter på bestyrelsesmødet den 30. marts 2015.

På mødet den 30. marts 2015 blev der således i punkt 2 og 3 på dagsordenen redegjort for anlægsudgifter vedrørende henholdsvis opførelsen af et nyt Innovatorium i Haderslev, samt etape 2 vedrørende byggeriet i Aabenraa.

Punkt nr. 5 på dagsordenen var herefter en ny drøftelse af og redegørelse for den samlede økonomi og finansiering af projekterne. Redegørelsen fandtes i notat af 17. marts 2015, hvori Hans Jørgen Hansen indstillede til, at der blev hjemtaget yderligere realkreditlån.

Baggrunden for det forøgede finansieringsbehov fremgår ikke eksplicit af notat af 17. marts 2015, idet behovet dog antageligvis kan knyttes til en forøgelse af anlægsudgifterne som følge af bl.a. beslutningen om at flytte eLæringscenteret fra Gram til Flow Factory, hvorved byggeriet blev forøget med 600 m².

Det fremgår således af notat af 17. marts 2015, at anlægsudgifterne til opførelse af Innovatorium udgør 31,7 mio. kr. ekskl. moms, mens det i notat af 24. august 2014 fremgår, at anlægsudgifterne udgør 19 mio. kr. ekskl. moms.

I henhold til notat af 17. marts 2015 udgør de samlede udgifter til nye anlægsprojekter i 2015 – 2016 i alt 142.303 mio. kr. ekskl. moms.

Grundet forøgelsen af anlægsudgiften steg nettofinansieringsudgifterne fra 83,2 mio. kr. til 91,2 mio. kr. Nettoudgiften på 91,2 mio. kr. blev foreslået finansieret ved hjemtagelse af et tilsvarende nyt realkreditlån. Realkredit Danmark havde i henhold til notat af 17. marts 2015 med udgangspunkt i de foreliggende projektbeskrivelser for anlægsprojekter i 2015 - 2016 givet et lånetilsagn på minimum 100 mio. kr. i de fremtidige bygninger.

Efter revidering af anlægsbudgetterne var det herefter forventningen, at institutionens nettogæld ville udgøre 132,2 mio. kr. ved udgangen af 2016. Det blev i notat af 17. marts 2015 anført, at nettogælden skulle sammenholdes med værdien af

institutionens samlede aktiver på i alt ca. 519 mio. kr. ved udgangen af 2016, hvilket medførte en gældsprocent på 25,4 %.

Det fremgår af notatet, at det forsat var forventningen, at der ville kunne gennemføres en årlig gældsafvikling på 20 mio. kr. i årene frem til udgangen af 2020, svarende til en samlet afvikling på 80 mio. kr. fra 2017 – 2020. Institutionens nettogæld ville herefter udgøre 52 mio. kr. ved udgangen af 2020.

Indstillingen som fremført i notat af 17. marts 2015 omkring hjemtagelse af yderligere realkreditlån blev som anført vedtaget af bestyrelsen på mødet den 30. marts 2015.

På bestyrelsesmøde den 16. september 2015 vedrørte sag nr. 8 ligeledes finansiering af VUC Syds anlægsprojekter.

Følgende fremgår af referatet af mødet den 16. september 2015:

”8. Lånoptagelse

Bestyrelsen blev på mødet den 30. marts 2015, sag nr. 5, orienteret om institutionens nettofinansieringsbehov ultimo 2016 ved afslutning af bestyrelsens byggeprogram. Der er tidligere modtaget lånetilsagn fra Realkredit Danmark med henblik på optagelse af yderligere realkreditlån. Der er i vedlagte notat af 7. september 2015 redegjort for et forslag til yderligere lånoptagelse, samt de økonomiske konsekvenser som følge heraf.

Indstilling:

Indstillingen fremgår af vedlagte notat af 7. september 2015.

Bilag:

Notat af 7. september 2015 vedrørende optagelse af realkreditlån

Vedtaget som indstillet i notat af 7. september 2015.” [original fremhævning].

I notat af 7. september 2015 fremgår det, at bestyrelsen på mødet den 30. marts 2015, sag nr. 5, blev orienteret om institutionens nettofinansieringsbehov ultimo 2016 ved afslutning af bestyrelsens byggeprogram.

Institutionens nettofinansieringsbehov ultimo 2016 var i henhold til notat af 7. september 2015 beregnet til 96,6 mio. kr.¹¹. Bestyrelsen besluttede på mødet den 30. marts 2015 at hjemtage realkreditlån hos Realkredit Danmark, som havde givet et forhåndslånetilsagn på 100 mio. kr.

¹¹Af notat af 17. marts 2015 fremgår det, at institutionens nettofinansieringsbehov udgjorde 91,214 mio. kr. Det har ikke været muligt at finde en forklaring i datagrundlaget på forøgelsen af nettofinansieringsbehovet til 96,6 mio. kr., jf. notat af 7. september 2015.

Notatet af 7. september 2015 havde herefter til formål at redegøre for det konkrete lånetilbud fra Realkredit Danmark.

Af notatet fremgår således, at VUC Syd som led i bestyrelsens byggeprogram ultimo 2013 havde hjemtaget et realkreditlån hos Realkredit Danmark på i alt 108,6 mio. kr.

Der var tale om to lån på henholdsvis 61 mio. kr. og 47 mio. kr. Lånene var såkaldte Cibor 6 lån med variabel rente. Renten udgjorde pr. 7. september 2015 0,10 % p.a. Lånene havde en løbetid på 13 år med afdragsfrihed de første 3 år frem til udgangen af 2016, hvor bestyrelsens byggeprogram forventedes afsluttet. Herefter skulle lånene afdrages over 10 år. Til lånet på 47 mio. kr. var knyttet en renteswap, som var låst til en rente svarende til 2,98 % p.a. med virkning fra 2017 og i den resterende del af lånets løbetid.

Af notatet fremgår, at Realkredit Danmark som følge af et forøget finansieringsbehov hos VUC Syd havde fremsat et nyt lånetilbud svarende til 4 nye lån med en hovedstol på 111,975 mio. kr. fordelt på flere af VUC Syds bygninger. Der var ligeledes tale om Cibor 6 lån med en lidt højere rente- og bidragssats end på de to eksisterende lån.

Efter hjemtagelse af de nye lån ville institutionens samlede realkreditbelåning i henhold til notatet af 7. september 2015 udgøre 220,6 mio. kr. Institutionens nettogæld ville herefter ultimo 2016 udgøre 147,466 mio. kr., idet gælden blev fratrukket VUC Syds eksisterende beholdning af aktier og obligationer svarende til en værdi på 67,98 mio. kr.

Det var anført i notatet, at nettogælden skulle sammenholdes med værdien af institutionens samlede aktiver på i alt ca. 526 mio. kr. ved udgangen af 2016, jf. notatet af 7. september 2015, hvilket ville medføre en gældsprocent på 28,0 %.

Det forventedes endvidere, at der ville kunne gennemføres en årlig gældsafvikling på 24 mio. kr. i årene frem til udgangen af 2020, svarende til en samlet afvikling på 96 mio. kr. fra 2017 – 2020.

Det fremgår både af notat af 24. august 2014 og notat af 17. marts 2015, at der blev forventet en årlig gældsafvikling i perioden 2017-2020 svarende til 20 mio. kr. pr. år.

Hvorledes forøgelsen af den årlige gældsafvikling til 24 mio. kr. er fremkommet, fremgår ikke af notatet eller af datagrundlaget i øvrigt.

Hans Jørgen Hansen indstillede herefter, at der blev hjemtaget nye lån i overensstemmelse med det, som fremgik af notatet, således at der blev optaget yderligere Cibor 6 realkreditlån hos Realkredit Danmark på 111.975.000 kr.

Indstillingen blev taget til efterretning af bestyrelsen på mødet den 16. september 2015.

Da Flow Factory stod færdigopført i oktober 2016, optog VUC Syd realkreditbelåning i bygningen svarende til ca. 15,85 mio. kr. Lånet blev tinglyst den 22. december 2017.

Den årlige ydelse på lånet i Flow Factory svarede i 2019 til 862.394 kr.

4.2.4 *Bestluningsgrundlag bag Flow Factory og økonomi*

Efter gennemgang af datagrundlaget kan det konstateres, at der ligger et meget sparsomt beslutningsgrundlag til grund for bestyrelsens beslutninger vedrørende erhvervelsen af grunden fra Haderslev Kommune og opførelsen af bygningen Flow Factory. Gennemgang af datagrundlaget har indikeret, at beslutningerne vedrørende opførelsen af Flow Factory er truffet på baggrund af materiale, der er blevet udarbejdet til formålet af en ledende medarbejder hos VUC Syd, bl.a. jf. korrespondance mellem en daværende medarbejder hos VUC Syd og Hans Jørgen Hansen.

Disse notater er ikke bilagt relevante beregninger, undersøgelser eller lignende, der underbygger notaternes konklusioner. Bestyrelsesmødereferaterne indeholder alene sparsomme beskrivelser af projektet vedrørende Flow Factory, herunder beslutningsprocessen og den diskussion, der måtte have været i forbindelse med beslutningerne.

Det skal særligt i denne forbindelse fremhæves, at der ikke i forbindelse med gennemgang af materialet er fundet eksempler på, at bestyrelsens medlemmer har stillet tilstrækkelige kritiske spørgsmål til direktørens indstillinger vedrørende Flow Factory.

Generelt set ses der ikke i datagrundlaget at være tilfælde, hvor bestyrelsen har haft en saglig diskussion omkring de indstillinger, som direktør Hans Jørgen Hansen har fremsat i forbindelse med de strategiske beslutninger i forbindelse med opførelsen af Flow Factory.

Dette skal bl.a. ses i lyset af, at det er konstateret, at anlægsbudgettet for bygningen, Flow Factory i Haderslev, på to år voksede fra 9,6 mio. kr. til 33,715 mio. kr., ekskl. moms og grundkøb, jf. mere herom i punkt 4.2.2, hvilket må antages at have udgjort en meget væsentlig økonomisk disposition for VUC Syd.

Det fremgår ikke umiddelbart af datagrundlaget, på hvilken baggrund bestyrelsesmaterialet, som er udarbejdet af en medarbejder hos VUC Syd, er baseret, herunder hvilke undersøgelser eller beregninger, materialet har baseret sig på. Et eksempel herpå er beslutningen om flytning af VUC Syds eLæringscenter fra VUC Syds bygning i Gram til Flow Factory. Bestluningsgrundlaget for bestyrelsens beslutning om flytning af eLæringscenteret – der medfører en forøgelse af anlægssummen svarende til 9,012 mio. kr. ekskl. moms – er et notat dateret den 13. marts 2015, som antageligvis er udarbejdet til formålet af en ledende medarbejder hos VUC Syd.

Notatet indeholder en redegørelse for det driftsmæssige effektivitetspotentiale ved flytning af eLæringscenteret.

Følgende fremgår af notatet:

”Bestyrelsen godkendte på mødet den 4. september 2014, sag nr. 7, et forslag om køb af grund med henblik på etablering af et innovatorium i Haderslev. Ledelsen har i forlængelse heraf haft en række overvejelser om, i hvilket omfang opførelsen af et innovatorium med fordel kan sammentænkes med andre af VUC Syds eksisterende aktiviteter.

Det er ledelsens vurdering, at der vil være betydelige såvel faglige som økonomiske fordele forbundet med, at sammentænke innovatoriet med VUC Syds eLæringsmiljø, som siden august 2012 har haft til huse på afdelingen i Gram.

...

Analysen viser et betydeligt effektiviseringspotentiale ved flytningen af eLæringscentret fra Gram til Haderslev, jf. tabellen nedenfor:

Opmærksomheden henledes særligt til effektiviseringer på transportsiden. Endvidere forventes en synergieffekt omkring vejledning og studieadministration. Her lægges der op til to scenarier: a) at 1,5 stilling nedlægges med en årlig besparelse på 800.000, eller scenarie b) at aktiviteten inden for fjernundervisning øges til 900 årselever, hvilket i givet fald fuldt ud vil dække den opstillede besparelse på lønsiden for de to funktioner. Ledelsen anbefaler vækststrategien.”

Der henvises i henhold til ovenstående uddrag fra notat af 13. marts 2015 til en vurdering foretaget af ledelsen vedrørende de faglige såvel som økonomiske fordele forbundet med flytningen af eLæringscenteret, samt til analyser, som skulle vise et betydeligt effektiviseringspotentiale.

Ovenstående er imidlertid ikke understøttet af bilag, som dokumenterer notatets påstande eller beregninger vedrørende effektiviseringspotentialet ved flytning af eLæringscenteret til Flow Factory. Dette skal ses ud fra en betragtning om, at notatet i henhold til referat af bestyrelsesmøde af 30. marts 2015, sag nr. 2, udgør bestyrelsens samlede grundlag for at træffe beslutning om flytning af eLæringscenteret.

Tilsvarende gælder for beslutningsgrundlaget vedrørende etablering af uddannelsen ”HF Flow”, der ikke i henhold til datagrundlaget synes at være understøttet af beregninger eller anden data, som dokumenterer uddannelsens berettigelse. Dette understøttes af, at det i VUC Syds budgetforslag for 2018 blev anført, at HF Flow blev etableret med henblik på at have et kursisttal svarende til 50 kursister pr. årgang. I kursusåret 2016/2017 begyndte 28 kursister på HF Flow, og i kursusåret 2017/2018 begyndte i alt 20 kursister på uddannelsen. På baggrund af det vigende kursisttal blev det således i budgetforslaget fastslået, at det var nødvendigt at få afdækket, hvorvidt VUC Syd henvender sig til den rette målgruppe, om det er det rette tilbud, samt det rette fokus, der er i uddannelsen.

For at opnå en brugbar analyse af ovenstående, blev det foreslået at afsætte 0,2 mio. kr. til ekstern bistand i 2018 til gennemførelse af en målgruppeanalyse. Der er ikke i datagrundlaget fundet oplysninger om, at denne analyse blev gennemført før, der blev truffet beslutning om at nedlægge uddannelsen i juli 2018.

Ovenstående understøtter således, at der ikke forud for beslutningen om etablering af HF Flow var gennemført eksterne vurderinger af uddannelsens berettigelse, herunder målgruppe, fokus, m.v.

4.3 Oplysninger om VUC Syds økonomi generelt i perioden

4.3.1 Regnskabsmæssige oplysninger

Som anført under punkt 4 udtrykte VUC Syds revisor, PwC, i forbindelse med revidering af årsregnskabet for regnskabsåret 2017 væsentlig usikkerhed om VUC Syds fortsatte drift. PwC fremhævede i årsrapporten, at VUC Syd havde foretaget væsentlige investeringer, herunder i større anlægsprojekter, hvilket havde påvirket institutionens likviditet. Herudover fremhævede PwC i årsrapporten, at der var betydelig usikkerhed om værdiansættelsen af institutionens faste ejendomme.

VUC Syd havde i 2014 et resultat svarende til ca. 29,3 mio. kr. svarende til en overskudsgrad på 12,7 %, i 2015 var resultatet ca. 38,7 mio. kr., svarende til en overskudsgrad på 15,9 %, i 2016 var resultatet ca. 22 mio. kr. svarende til en overskudsgrad på 9,5 %, og i 2017 havde VUC Syd et resultat på ca. 8,2 mio. kr. svarende til en overskudsgrad på 3,6 %.

I 2018 var VUC Syds resultat imidlertid omdannet til et underskud på den ordinære drift svarende til ca. 30,1 mio. kr. Årets resultat viste herefter et samlet underskud svarende til 345,9 mio. kr., som udover driftsunderskuddet på ca. 30,1 mio. kr. ifølge oplysningerne i årsrapporten for 2018 primært kunne henføres til ekstraordinære nedskrivninger af værdien af VUC Syds bygningsmasse m.v., svarende til i alt 311,6 mio. kr.

Nedskrivningerne var begrundet i, at VUC Syds nyopførte og nyrenoverede ejendomme hidtil havde været bogført til anskaffelsesprisen efter kost-princippet. Bygningerne blev ved regnskabsaflæggelsen i 2018 medtaget til den vurderede markedsværdi på baggrund af revisors angivelser i årsrapporten for 2017. Videre fremgår det af ledelsesberetningen i årsrapporten for 2018, at VUC Syd i 2018 var præget af en omfattende tilsynssag og et kraftigt fald i aktivitet, der sammen med reducerede kreditfaciliteter betød, at VUC Syd i efteråret 2018 stod med et akut likviditetsbehov.

STUK indsatte på den baggrund, som anført i punkt 2.2, et midlertidigt styre, som hen over efteråret analyserede institutionens økonomi. Konklusionen blev, at økonomien og driften af VUC Syd var dimensioneret ud fra et meget højt aktivitetsniveau, og at der ikke var taget højde for risikohåndtering i forbindelse med fald i aktiviteten.

Samtidig havde institutionen i henhold til oplysningerne i årsrapporten for 2018 en meget låst omkostningsstruktur med en deraf følgende sårbarhed overfor konjunktursvingninger, primært begrundet i de tidligere års omfattende bygge- og renoveringsprojekter.

På baggrund heraf gennemførte det midlertidige styre en række større tilpasninger i perioden 2017-2018, herunder lukning af uddannelsen "HF Flow" samt en generel kapacitetstilpasning. For så vidt angår kursistallet på VUC Syd henvises til punkt 4.3.3. VUC Syds økonomiske situation ses dog på baggrund af oplysninger i datagrundlaget også at være påvirket af en række politiske beslutninger vedrørende det statslige tilskud til VUC Syd, jf. nærmere herom under punkt 4.3.2.

4.3.2 Nedskæringer i offentlige tilskud

VUC Syd er som offentlig selvejende institution omfattet af taxameterstyring, hvorved der udløses et taxameter pr. årskursist. Taxametertilskuddet bliver på alle områder kombineret med et grundtilskud til finansiering af institutionens basisudgifter. I henhold til notat af 21. august 2014 udarbejdet af en ledende medarbejder hos VUC Syd til brug for bestyrelsesmøde i VUC Syd den 4. september 2014, bestod ca. 80 % af VUC Syds samlede indtægter i 2014 af statsligt tilskud, hvilket dermed udgjorde den primære indtægtskilde for VUC Syd.

Den 17. december 2015 blev der ved lov om ændring af lov om institutioner for almengymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v., lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse og forskellige andre love (erhvervsuddannelsesreformen) vedtaget en række nedskæringer på alle gymnasieuddannelser og HF-enkeltfag. Beslutningerne indeholdt en række konkrete nedskæringer i taxametertaksterne – særligt i forhold til fjernundervisning – samt et 2%-omprioreringsbidrag i årene 2016-2020.

I henhold til notat fra VUC Syd af 16. marts 2016 fremlagt på bestyrelsesmøde den 4. april 2016 til brug for behandling af sag nr. 2 om modernisering af fjernundervisning og undervisningsmaterialer ved VUC Syd, medførte de anførte nedskæringer en mindre indtægt svarende til 24 mio. kr. i 2016 for VUC Syd og estimeret til 41 mio. kr. i 2019. VUC Syd forventede i henhold til notatet at håndtere nedskæringen ved blandt andet en effektivisering og modernisering af fjernundervisningen, der ellers i henhold til notatet var underskudsgivende med 15,3 mio. kr. i 2016.

Vedrørende baggrunden for fastholdelse og videreudvikling af fjernundervisningstilbuddet - til trods for, at der var tale om en underskudsgivende forretning - er følgende anført i notat af 16. marts 2016:

”Hvis man lukker for fjernundervisningen, mister VUC Syd taxameterindtægterne på 52,2 mio. kr. Grundtilskuddet berøres ikke. Der skulle så i givet fald afskediges svarende til 89 årsværk, og man ville spare 41,8 mio. kr. Øvrige driftsudgifter består af mange komponenter, såsom bygninger og bygningsdriftsudgifter, IT, inventar, vedligehold, pedel, rengøring, og selvom man reducerede aktiviteten med 900 årskursister, ville det være urealistisk at kunne beskære øvrige driftsudgifter så meget som 27,9 mio. kr., uden at frasælge bygninger eller lignende drastiske foranstaltninger. En øvrig driftsbesparelse som afledt effekt af et stop med fjernundervisning vurderes til maksimalt 10 mio. kr. Man ville således forsat have øvrige driftsudgifter på ca. 18 mio. kr., som skulle findes i de øvrige aktiviteter.”

Det var således ledelsens vurdering, at en nedlæggelse af fjernundervisningen ikke var en rentabel mulighed for VUC Syd, der i stedet valgte at satse på en forøgelse af fjernundervisningskursister svarende til en tilgang på 600 kursister.

På den baggrund blev det i stedet indstillet af VUC Syds direktør Hans Jørgen Hansen, at der blev afsat 10,8 mio. kr. til videreudvikling af VUC Syds fjernundervisningstilbud og undervisningsmaterialer, og at merudgiften blev finansieret inden for den ordinære drift. Herudover fremgår det af ledelsesberetningen i årsrapporten for 2016, at nedskæringerne i det offentlige tilskud skulle imødegås ved at reducere frafaldet og generelt øge aktiviteten, jf. ovenfor.

Målet om reduktion af frafaldet støttedes på, at det fremgik af årsrapporten for 2016, at frafaldet i dette år var nedbragt med 3 % i forhold til 2015, svarende til ca. 70 årskursister.

4.3.3 Kursisttal

4.3.3.1 Generelt fald i kursisttal

Udover et fald i indtægten som følge af nedskæringer i det offentlige tilskud oplevede VUC fra 2016 til 2018 i henhold til årsrapport for 2018 en markant nedgang i antallet af kursister.

Da VUC Syd, som anført ovenfor, opnåede den væsentligste del af sin indtægt fra taxametertilskud, som beregnes pr. årselev, udgjorde faldet i antallet af årselever en væsentlig nedgang i VUC Syds indtægtsgrundlag.

Særligt fra 2017 til 2018 faldt antallet af årskursister fra 2.578,9 til 1.921,7, svarende til en aktivitetsnedgang på 25,5%.

Aktivitetsnedgangen skal ses i lyset af lav ledighed, som også historisk betyder mindre efterspørgsel på voksenuddannelserne. Det skal for god ordens skyld bemærkes, at det var den tidligere ledelses opfattelse, at nedgangen i kursisttallet ligeledes kunne henføres til den negative pressedækning, der havde været fra ultimo 2017 og frem.

Herudover måtte der forventes yderligere nedgang i aktiviteten som følge af den politiske beslutning vedrørende indførelse af ”Den forberedende uddannelse” (FGU), som blev etableret på baggrund af en politisk aftale, der blev vedtaget i oktober 2017.

FGU indebærer, at ungdomsuddannelse (KUU), erhvervsgrunduddannelse (EGU), produktionsskoler, forberedende voksenundervisning (FVU), ordblindeundervisning for voksne (OBU) og almen voksenuddannelse (AVU) samles til en forberedende uddannelse for alle unge under 25 år, der ikke er i uddannelse eller beskæftigelse.

For VUC betyder FGU, at unge under 25 år, der ikke er i beskæftigelse, ikke mere kan anvende VUC's tilbud inden for FVU, OBU og AVU.

Fra august 2019 overtog FGU-institutionerne godkendelserne til at gennemføre undervisning for unge under 25 år inden for AVU, FVU og OBU fra VUC'erne.

Undervisningsministeriet beregnede i 2018, på baggrund af skolernes indberetning om aktivitet i 2016 og 2017, hvor stor en andel af VUC'ernes aktivitet, der fremover forventedes gennemført af FGU-institutionerne. Det var forventet, at ca. 17% af VUC Syds samlede aktivitet fremover skulle gennemføres af FGU.

VUC Syds samlede aktivitet i 3. kvartal 2019 udgjorde 386 årselever mod 617 årselever i 3. kvartal 2018, svarende til et fald på ca. 37 %. Det er ikke muligt at afgøre, hvor stor en andel af nedgangen, der skyldtes henholdsvis udspaltning til FGU og reduktion i aktiviteten af andre årsager, herunder den negative omtale af institutionen som følge af de massive

økonomiske problemer. Det kan nævnes, at VUC Syds aktivitet på HF, som ikke er udspaltet til FGU, er faldet med ca. 25 procentpoint fra 2018 til 2019¹².

4.4 Personlige økonomiske relationer mellem Hans Jørgen Hansen og entreprenørfirmaet Bo Michelsen A/S

I forbindelse med gennemgangen af datagrundlaget er det blevet bekræftet, at der er eller har været en privat, økonomisk relation imellem tidligere direktør for VUC Syd, Hans Jørgens Hansen og direktør og ejer af entreprenørfirmaet, Bo Michelsen A/S. Der er således tale om et potentielt brud på reglerne om habilitet, idet entreprenørfirmaet Bo Michelsen A/S vandt flere store entrepriseopgaver for VUC Syd, herunder opførelsen af Flow Factory, i den periode, hvor Hans Jørgen Hansen var direktør

4.4.1 Samarbejde om Vestergade 25 i Tønder

I henhold til oplysninger fra det centrale virksomhedsregister stiftede Hans Jørgen Hansen den 28. januar 2016 selskabet HJHSRA ApS, cvr.nr. 37405590. Selskabets formål var ”ejendomsinvestering, udlejning samt anden dermed beslægtet virksomhed”.

Den 23. maj 2016 indtrådte direktøren for entreprenørfirmaet Bo Michelsen A/S som direktør og medejer i selskabet.

Ved skøde af 6. juni 2016 erhvervede HJHSRA ApS en ejendom beliggende Vestergade 25, 6270 Tønder, der tidligere havde været ejet af Hans Jørgen Hansen. Ifølge oplysninger fra en artikel udarbejdet af Radio 24/7 den 30. august 2017 havde Tønder Kommune allerede den 16. november 2015 modtaget en række arkitektplaner fra ZENI Arkitektfirma vedrørende ombygning af ejendommen. Bygherre i byggesagen var anført som direktøren og ejeren af entreprenørvirksomheden Bo Michelsen A/S.

Dette indikerer således, at der på dette tidspunkt var etableret et officielt samarbejde mellem direktøren for Bo Michelsen A/S og Hans Jørgen Hansen vedrørende ejendommen på Vestergade 25, 6270 Tønder.

Tilsvarende bemærkes det, at der i datagrundlaget er fundet korrespondance mellem Hans Jørgen Hansen og direktøren for Bo Michelsen A/S vedrørende finansiering og udlejning af bygningen i Vestergade 25, 6270 Tønder, som dokumenterer, at samarbejdet mellem Hans Jørgen Hansen og Bo Michelsen A/S' direktør allerede var etableret den 23. september 2015, ligesom korrespondancen indikerer, at samarbejdet går endnu længere tilbage i tid.

Teknik- og Miljøudvalget i Tønder Kommune tog den 1. december 2015 stilling til byggesagen vedrørende ejendommen Vestergade 25, 6270 Tønder, idet ejeren af ejendommen, der på dette tidspunkt forsat var Hans Jørgen Hansen, havde

¹² Jf. Svar af 11. november 2019 på spørgsmål nr. 27 til Børne- og Undervisningsudvalget: <https://www.ft.dk/samling/20191/alm-del/buu/spm/27/svar/1606544/2103723/index.htm>

søgt om tilladelse til at opføre en tilbygning på mere end 900 m² i tre etager med henblik på udlejning og etablering af tøjbutikken H&M.

Ombygningen blev igangsat, og den 30. november 2016 åbnede H&M en tøjbutik på Vestergade 25, 6270 Tønder på 1.200 m². Hans Jørgen Hansen fratrådte den 1. februar 2019 som direktør i HJHSRA ApS. Selskabet ejes således i dag alene af direktøren for Bo Michelsen A/S.

4.4.2 Tildeling af entrepriser til Bo Michelsen A/S

Forud for etableringen af HJHSRA ApS og salget af ejendommen Vestergade 25, 6270 Tønder havde Hans Jørgen Hansen på bestyrelsesmøde i VUC Syd den 16. september 2015 med henvisning til notat af 31. august 2015 indstillet, at entreprenørselskabet Bo Michaelsen A/S blev tildelt hovedentreprisen vedrørende opførelse af Flow Factory.

Tildelingen skete i henhold til notat af 31. august 2015 på baggrund af en udbudsforretning (licitation) tilrettelagt og afholdt af ZENI Arkitekter, der var VUC Syds bygherrerådgiver, hvor i alt seks unavngivne hovedentreprenører havde været prækvalificeret.

Det fremgår af notatet, at Bo Michelsen A/S havde afgivet laveste bud, idet den samlede anlægssum dog på baggrund af udbuddet viste sig at overskride det af bestyrelsen vedtaget anlægsbudget på i alt 31,7 mio. kr. ekskl. moms og grundkøb med i alt 2 mio. kr. Det blev herefter indstillet, at anlægsbudgettet blev forøget med 2 mio. kr., således at dette herefter udgjorde 33,7 mio. kr. ekskl. moms og grundkøb.

Tildelingen af hovedentreprisen vedrørende Flow Factory til Bo Michelsen A/S skete således blot to måneder før, at Tønder Kommune modtog arkitektplanerne vedrørende ombygning af Vestergade 25, 6270 Tønder fra direktøren for Bo Michelsen A/S.

Senere – efter Tønder Kommunes modtagelse af arkitektplanerne fra Bo Michelsen A/S' direktør den 16. november 2015 – indstillende Hans Jørgen Hansen på bestyrelsesmøde den 30. november 2015, at VUC Syd indgik entreprisekontrakt med Bo Michelsen A/S vedrørende opførelse af anden etape af VUC Syds byggeri i Aabenraa.

Følgende fremgår af referatet af bestyrelsesmødet:

”2. Resultat af licitationen på hovedentreprisen vedrørende etape 2 i Aabenraa

Bestyrelsen besluttede på mødet den 30. marts 2015, sag nr. 4, at gennemføre etape 2 af anlægsprojektet i Aabenraa, og der blev samtidig afsat en anlægssum til formålet.

Håndværkerudgifterne har været udbudt i hovedentreprise, og der er licitation den 24. november 2015. Resultatet heraf vil blive forelagt på bestyrelsesmødet med henblik på indgåelse af aftale med hovedentreprenør.

Indstilling:

Direktøren indstiller,

at der træffes beslutning om indgåelse af aftale med hovedentreprenør på baggrund af licitationsresultatet, som vil foreligge til mødet.

Bilag:

*Notat vedrørende licitationsresultat på hovedentreprisen (udleveres på mødet)”
[original fremhævning]*

Det fremgår af notat af 31. august 2015, at direktørens indstilling til bestyrelsen blev udarbejdet på baggrund af indstilling fra VUC Syds bygherrerådgiver ZENI Arkitekter A/S om licitationsresultatet, hvor entreprenørfirmaet Bo Michelsen A/S havde afgivet billigste bud, jf. mail af 25. november fra ZENI Arkitekter A/S.

Det er ikke ført til referat, at Hans Jørgen Hansen ved behandling af sagen vedrørende etape 2 i Aabenraa skulle have orienteret bestyrelsen omkring et private samarbejde med direktøren for Bo Michelsen A/S.

4.4.3 VUC Syds håndtering af Hans Jørgen Hansens samarbejde med direktøren for Bo Michelsen A/S

Den 17. december 2015 sendte en medarbejder hos VUC Syd til Hans Jørgen Hansen en e-mail med følgende indhold:

”Hej Hans Jørgen

Jeg havde som aftalt bedt vores advokat om en vurdering af dels vores tilrettelæggelse af fremtidige procedure for godkendelse af eventuelle ekstraarbejder i forbindelse med byggeprojekter, hvor Bo Michelsen har entreprisen, og den eventuelle andre juridiske opmærksomhedspunkter i forbindelse hermed.

Vurderingen fra Claus fremgår af vedlagte notat af d.d.

Jeg synes, at det er blevet en kende firkantet”.

Til dette svarede Hans Jørgen Hansen den 17. december 2015:

”Hej [REDACTED]

Det er vel ganske redeligt.

Jeg vil foreslå, at vi udarbejder et notat, som fortæller, at jeg pr. 1. januar 16 har private forretningsmæssige relationer til [REDACTED], og at jeg derfor ikke medvirker i behandling af eventuelle ekstraarbejder eller tvister i forhold til Bo M kontrakter med VUC.

Og at alle ekstraarbejder, tvister vurderes som hidtil af vores byggerådgiver og rådgiver forud for eventuel underskrift, og at disse underskrives enten af [REDACTED] eller formanden.

Desuden skal der være skærpet opmærksomhed på dokumentation, også af selve sagsbehandlingsprocessen.

Jeg orienterer HP, når vi har det klart”.

I notatet af 17. december 2015 fra VUC Syds advokat blev det anbefalet, at den personkreds i VUC Syd, som træffer beslutninger omkring eventuelt yderligere arbejde på baggrund entrepriseaftaler mellem VUC Syd og Bo Michelsen A/S, ændredes således, at Hans Jørgen Hansen ikke deltog i sådanne beslutninger.

Herudover anbefalede det, at bestyrelsen for VUC Syd blev orienteret omkring det samarbejde, som Hans Jørgen Hansen via sit selskab havde med ejeren af Bo Michelsen A/S.

I den forbindelse skal det bemærkes, at advokaten i sit notat anførte, at han havde lagt til grund for sin vurdering, at ”direktør Hans Jørgen Hans er ejer af et selskab, som driver udlejningsvirksomhed i Tønder. Selskabet er medejer af en udlejningsejendom sammen med et andet selskab, som ejes af direktøren / ejeren af Bo Michelsen”. Denne forudsætning for vurderingen ses imidlertid ikke umiddelbart at stemme overens med de oplysninger, som fremgår af det centrale virksomhedsregister og tingbogen for ejendommen Vestergade 25, 6270 Tønder, på det tidspunkt, hvor notatet er udarbejdet.

I relation til advokatens anbefaling vedrørende den videre håndtering af samarbejdet med Bo Michelsen A/S er der ikke i datagrundlaget fundet eksempler på, at Hans Jørgen Hansen har holdt bestyrelsen i VUC Syd orienteret om sit personlige samarbejde med direktøren for Bo Michelsen A/S.

Det er dog i skrivelse af 6. september 2017 fra VUC Syd til STUK under punkt 11, Disposition om udbud og byggeri, anført, at:

”Direktør Hans Jørgen Hansen indledte 1 januar 2016 et privat samarbejde med direktøren for Bo Michelsen A/S, og derfor rettede direktionen henvendelse til VUC Syds advokat med henblik på, at få en vurdering af, hvorledes det kunne sikres at der ikke opstod habilitetsproblemer for direktøren i samarbejdet med Bo Michelsen i VUC Syd regi. Notat fra VUC Syds advokat af 17. december 2015 vedlægges som bilag 9.

Det blev på denne baggrund besluttet, at direktør Hans Jørgen Hansen med virkning fra 1. januar 2016 ikke længere skulle deltage i beslutninger relateret til entrepriseaftaler mellem VUC Syd og Bo Michelsen A/S. Den endelig entrepriseaftale mellem VUC Syd og Bo Michelsen A/S blev herefter underskrevet af [REDACTED] for VUC Syd, som også i hele byggefasen har repræsenteret VUC Syd i møder omkring økonomi, tillægsarbejder mv., og vicedirektøren har tilsvarende godkendt og underskrevet alle aftalesedler om tillægsarbejder vedrørende byggeriet efter indstilling fra rådgiverne.

Videre fremgår det af bestyrelsesmødereferat af 12. september 2017, at:

”1. Orientering og drøftelse vedrørende VUC Syds aktuelle situation

Der har siden bestyrelsesmødet den 20. juni 2017 været en række sager i medierne med en massiv negativ omtale af VUC Syd til følge. Direktionen har løbende været i dialog med bestyrelsen herom.

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet har bedt VUC Syd om en redegørelse for en række af de dispositioner, som har været nævnt i medierne, jf. pkt. 2 på dagsordenen.

Der lægges op til, at der indledningsvis på bestyrelsesmødet sker en drøftelse forløbet, herunder at der gives en orientering fra ledelsen om den aktuelle status.

Bestyrelsen udtrykte sin fortsatte opbakning til bestyrelsesformanden og direktionen.

Bestyrelsen drøftede habilitetssagen vedrørende den afgående direktørs private samarbejde med direktøren for Bo Michelsen A/S, herunder at direktøren ikke har orienteret bestyrelsen om samarbejdet. Bestyrelsen udtrykte stor utilfredshed over ikke at være blevet orienteret om samarbejdet af Hans Jørgen Hansen i november 2015, og at direktøren dermed har svigtet sin loyalitetspligt overfor bestyrelsen.

Bestyrelsen godkendte den afgående direktørs opsigelse sendt til bestyrelsen den 14. juni 2017.” [original fremhævning]

Det fremgår dog ikke af datagrundlaget, hvornår eller om bestyrelsen er blevet orienteret om forholdet, idet det alene i mail fra Hans Jørgen Hansen til en medarbejder hos VUC Syd af 17. december 2015 anføres, at Hans Jørgen Hansen ”orienterer H.P, når vi har det klart”.

Det skal for god ordens skyld fremhæves, at der som nævnt ovenfor i datagrundlaget er fundet korrespondance mellem Hans Jørgen Hansen og den pågældende medarbejder hos VUC Syd, som illustrerer, at Hans Jørgen Hansen også efter beslutningen om, at Hans Jørgen Hansen ikke skulle deltage i behandling af sager vedrørende samarbejdet med Bo Michelsen A/S, har været involveret heri. Således fremgår f.eks. følgende af korrespondance af 19. september 2016 mellem Hans Jørgen Hansen og den pågældende medarbejder:

”Re: SV: referat af mødet fredag den 16. september 2016

From: Hans Jørgen Hansen

To: [REDACTED]

Du må fastholde, at vi jævnfør tidligere aftaler har en forventning om at entreprenøren har sikret, at bygningen kan myndighedsgodkendes pr. 22. september. Skulle myndighedsgodkendelsen først forelægges senere end den 22. september, men før den 7. oktober er det accepteret af bygherren.

Du må præcisere, at det nu er aftalt, at bygningen ikke tages i brug af VUC før den 8. oktober, således at entreprenøren frem til og med den 7. oktober kan færdiggøre byggeriet til en standard, så bygningen kan anvendes uden væsentlige gener for brugerne. Der skal foreligge en aftalt plan for eventuelle udbedringer af fejl og mangler efter den 7. oktober, som kan gennemføres uden væsentlige gener for brugerne af huset.

Vi fremsender ikke dagbudskrav såfremt ovenstående kan overholdes.

Vi har ikke på nogen måde accepteret entreprenørens krav om tidsfristforlængelse.

Venlig hilsen

Hans Jørgen Hansen

direktør

...

Den 19. september 2016 kl. 17.56 skrev [REDACTED]:

Hej Hans Jørgen

Jeg har nu fået denne tilbagemelding [REDACTED], som jeg ikke synes er helt så klar som drøftelsen på mødet i fredags.

Jeg har i fredags aftalt med [REDACTED], at han skulle sende mig aftalesedler på kritiske arbejder. Dem har jeg fået i dag, og straks givet dem til ZENI til godkendelse, og jeg får dem retur senest i morgen formiddag.

Med venlig hilsen

[REDACTED]

[REDACTED]

VUC Syd"

4.5 Hans Peter Geils deltagelse i beslutninger vedrørende Flow Factory

Hans Peter Geil var i perioden 2014-2015, hvor VUC Syd erhvervede en ejendom fra Haderslev Kommune med henblik på opførelse af Flow Factory, formand for bestyrelsen i VUC Syd.

I samme periode var Hans Peter Geil borgmester i Haderslev Kommune. På bestyrelsesmøde den 24. marts 2014 hos VUC Syd behandlede bestyrelsen, som sag nr. 11, forholdet omkring etablering af et innovatorium (Flow Factory) i Haderslev.

Behandling af sagen vedrørte i henhold til notat af 14. marts 2014, udarbejdet af VUC Syds ledelse, en alternativ løsning vedrørende etablering af bygningen i forhold til det, som bestyrelsen tidligere havde drøftet.

Det nye forslag medførte blandt andet, at VUC Syd skulle erhverve en bestemt ejendom fra Haderslev Kommune. Direktør Hans Jørgen Hansen indstillede på den baggrund: *"at direktøren bemyndiges til at indgå forhandlinger om køb af ejendom og grund, som beskrevet i notat af 14. marts 2014."*

I referatet af bestyrelsesmødet er det anført, at *"H.P. Geil deltog ikke i behandlingen af sagen"*. På baggrund af korrespondance mellem Hans Jørgen Hansen og en medarbejder fra VUC Syd forud for bestyrelsesmødet må det lægges til grund, at Hans Peter Geil blev anset for inhabil ved behandling af sagen, da denne omhandlede erhvervelse af en ejendom fra Haderslev Kommune, hvor Hans Peter Geil var borgmester.

I e-mail af 28. oktober 2014 fra en medarbejder fra VUC Syd til VUC Syds samlede bestyrelse anførtes følgende:

"Kære alle

Bestyrelsen godkendte på sidste møde den 4. september 2014 et forslag om køb af 2.700 m2 grund på Haderslev havn med henblik på etablering af et innovatorium. Bestyrelsen godkendte samtidig en pris på 1.500 kr./m2 svarende til en samlet pris på 4.050.000 kr. ekskl. moms.

Haderslev Kommune har nu udbudt grunden til salg, og mindsteprisen er sat til 2.000 kr./m2, svarende til en pris på 5.400.000 kr. ekskl. moms. Prisbud herunder vil ikke være konditionsmæssige.

Vi vil gerne høre om der er bemærkninger til, at vi byder 5,4 mio. kr. på grunden. Budfristen er i morgen kl. 9.00."

Hans Peter Geil besvarede ovenstående e-mail samme dag og anførte:

"Hej [redacted]

Jeg kan jo godt godkende beslutningen, da jeg er inhabil i kommuneregion.

Jeg har fået en orientering om, at den røde bygning ligger i den gamle kvote, og dermed ikke opfylder krav til klimaplan.

Hvis kommunen så accepterer nedrivning, så passer prisen med vores bevilling.

Så OK.”

Hans Peter Geil vurderede således selv, at han var habil i forhold til behandling af sager hos VUC Syd vedrørende købet af grunden fra Haderslev Kommune, idet han var inhabil i forhold til sagens behandling hos kommunen.

Der er ikke i datagrundlaget fundet oplysninger om, hvorvidt bestyrelsen på baggrund af ovenstående forholdt sig til spørgsmålet omkring Hans Peter Geils habilitet i forhold til erhvervelse af grunden.

I perioden fra 24. marts 2014 til og med den. 30. april 2018 er det alene ført til referat to gange, at Hans Peter Geil ikke deltog i behandling af en konkret sag.

Konkret er der tale om referatet af bestyrelsesmødet den 24. marts 2014 samt referat af bestyrelsesmøde den 12. september 2017, hvoraf følgende formuleringer er anvendt: *”H. P. Geil deltog ikke i behandlingen af sagen.”* henholdsvis *”Vicedirektør Susanne Fricke og bestyrelsesformand H. P. Geil deltog ikke i behandlingen af punkt 5 i redegørelsen til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet. Redegørelsen blev godkendt med enkelte ændringer, og sendes herefter til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.”*

Udover i ovennævnte tilfælde er det ikke ført til referat i perioden 24. marts 2014 – 30. april 2018, at Hans Peter Geil ikke deltog i behandlingen af forhold i forbindelse med Flow Factory, der relaterede sig til Haderslev Kommune.

Det må herefter på baggrund af ovenstående lægges til grund, at Hans Peter Geil har deltaget i de øvrige møder, hvorpå der er diskuteret grundkøb af og frafald af erstatningskrav mod Haderslev Kommune, idet det bemærkes, at det generelt lader til at være ført til referat, såfremt et bestyrelsesmedlem ikke har deltaget i behandlingen af et punkt på dagsordenen.

Det bemærkes, at Hans Peter Geil i forbindelse med høring af dele af VUC Syds tidligere ledelse i forbindelse med nærværende undersøgelse i sit høringssvar har anført, at han ikke mener at have deltaget i beslutninger vedrørende VUC Syds erhvervelse af grunden fra Haderslev Kommune, herunder tilbagekøb af grunden samt spørgsmålet vedrørende fremsættelse af krav om erstatning mod Haderslev Kommune.

Det er imidlertid ikke ført til referat, at Hans Peter Geil ikke skulle have deltaget i behandlingen af disse sager, jf. ovenstående. Det fremgår således ikke af det skriftlige materiale, at Hans Peter Geil ikke har deltaget.

5. VURDERING OG KONKLUSION

5.1 VUC Syds beslutninger om bygningsinvesteringer i perioden 2014-2016

I perioden 2014-2016 foretog VUC Syd en række beslutninger om større investeringer i institutionens bygningsportefølje i form af udbygning og reovering af eksisterende bygninger samt opførelse af en række større byggeri. Beslutninger

vedrørende disse investeringer var en del af bestyrelsens byggeprogram og havde til hensigt at tilvejebringe en øget bygningskapacitet samt foretage en nødvendig opgradering af VUC Syds bygningsmasse, således at institutionens faciliteter var egnet til at gennemføre den undervisning, som institutionen udbød.

Denne undersøgelse har til formål at afdække, hvorvidt den tidligere ledelse i VUC Syd gennem sine dispositioner har handlet ansvarspådragende og påført VUC Syd et tab, der kan danne grundlag for et erstatningskrav, jf. § 23 i lov om institutioner for almen- og gymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v.

Efter § 16 i lov om institutioner for almen- og gymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v. ledes institutionen af en bestyrelse. Bestyrelsen har den overordnede ledelse af institutionen, jf. § 18, og kan fastsætte retningslinjer for lederens virksomhed og kan bemyndige lederen til i et nærmere bestemt omfang at udøve beføjelser, der er tillagt bestyrelsen, jf. § 19, stk. 2. Det fremgår af § 20, stk. 1, i, at bestyrelsen er ansvarlig over for ministeren for børn, undervisning og ligestilling og ansvarlig for institutionens drift, herunder for forvaltningen af de statslige tilskud. Bestemmelserne ændrer imidlertid ikke på, at for bestyrelsesmedlemmerne gælder dansk rets almindelige erstatningsregler, jf. herved også vedtægternes § 8, stk. 2. Et erstatningsansvar forudsætter således, at der kan påvises et ansvarsgrundlag (et almindeligt culpaansvar), og at den skadegørende handling har medført et kausalt og adækvat tab.

I nyere retspraksis udvises en forsigtighed med under en erstatningssag at tilsidesætte et forretningsmæssigt skøn, der er udøvet af en bestyrelse og direktionen ved varetagelsen af en given virksomheds forretning, og der er ikke i retspraksis holdepunkter for at antage, at domstolene vil anlægge en skærpet ansvarsnorm i forhold til dette udgangspunkt for bestyrelsen og direktionen i en selvejende institution. Det gælder i hvert fald, når der i øvrigt er tale om, at ledelsesmedlemmerne træffer beslutninger, som ligger inden for den pågældende institutions sædvanlige virksomhed. Et erstatningsansvar forudsætter således, at det enten kan godtgøres, at bestyrelsen og direktionen har handlet i strid med en lovreguleret adfærdsnorm af betydning for det realiserede tab, eller at det kan godtgøres under en retssag, at beslutningerne var uforvarselige i et omfang, som er ansvarspådragende. Endelig vil den ovennævnte forsigtighed ikke gælde, hvis det kan påvises, at bestyrelsen eller direktionen har handlet helt eller delvist i egen personlig interesse og ikke i institutionens.

Et erstatningsansvar forudsætter således - i mangel af regler - at det kan godtgøres under en retssag, at beslutningerne om køb og opførelse af byggeri under hensyn til omstændighederne, da disse blev besluttet, er uforvarselige i et omfang, som er ansvarspådragende. Undersøgelsen har derfor efter en indledende gennemgang navnlig været fokuseret på dispositioner, som fremstod risikofyldte, og hvor der kunne rejses spørgsmål om, hvorvidt medlemmer af ledelsen varetog andre interesser end institutionens.

Det kunne ved indledningen af undersøgelsen konstateres, at det ikke var muligt at modtage tilstrækkeligt og fyldestgørende materiale direkte fra VUC Syd om de bygningsmæssige dispositioner, baggrunden for disse samt den ledelsesmæssige og bestyrelsesmæssige behandling heraf. VUC Syd oplyste i den forbindelse bl.a., at størstedelen af det relevante materiale måtte antages alene at kunne findes i ustrukturerede arkiver og e-mail-servere for de brugerkonti, som tilhørte de tidligere medlemmer af VUC Syds ledelse samt på de involverede personers samt nøglemedarbejderes hukommelse.

Der er derfor til brug for vurderingen foretaget en dataindhentning og gennemgang via et søgeværktøj. Undersøgelsen, som er foretaget, har omfattet 382.483 dokumenter. Anvendelse af søgeværktøjer kræver imidlertid fortsat et vist dokumentationsmæssigt niveau, hvis ikke der skal foretages en manuel gennemgang af alle dokumenter. Det er således nødvendigt løbende at afgrænse udsøgningen efter anvendte søgetermer og søgestrategier. Det gælder særligt områder som det foreliggende, hvor der er tale om et betydeligt antal dokumenter og dispositioner over en længere årrække, og hvor de involverede personer kun i ringe grad kan forventes at bidrage med kontekstuel information.

Undersøgelsen har efter den indledende gennemgang - og ud fra ovenstående udgangspunkt - navnlig været fokuseret på den tidligere ledelse af VUC Syds beslutninger vedrørende køb af en grund fra Haderslev Kommune og opførelse af bygningen "Flow Factory" i 2014-2015. Denne afgrænsning skyldes bl.a., at materialet fra perioden før 2014 er ganske begrænset og vanskeligt at bedømme. Det fremstår ud fra en gennemgang af materialet, herunder de gennemførte interviews af medarbejdere i VUC Syd, som om, at de øvrige bygningsmæssige investeringer i perioden efter de foreliggende oplysninger primært havde til formål at erstatte eksisterende utidssvarende undervisningsfaciliteter. Det er vanskeligt at foretage en efterprøvning af de bevæggrunde, som lå til grund for denne fornyelse, som også under en sag vil blive set i lyset af, at VUC Syd i perioden fra 2011 til 2015 oplevede en vækst i antallet af årselever fra ca. 1.600 til ca. 2.400. Det er derfor ud fra det foreliggende materiale vanskeligt at påvise, at ledelsen af VUC Syd handlede uden for det forretningsmæssige skøn, som domstolene vil indrømme under en erstatningssag.

Opførelsen af bygningen "Flow Factory" blev derimod konstrueret med henblik på en helt ny, uprøvet aktivitet, og bygningen erstattede ikke en hidtidig normal aktivitet. "Flow Factory" blev oprindeligt opført udelukkende med henblik på at huse den nye uddannelse "HF Flow" - en ny undervisningsform, der ikke tidligere var afprøvet. HF Flow-uddannelsen skulle udvikles af VUC Syd, og indebar bl.a. en række særlige og pladskrævende krav til undervisningsfaciliteterne. Bygningen er desuden placeret i umiddelbar nærhed af VUC Syds eksisterende hovedbygning i Haderslev, og VUC Syd har efterfølgende afviklet og solgt bygningen, hvorfor bygningen fremstår unødvendig, og der er realiseret et konstaterbart tab. Det gennemgåede materiale viser desuden, at der et antal gange over en kort periode blev truffet beslutninger om udvidelser af de økonomiske rammer for byggeriet af "Flow Factory" i ganske væsentligt omfang. Dette var i øvrigt en periode, hvor VUC Syd kunne forvente besparelser og kunne forvente en afmatning i antallet af nye årselever. Endelig kunne der – jf. det anførte nedenfor – rejses spørgsmål om, hvorvidt medlemmer af ledelsen i beslutningsprocessen kunne have varetaget andre hensyn end institutionens.

5.2 Opførelse af Flow Factory

Bygningen "Flow Factory" er opført på Christian X's vej i Haderslev, som nævnt ved siden af VUC Syds hovedbygning, Lighthouse (som stod færdig i 2013). Beslutningen om opførelsen blev oprindeligt truffet i 2012, hvor der blev afsat kr. 12,5 mio. kr. ekskl. moms og grundkøb til opførelse af det byggeri, som senere fik navnet Flow Factory. I løbet af perioden fra 2012 til 2015 steg udgifterne til opførelsen af Flow Factory til kr. 33,715 mio. kr., ekskl. moms og grundkøb. Denne stigning skete i takt med, at den tidligere ledelse i VUC Syd ad flere omgange besluttede at udvide projektet både i forhold til størrelse og funktion. Byggeriet, der indledningsvist var planlagt til at skulle indeholde den kreative linje på VUC Syds HF-uddannelse, havde et oprindeligt areal på ca. 480 m². Projektet voksede imidlertid i perioden 2013 – 2015, således at det endelige byggeri opnåede et samlet areal på 1.700 m², idet bestyrelsen traf beslutninger om, at byggeriet skulle

indeholde flere funktioner end oprindeligt tiltænkt. Bygningen, der stod færdig den 1. oktober 2016, endte således med at have et godkendt anlægsbudget på ca. 40 mio. kr. inkl. grundkøb (ekskl. moms).

Det var indledningsvist planlagt, at byggeriet skulle placeres på en 4.000 m² grund, som VUC Syd tidligere havde erhvervet fra Haderslev Kommune til en pris på 4,5 mio. kr. ekskl. moms. Grundet den tidsmæssige begrænsning af datagrundlaget er det ikke muligt at fremskaffe yderligere oplysninger om planerne for dette byggeri. Flow Factory endte imidlertid med en anden placering og udformning end indledningsvist antaget, hvilket nødvendiggjorde, at VUC Syd erhvervede et yderligere areal fra Haderslev Kommune på 2.700 m² til en pris på 5.838 mio. kr. ekskl. moms.

Byggeriet, der var planlagt til at skulle indeholde den kreative linje på VUC Syds HF-uddannelse, havde et areal på ca. 480 m². Projektet voksede imidlertid som nævnt i perioden 2013 – 2015, således at det endelige byggeri opnåede et samlet areal på 1.700 m², idet bestyrelsen træf beslutninger om, at byggeriet skulle indeholde flere funktioner end oprindeligt tiltænkt i form af HF Flow-uddannelsen samt huse medarbejdere til VUC Syds fjernundervisningstilbud.

Det centrale for ansvarsgrundlaget er, om beslutningerne vedrørende byggeriet af Flow Factory kan påvises at være ufor- svarlige set i lyset af de oplysninger, som bestyrelsen og direktionen enten havde eller burde have haft til rådighed på beslutningstidspunktet.

Det kan konstateres, at beslutningsgrundlaget vedrørende beslutningerne i relation til Flow Factory ud fra det fremsøgte materiale – ligesom de øvrige byggerier – fremstår mangelfuldt og ikke komplet. Tilsyneladende er beslutningerne baseret på en række kortfattede notater udarbejdet af VUC Syds direktion til brug for bestyrelsens løbende behandling af sagen, og det er ikke muligt at fremsøge de bagvedliggende beregninger, eventuelle notater og referater fra eventuelle møder. Materialet, som lå til grund for bestyrelsens beslutninger vedrørende etablering af Flow Factory, består i det væsentligste af kortfattede notater uden henvisning til kilder, baggrundsmateriale e.l., herunder særligt hvilke undersøgelser, der ligger til grund for de konklusioner, der drages omkring det forretningsmæssige behov for opførelsen af Flow Factory, herunder oprettelsen af uddannelsen HF Flow.

Bestyrelsesmødereferater, som har været tilgængelige i datagrundlaget, vedrørende de møder, hvor byggeriet er behandlet, er desuden meget kortfattede henset til karakteren og de økonomiske konsekvenser af beslutningerne. Det fremgår således bl.a. ikke, at bestyrelsen har stillet spørgsmål i forbindelse med opførelsen af Flow Factory eller vedrørende HF Flow-uddannelsen, herunder særligt i forbindelse med de væsentlige forøgelse af anlægsbudgettet, der blev vedtaget i løbet af 2013 til 2015.

Institutionen har som nævnt oplyst, at der ikke findes oplysninger i institutionens systemer, som det er muligt at søge frem – ud over referaterne fra bestyrelsesmøderne. Det har endvidere kun været muligt at undersøge et begrænset antal e-mailkonti hos de tidligere ansatte hos VUC Syd, hvorimod eksterne bestyrelsesmedlemmers konti ikke har været tilgængelige. Det indebærer, at vores grundlag for at vurdere, hvorvidt der er handlet ansvarspådragende ved de gennemførte beslutninger, beror på de omhandlede e-mails samt bestyrelsesmødereferater og bilag. Datagrundlaget fremstår således ufuldstændigt og ustruktureret. I det omfang et yderligere skriftligt materiale har foreligget, har VUC Syds bevaring af

den fornødne dokumentation ikke været i overensstemmelse med reglerne. Institutionen har således oplyst os, at der ikke findes oplysninger i institutionens systemer, som det er muligt at søge frem – ud over referater.

Der er i forbindelse med den gennemførte undersøgelse foretaget partshøring af den tidligere ledelse hos VUC Syd. Flere af de omhandlede medlemmer af ledelsen har dog ikke ønsket at afgive oplysninger ifm. høringen vedrørende undersøgelsen.

Ved vurderingen af ledelsen i VUC Syds erstatningsansvar må det efter vores vurdering indgå, at det foreliggende materiale kun i begrænset omfang indeholder nødvendige beregninger af rentabiliteten og de involverede økonomiske risici ved elevnedgang eller svigt, hvilket rent faktisk indtraf. VUC Syds ledelse burde således efter vores opfattelse have sikret sig et mere fyldestgørende beslutningsgrundlag end det, der forefindes og er indgået i denne undersøgelse, i forbindelse med beslutningen vedrørende Flow Factory. Det ville have været relevant og naturligt, at der f.eks. blev gennemført mere udførlige analyser af påvirkningerne for VUC Syds økonomi, hvis HF Flow som ny uddannelse ikke kunne tiltrække elever, eller hvis økonomien bag fjernkurserne ændrede sig, ligesom følsomheden for VUC Syds økonomi af aktivitetsændringer var nærliggende at få belyst. Der er heller ikke i datagrundlaget fundet oplysninger om beslutningsgrundlaget for oprettelsen af HF Flow-uddannelsen samt de sonderinger af uddannelsens relevans og baggrund, som efter det oplyste blev foretaget hos det lokale erhvervsliv. Uddannelsen HF Flow blev som nævnt igangsat i august 2016, men blev allerede lukket i juli 2018 grundet en meget lav ansøgning til uddannelsen. Det er muligt ovennævnte materiale findes, men dette kan ikke fremsøges.

I forbindelse med opførelsen af Flow Factory blev det ved bestyrelsesmøde den 30. marts 2015 desuden besluttet, at VUC Syds e-Læringscenter skulle flyttes fra en bygning ejet af VUC Syd i Gram til Flow Factory. Der er i denne forbindelse i datagrundlaget fundet beregninger, hvoraf det fremgår, at VUC Syd på ganske få år ville opnå en betydelig besparelse i form af et reduceret transportbehov for medarbejderne, centralisering af administrationen og mindskede drifts- og vedligeholdelsesomkostninger, uagtet at dette indebærer et behov for udvidelse af anlægsbudgettet med ca. 9 mio. kr. Der er dog ikke i datagrundlaget fundet yderligere dokumentation, der underbygger disse beregninger af besparelser. Det blev ultimo 2015 vedtaget, at taxametertilskuddet til fjernundervisning skulle reduceres kraftigt uden det – efter det tilgængelige materiale - gav anledning til, at bestyrelsen foretog en revurdering ift. byggeri, aktiviteterne i Flow Factory m.v., som netop skulle huse e-læringscentret.

Samlet set taler det efter vores vurdering for et ansvar, at bestyrelsen og direktion efter vores opfattelse ikke i rimeligt omfang sikrede sig et mere fyldestgørende materiale som grundlag for de betydelige investeringer på et tidspunkt, hvor der allerede var tegnet betydelige investeringer i bygninger i forvejen i VUC Syd. Et mere fyldestgørende grundlag ville således bl.a. indeholde en beskrivelse af de mulige økonomiske risici forbundet med investeringen og de væsentligste faktorer, der kunne have betydning for, hvorvidt de pågældende risici ville manifestere sig. Der vil være en direkte og påregnelig sammenhæng mellem et mangelfuldt beslutningsgrundlag og det tab, som VUC Syd realiserede i forbindelse med salget af Flow Factory.

Heroverfor står imidlertid, at det i en retssag vil indgå, at en række udefrakommende faktorer også kan anses for at have haft betydelig indflydelse på, at VUC Syd ultimo 2019 var nødsaget til at realisere et tab ved salget af Flow Factory,

herunder bl.a. det forhold, at der indtrådte generel afmatning og senere nedgang i antallet af kursister. VUC Syd oplevede generelt fra 2016 et fald i kursistallet og i mulighederne for tilskud m.v. fra kursisterne. Fra 2017 til 2018 faldt antallet af årskursister væsentligt, svarende til en aktivitetsnedgang på ca. 25 %. Det vil under en retssag på baggrund af materialet være vanskeligt at påvise, om denne udvikling kunne og burde være forudset eller indregnet af bestyrelsen samt om det var inden for bestyrelsens påvirkelige råderum at imødegå virkningerne heraf. Dertil var der samtidig en række øvrige faktorer, som påvirkede VUC Syds økonomi i perioden, der også var af betydning for Flow Factory.

Som det fremgår i afsnit 3.3 ovenfor, vil der i retspraksis blive udvist en forsigtighed med at tilsidesætte det forretningsmæssigt skøn, der foretages i forbindelse med beslutninger af denne karakter. Et erstatningsansvar vil kræve, at der kan føres et tilstrækkeligt klart bevis for, at ledelsen af VUC Syd i situationen og med den dengang foreliggende viden handlede uforsvarligt og dermed på en ansvarspådragende måde, og det er staten, som vil have beivrsbyrden.

På denne baggrund er det vores vurdering, at der ikke under en retssag med den foreliggende dokumentation kan føres det nødvendige bevis for, at den tidligere ledelse i VUC Syd ved beslutningerne om de bygningsmæssige investeringer i perioden 2014 - 2016 har handlet uden for rammerne af det forretningsmæssige skøn, som domstolene vil indrømme ledelsen ved bedømmelse af et erstatningsansvar. Der kan derfor ikke fra styrelsens side føres bevis for, at bestyrelsen har handlet ansvarspådragende og påført VUC Syd et påregneligt tab som følge af beslutningerne vedrørende opførelsen af Flow Factory. Der vil således være en ikke uvæsentlig procesrisiko forbundet med anlæggelse af en erstatningssag mod VUC Syds tidligere ledelse.

Vores vurdering og konklusion skal – som det fremgår - ses i lyset af, at det foreliggende materiale trods en omfattende gennemgang af tilgængelige e-mails m.v. er vanskelig at gennemskue og vurdere. Undersøgelsen er generelt hindret af, at der på VUC Syd kun i meget begrænset omfang har været en dokumentationspraksis, som giver mulighed for umiddelbart at klarlægge hændelsesforløbet og beslutningsprocessen. Bevisbyrden vil under en sag påhvile staten, og de tidligere bestyrelsesmedlemmer kan kun i begrænset omfang tvinges til at fremlægge eventuel yderligere dokumentation.

VUC Syd har således generelt ikke sikret sig, at den nødvendige dokumentation for de meget væsentlige trufne beslutninger er til stede, således at bl.a. et tilsyn kan føres. Selv om institutionen ikke direkte er underlagt bestemmelserne i offentlighedslovens § 15 (journaliseringspligt), medfører de almindelige forvaltningsretlige regler om dokumentation for væsentlige økonomiske og forvaltningsmæssige beslutninger, at der burde foreligge yderligere materiale i anledning af de betydelige investeringer. Dette er imidlertid ikke noget, der i sig selv kan føre til påvisning af et ansvarsgrundlag eller direkte kausalt tab for institutionen.

5.3 Habilitet

5.3.1 *Hans Jørgens Hansens samarbejde med entreprenørfirmaet Bo Michelsen A/S*

Det må på baggrund af datagrundlaget lægges til grund, at der i umiddelbar tidsmæssig forbindelse med tildelingen af to større entreprisekontrakter til Bo Michelsen A/S eksisterende en privat, økonomisk relation imellem tidligere direktør Hans Jørgens Hansen og direktøren og ejeren af entreprenørfirmaet Bo Michelsen A/S. Dette forhold blev efterfølgende

håndteret af Hans Jørgen Hansen og en medarbejder hos VUC Syd gennem indhentning af en vurdering fra en ekstern advokat i december 2015, som anbefalede, at Hans Jørgen Hansen ikke længere skulle deltage i behandling af sager, som vedrørte det økonomiske samarbejde mellem Bo Michelsen A/S og VUC Syd.

På den baggrund blev det besluttet, at direktør Hans Jørgen Hansen med virkning fra 1. januar 2016 ikke længere skulle deltage i beslutninger relateret til entreprisaftaler mellem VUC Syd og Bo Michelsen A/S, jf. afrapportering af 6. september 2017 fra VUC Syd til STUK.

Samarbejdsforholdet mellem Hans Jørgen Hansen og direktøren for Bo Michelsen A/S var imidlertid allerede etableret ultimo september 2015, og efter al sandsynlighed også tidligere, jf. e-mailkorrespondance af 23. september 2015 og frem. Hans Jørgen Hansen havde således ubestridt en personlig, økonomisk relation til direktøren for Bo Michelsen A/S allerede på tidspunktet for tildelingen af hovedentreprisen vedrørende opførelse af etape 2 i VUC Syds byggeri i Aabenraa den 30. november 2015.

Efter vores vurdering var den forhenværende direktør i VUC Syd, Hans Jørgen Hansen, grundet sin private økonomiske relation til direktøren i entreprenørselskabet Bo Michelsen A/S senest fra ultimo september 2015 inhabil i forhold til behandling af sager, der vedrørte VUC Syds kontrakter og øvrige væsentlige økonomiske dispositioner med Bo Michelsen A/S. Efter vores opfattelse baseret på gennemgangen af datagrundlaget var samarbejdet mellem Hans Jørgen Hansen og direktøren for Bo Michelsen A/S imidlertid af en sådan karakter, at det vurderes som overvejende sandsynligt, at Hans Jørgen Hansen allerede var inhabil på tidspunktet for tildelingen af entreprisen vedrørende Flow Factory den 16. september 2015. Hans Jørgen Hansen havde således ubestridt en personlig, tæt økonomisk relation til Bo Michelsen A/S' direktør på tidspunktet for tildelingen af hovedentreprisen vedrørende opførelse af etape 2 i VUC Syds byggeri i Aabenraa den 30. november 2015.

Det var derfor ulovligt, at Hans Jørgen Hansen medvirkede i sagen om tildeling af entreprisen, og at Hans Jørgen Hansen ikke orienterede bestyrelsen om forholdet. Det var også i strid med de forvaltningsretlige regler, at dette udelukkende blev håndteret ved, at Hans Jørgen Hansen med virkning fra 1. januar 2016 ikke længere skulle deltage i beslutninger relateret til entreprisaftaler mellem VUC Syd og Bo Michelsen A/S, der herefter skulle varetages af en medarbejder hos VUC Syd. En sådan beslutning udgør et anliggende for den øverste ledelse, hvilket i dette tilfælde var bestyrelsen, jf. forvaltningslovens § 6, stk. 2, ligesom forholdet normalt ikke kan løses alene ved delegation til en underordnet.

Tildelingerne af hovedentreprisen vedrørende etape 2 af byggeriet i Aabenraa den 30. november 2015 og hovedentreprisen vedrørende Flow Factory den 31. august 2015 til entreprenørfirmaet Bo Michelsen A/S skete dog på baggrund af licitationer, som i henhold til datagrundlaget blev afholdt af VUC Syds bygherrerådgiver ZENI Arkitekter.

Om licitationen af hovedentreprisen vedrørende opførelsen af Flow Factory fremgår det af notat af 31. august 2015, at 6 entreprenørvirksomheder blev prækvalificeret med henblik på at afgive tilbud på opgaven. Det fremgår videre af notatet, at Bo Michelsen A/S afgav det laveste bud, hvilket i henhold til betingelserne for udbuddet medførte tildeling af opgaven.

Hans Jørgen Hansen medvirkede i henhold til oplysningerne i datagrundlaget ved denne tildeling til trods for, at han som følge af sit private samarbejde med direktøren for Bo Michelsen A/S var inhabil. Der er i midlertid ikke i datagrundlaget fundet oplysninger, som endeligt fastslår, at licitationsforretningen ikke er afholdt på saglig og korrekt vis. Dette medfører, at der ikke er grundlag for at konkludere, at VUC Syd er blevet påført et kausalt tab som følge af, Hans Jørgen Hansens deltagelse i tildelingene.

Selvom Bo Michaelen A/S' tilbud var det laveste, så var dette tilbud dog højere end den fastsatte anlægssum for byggeriet. Dette medførte, at Hans Jørgen Hansen til bestyrelsen indstillede, at anlægssummen enten skulle udvides med 2.000.000 kr. til i alt 33.715.000 kr., eller at udbuddet af hovedentreprisen skulle annulleres og sendes i fagentreprise med henblik på at undersøge, om der herved kunne opnås mere konkurrencedygtige priser.

Bestyrelsen valgte at udvide anlægssummen med 2.000.000 kr. og tildele hovedentreprisen til Bo Michelsen A/S. Der er imidlertid ikke i datagrundlaget fundet oplysninger om, hvad denne beslutning baserede sig på. Det er ikke muligt at fastslå, at VUC Syd som følge heraf skulle have lidt et tab, ligesom det ikke er muligt at fastslå, at dette tab skulle være en kausal følge af Hans Jørgen Hansens private samarbejde med direktøren for Bo Michelsen A/S.

Der er ikke i datagrundlaget fundet oplysninger om og i givet fald hvornår, VUC Syds bestyrelse er blevet orienteret om samarbejdet mellem Hans Jørgen Hansen og Bo Michelsen A/S' direktør, idet det fremgår af VUC Syds afrapportering til STUK af 6. september 2017, at det var direktionen, som henvendte sig til advokaten i forhold til en vurdering af Hans Jørgen Hansens samarbejde med direktøren for Bo Michelsen A/S. Ud fra det foreliggende materiale må konkluderes, at forholdet omkring Hans Jørgen Hansens samarbejde med direktøren for Bo Michelsen A/S først er blevet behandlet af bestyrelsen i 2017. Det fremgår således af referat af bestyrelsesmødet den 12. september 2017, at bestyrelsen på dette møde drøftede Hans Jørgen Hansens private samarbejde med direktøren for Bo Michelsen A/S, *"herunder at direktøren ikke har orienteret bestyrelsen om samarbejdet. Bestyrelsen udtrykte stor utilfredshed over ikke at være blevet orienteret om samarbejdet af Hans Jørgen Hansen i november 2015, og at direktøren dermed har svigtet sin loyalitetspligt overfor bestyrelsen"*.

Der er således tale om en ulovlig medvirken til, at en række aftaler og beslutninger om byggeriet blev truffet. Det er imidlertid ikke muligt ud fra det foreliggende materiale at påvise, at VUC Syd som direkte konsekvens af inhabiliteten er påført et økonomisk tab (f.eks. i form af en konstateret overbetaling e.l.), hvorfor forholdet ikke kan medføre en anden vurdering af erstatningsspørgsmålet end ovenfor.

Det bemærkes, at normalt kan inhabilitet – ud over et eventuelt erstatningsansvar - medføre tjenstlige og ansættelsesmæssige reaktioner over den pågældende. Dette er ikke relevant, da Hans Jørgen Hansen allerede er fratrukket.

5.3.2 Erhvervelse af byggegrund og erstatningsansvar

Hans Peter Geil var udpeget som bestyrelsesmedlem i VUC Syd af kommunalbestyrelserne i regionen i forening (KKR) og var i den omhandlede periode, jf. VUC Syds vedtægter § 4, stk. 2, nr. 1, samtidig borgmester i Haderslev Kommune. Hans Peter Geil var valgt som formand, jf. vedtægternes § 12, stk. 1.

Det er vores vurdering, at bestyrelsesformand Hans Peter Geil ikke kunne vurdere sin egen inhabilitet og i udgangspunktet kunne være inhabil i forhold til at deltage i bestyrelsen for VUC Syds beslutninger vedrørende erhvervelse af byggegrunden til Flow Factory fra Haderslev Kommune i samme periode, hvor han samtidig var borgmester i kommunen.

Det fremgår således af et referat af bestyrelsesmøde af 24. marts 2014, at bestyrelsen besluttede at give direktøren Hans Jørgen Hansen mandat til forhandlinger om køb af ejendom og grund til Flow Factory fra Haderslev Kommune. Det fremgår, at Hans Peter Geil ikke deltog i behandlingen af dette dagsordenspunkt. Det fremgår bl.a. af en e-mail af 28. oktober 2014 fra Hans Peter Geil til en medarbejder hos VUC Syd, at Hans Peter Geil på dette tidspunkt selv vurderede, at han ikke var inhabil i forbindelse med godkendelsen af VUC Syds bud på grunden ejet af Haderslev Kommune. Hans Peter Geil begrundede dette med, at han "var inhabil i kommuneregion".

Det fremgår af notat af 17. juni 2015 udarbejdet til bestyrelsesmødet den 23. juni 2015, at det var konstateret, at Haderslev Kommune i forbindelse med godkendelse af VUC's skitseprojekt havde undladt at sende en planlagt delnedrivning af en eksisterende bygning i offentlig høring. Desuden var det efter notatet juridisk tvivlsomt, om beslutningen i byrådet formelt kunne gennemføres uden ændring i "masterplanen" og lokalplanen. Det fremgår, at VUC Syd derfor pr. 9. juni 2015 formelt havde fremsat et krav om erstatning af projekteringsudgifterne på 2,16 mio. kr.

På bestyrelsesmødet af 23. juni 2015 blev det besluttet, at VUC Syd skulle afgive et revideret og væsentligt højere bud på køb af grundstykket svarende til 2.100 kr. pr. m² (5,8 mio. kr. ekskl. moms i alt). Dette udgjorde en væsentlig forhøjelse fra det hidtidige bud på kr. 1.500 pr. m². Af referatet fra mødet fremgår, at Hans Peter Geil deltog i mødet, og det fremgår ikke, at han ikke medvirkede ved behandlingen af punktet.

Af et fortroligt notat af 31. august 2015 udarbejdet af direktionen til bestyrelsesmødet den 16. september 2015 fremgår, at direktionen bl.a. indstillede, at erstatningskravet på projekteringsomkostninger på kr. 2,1 mio. mod Haderslev Kommune skulle frafalde som led i en samlet løsning. Det fremgår endvidere, at ovennævnte forhøjelse var sket efter en forhandling med Haderslev Kommune om en model, hvor grundkøbet og handlen blev annulleret, og kommunen gennemførte et nyt udbud lidt længere nordpå uden den bevaringsværdige bygning. Indstillingen blev behandlet og vedtaget ved bestyrelsesmødet den 16. september 2015. Det fremgår af referatet, at Hans Peter Geil deltog i mødet, og det fremgår ikke, at han ikke skulle have medvirket ved behandlingen af punktet.

Det er vores vurdering ud fra det foreliggende materiale, at Hans Peter Geil, som på daværende tidspunkt var borgmester i Haderslev Kommune, var inhabil ved deltagelse i beslutningen om at forhøje buddet til Haderslev Kommune den 23. juni 2015, og ved den endelige beslutning den 16. september 2015 om bl.a. at frafalde det rejste erstatningskrav overfor Haderslev Kommune. Det forhold, at Hans Peter Geil tilsyneladende efter sine egne oplysninger havde erklæret sig inhabil i Haderslev Kommune (i "kommuneregion") medførte ikke, at han uden videre har kunnet deltage i beslutningen om forhøjelse af buddet og frafald af erstatningskravet mod kommunen hos VUC Syd. Under hensyn til bestyrelsesformandens rolle i hhv. VUC Syd og i Haderslev Kommune og sagens karakter finder vi endvidere ikke, at det forhold, at der er tale om en kommune og en selvejende institution, kan føre til et andet resultat.

Under alle omstændigheder skal spørgsmålet om, hvorvidt en person er inhabil, afgøres af myndigheden og ikke den enkelte selv – i dette tilfælde af bestyrelsen, jf. forvaltningslovens § 6, stk. 2. Det var således alene bestyrelsen, som skulle foretage en vurdering af Hans Peter Geils inhabilitet, og bestyrelsesformanden måtte ikke medvirke heri, jf. forvaltningslovens § 6, stk. 3. Der foreligger ikke materiale, der dokumenterer, at bestyrelsen er forelagt eller har truffet beslutning herom. Hans Peter Geils deltagelse i de pågældende beslutninger har derfor været i strid med reglerne. Der er dog ikke grundlag for at antage, at denne medvirken vedrørende buddet og et eventuelt erstatningsansvar har påført VUC Syd et påregneligt økonomisk tab.

5.4 Sammenfatning af vurderingen

Denne undersøgelse havde til formål at afdække, hvorvidt den tidligere ledelse i VUC Syd gennem sine dispositioner har handlet ansvarspådragende og påført VUC Syd et tab, der kan danne grundlag for et erstatningskrav, jf. § 23 i lov om institutioner for almengymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v.

Som det fremgår ovenfor, er det vores vurdering, at der ikke under en retssag med den foreliggende dokumentation kan føres det nødvendige bevis for, at den tidligere ledelse i VUC Syd ved beslutningerne om de bygningsmæssige investeringer i perioden 2014 - 2016 har handlet uden for rammerne af det forretningsmæssige skøn, som domstolene vil indrømme ledelsen ved bedømmelse af et erstatningsansvar. Det bemærkes i den forbindelse, at det forhold, at der under en erstatningssag vil blive indrømmet den tidligere ledelse af VUC-Syd et vist forretningsmæssigt skøn, ikke er udtryk for, at de ledelsesmæssige dispositioner i den undersøgte periode kan karakteriseres som velbegrundede eller velfunderede. Der kan blot ikke fra styrelsens side føres bevis for, at bestyrelsen har handlet ansvarspådragende og påført VUC Syd et påregneligt tab som følge af beslutningerne vedrørende opførelsen af byggerierne, herunder Flow Factory.

Vores vurdering og konklusion skal bl.a. ses i lyset af, at det foreliggende materiale trods en omfattende gennemgang af tilgængelige e-mails m.v. er vanskeligt at gennemskue og vurdere. Undersøgelsen er generelt hindret af, at der på VUC Syd kun i meget begrænset omfang har været en dokumentationspraksis, som giver mulighed for umiddelbart at klarlægge hændelsesforløbet og beslutningsprocessen. Bevisbyrden vil under en sag påhvile staten, og de tidligere bestyrelsesmedlemmer kan kun i begrænset omfang tvinges til at fremlægge eventuel yderligere dokumentation.


VUC Syd undersøgelsen har være begrænset af, at institutionen generelt set ikke har sikret sig, at den nødvendige dokumentation for de meget væsentlige trufne beslutninger er til stede, således at bl.a. et tilsyn kan føres. Selv om institutionen ikke direkte er underlagt krav om journaliseringspligt, medfører de almindelige forvaltningsretlige regler om dokumentation for væsentlige økonomiske og forvaltningsmæssige beslutninger, at der skal være adgang til materiale vedrørende de betydelige investeringer. Dette er imidlertid ikke noget, der i sig selv kan føre til påvisning af et ansvarsgrundlag eller direkte kausalt tab for institutionen.

Det er dog efter min opfattelse en væsentlig mangel, at dokumentationen for de for VUC Syd betydelige beslutninger om anskaffelse og opførelse af byggeri samt bagvedliggende undersøgelser, beregninger, referater af møder m.v. ikke er dokumenteret på en måde hos VUC Syd, der gør det muligt at tilgå det samlede grundlag for disse beslutninger.

Der er desuden – som beskrevet ovenfor – i forbindelse med undersøgelsen konstateret overtrædelse af reglerne om inhabilitet i forvaltningsloven i konkrete tilfælde hos den tidligere direktør og bestyrelsesformand i forbindelse med beslutningerne vedrørende byggeriet af ”Flow Factory”. Inhabilitetsreglerne er grundlæggende for den offentlige forvaltning og har til formål at forebygge beslutninger af usaglig karakter som følge af uvedkommende interesser.

STUK har bedt mig karakterisere de ovennævnte forholds betydning. De nævnte forhold kan efter min opfattelse betragtes som særdeles kritisable i forhold til de krav til VUC Syds ledelse, som styrelsen som tilsynsmyndighed med rette efter den relevante lovgivning kan forvente, at en direktion og bestyrelse for en selvejende institution inden for den offentlige forvaltning, som VUC syd, lever op til.

Kammeradvokaten, den 26. oktober 2020



✓/Jakob Kamby